ministerie van Financiën

Directie Bedrijfsvoering en Communicatie

Instituut voor Financieel Onderzoek IFO
t.a.v. dhr. J. ten Wolde RA
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort

Datum	Uw brief (Kenmerk)	Ons kenmerk
20 april 2007		BenC 2007- 707

Onderwerp
Offerteaanvraag onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ten Wolde,

Hiermede verzoeken wij u ons op basis van de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verrichten van Diensten (ARVODI) een **offerte** te doen toekomen.

Omschrijving:
Inleiding
Al geruime tijd zijn beleggingsverzekeringen in opspraak. In 2005 kwam de Autoriteit Financiële Markten (AFM) op basis van een oriënterend onderzoek bij enkele verzekeraars tot de bevinding dat de door haar onderzochte producten complex, ondoorzichtig en relatief duur waren. Ook de commissie De Ruiter heeft geconcludeerd dat de inzichtelijkheid van deze producten moet worden verbeterd. Een aantal maatregelen moet ervoor zorgen dat de informatieverschaffing voor *nieuw af te sluiten* polissen wordt verbeterd:
- de informatieverplichtingen worden aangescherpt,
- er komt meer transparantie over de beloning van het intermediair en over andere kosten,
- ook de kostenstructuur wordt aangepast (beloning van het intermediair mag op den duur maximaal voor de helft uit afsluitprovisie bestaan).

Veel aandacht gaat ook uit naar de *in het verleden afgesloten* polissen: hoe om te gaan met de klachten van bestaande polishouders en met de heersende onduidelijkheid en onzekerheid over de door hen afgesloten beleggingsverzekeringen. Over de meest wenselijke en effectieve aanpak is de afgelopen tijd intensief overleg gevoerd met en tussen verzekeraars en consumentenorganisaties. De uitkomsten van dat overleg zijn vastgelegd in de

brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer van 8 maart jl.(Bijlage II)

In die brief gaat de minister in op de initiatieven die verzekeraars gaan nemen en op de categoriale afhandeling van klachten door de Financiële Ombudsman van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Daarnaast kondigt hij een aanvullend feitenonderzoek aan. Deze offerteaanvraag heeft betrekking op dat onderzoek.

In bijlage I programma van eisen (PvE) staat uitvoerig beschreven waaraan het onderzoek dient te voldoen. Uit dit PvE blijkt dat de onderzoekers worden uitgenodigd eigen ideeën in te brengen over de toe te passen methodiek. Tevens wordt hen gevraagd of zij denken meer of andere informatie nodig te hebben dan de in het PvE genoemde bronnen. Een en ander kan ertoe leiden dat het PvE op onderdelen wijzigingen ondergaat.

Algemene eisen

1. Offerte

Wij verzoeken u in uw offerte aan te geven in welke mate u kunt voldoen aan de door het ministerie gestelde eisen en wensen voor Offerteaanvraag onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen, zoals omschreven in het bijgevoegde programma van eisen (bijlage I).

UW OFFERTE BEVAT IN IEDER GEVAL

- opzet onderzoek door middel van een plan van aanpak
- kwalitatieve onderbouwing van de opzet tot onderzoek
- de door u te raadplegen bronnen voor het onderzoek (zie ook bijlage I onder Beschikbare bronnen)
- een overzicht van de personen die aan het onderzoek meewerken inclusief CV
- overzicht van het aantal te besteden uren onderverdeeld per CV met de daarbij behorende uurprijs.
- Fix-price voor het totale onderzoek
- Verklaring omtrent de modelovereenkomst en de ARVODI
- Planning van het onderzoek inclusief de wijze waarop u tijdens het onderzoek informatie deelt met opdrachtgever(aangeven aantal contactmomenten en overleg momenten)

Gelieve alle prijzen exclusief BTW vermelden. De in de offerte vermelde prijzen zijn ten minste geldig tot en met het moment waarop de opdracht is verleend en contractueel is vastgelegd.

2. Tijdpad

Uw offerte dient rekening te houden met het volgende tijdpad:

Indienen offerte	14 mei 2007 12.00 uur
Gunning offerte	zo spoedig mogelijk daarna
Start uitvoering onderzoek	idem; streefdatum: voor 1 juni 2007
Opleveren eindrapportage	1 december 2007

3 Voornaamste gunningcriteria

In dit hoofdstuk zijn de voornaamste gunningcriteria opgenomen. De gunningcriteria zijn bepalend voor het wel of niet verstrekken van de opdracht. Opgemerkt wordt dat het mogelijk is dat de gunning van de opdracht in zijn geheel niet doorgaat. Voor het laten uitvoeren van de opdracht gelden de volgende criteria:

Criterium	Wegingsfactor	Beoordelingselementen
Prijs	25%	- Prijs (van de dienstverlening)
Kwaliteit	65%	1) de voorgestelde onderzoeksmethodiek en de mate waarin het voorstel beantwoordt aan de in bijlage I weergegeven doelstellingen; 2) de bij de onderzoekers aanwezige expertise: als meer disciplines –

		actuarieel, statistisch, juridisch – bij het onderzoek betrokken zijn, al dan niet door samenwerking met andere personen of instellingen, vergroot dat de kans op een evenwichtig eindresultaat; 3) besef van de politieke en beleidsmatige context en bereidheid betrokken partijen tussentijds te informeren en met hen van gedachten te wisselen; 4) snelheid waarmee het onderzoek kan worden uitgevoerd (rapportage vóór 1 december 2007 geldt als een pre, mits de snelheid geen afbreuk doet aan de kwaliteit).
Contract en voorwaarden	10%	- Mate van instemming met concept overeenkomst
Totaal	100%	

4. **Indienen offertes:**

Uw offerte moet rechtsgeldig ondertekend en in **enkelvoud** worden ingezonden en in de Nederlandse taal worden gesteld. Tevens kunt u uw digitale offerte sturen aan: inkoop@minfin.nl o.v.v. Onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen
Het risico van postvertraging is voor de inschrijver.

Ministerie van Financiën
Directie Bedrijfsvoering en Communicatie
Ter attentie van de heer
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Bovenstaande procedure zal strikt worden gehanteerd, ten einde een gesloten offerteprocedure te garanderen. Aanbiedingen, welke niet aan bovenstaande voorwaarden voldoen, zullen door de met de opening belaste medewerkers niet ter evaluatie worden aangeboden.

5. **Vertrouwelijkheid:**

De verstrekte gegevens dienen vertrouwelijk te worden behandeld.

6. **Informatie/correspondentie:**
Tenzij anders door het Bureau Inkoop van het Ministerie van Financiën aangegeven zal alle informatieverstrekking en correspondentie via G.C.M. van der Spek lopen. Ondergetekende is te bereiken onder nummer 070-3427639. Informatie omtrent offertes van andere aanbieders zal niet worden verstrekt.

Op grond van de uitgebrachte offertes en de door u gegeven toelichting zullen wij aan de hand van de gunningcriteria een keuze maken.

Wij zien uw offerte met interesse tegemoet.

De Minister van Financiën,
Namens deze,

Directie Bedrijfsvoering en Communicatie

BIJLAGE I: PROGRAMMA VAN EISEN,
BIJLAGE II: BRIEF MINISTER VAN FINANCIËN AAN DE TWEEDE KAMER 8 MAART 2007
BIJLAGE II: MODEL OVEREENKOMST
BIJLAGE III: ARVODI

BIJLAGE I: PROGRAMMA VAN EISEN,

Bestek onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen

Bij brief van 8 maart 2007 heeft minister Bos een aanvullend feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen aangekondigd. Doel van het onderzoek is meer inzicht te bieden in de markt voor beleggingsverzekeringen en de op die markt aangeboden producten. Het onderzoek zal een strikt feitelijke opzet krijgen en mag geen belemmering vormen voor de klachtenbehandeling via het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Van de onderzoekers wordt gevraagd dat zij onafhankelijk zijn en over de juiste deskundigheid op actuarieel, statistisch en juridisch gebied beschikken. Tevens worden zij nadrukkelijk uitgenodigd eigen ideeën in te brengen over de toe te passen methodiek, uiteraard voor zover die bijdraagt aan het beoogde inzicht en binnen de gestelde randvoorwaarden blijft. De definitieve taakopdracht zal worden opgesteld na ontvangst en beoordeling van de uitgebrachte offertes.

Inleiding

Al geruime tijd zijn beleggingsverzekeringen in opspraak. In 2005 kwam de Autoriteit Financiële Markten (AFM) op basis van een oriënterend onderzoek bij enkele verzekeraars tot de bevinding dat de door haar onderzochte producten complex, ondoorzichtig en relatief duur waren. Ook de commissie De Ruiter heeft geconcludeerd dat de inzichtelijkheid van deze producten moet worden verbeterd. Een aantal maatregelen moet ervoor zorgen dat de informatieverschaffing voor *nieuw af te sluiten* polissen wordt verbeterd: de informatieverplichtingen worden aangescherpt, er komt meer transparantie over de beloning van het intermediair en over andere kosten, en ook de kostenstructuur wordt aangepast (beloning van het intermediair mag op den duur maximaal voor de helft uit afsluitprovisie bestaan).
Veel aandacht gaat ook uit naar de *in het verleden afgesloten* polissen: hoe om te gaan met de klachten van bestaande polishouders en met de heersende onduidelijkheid en onzekerheid over de door hen afgesloten beleggingsverzekeringen. Over de meest wenselijke en effectieve aanpak is de

afgelopen tijd intensief overleg gevoerd met en tussen verzekeraars en consumentenorganisaties. De uitkomsten van dat overleg zijn vastgelegd in de brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer van 8 maart jl. In die brief gaat de minister in op de initiatieven die verzekeraars gaan nemen en op de categoriale afhandeling van klachten door de Financiële Ombudsman van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Daarnaast kondigt hij een aanvullend feitenonderzoek aan. Deze offerte-aanvraag heeft betrekking op dat onderzoek.

Korte historie

Levensverzekeringen waarbij het beleggingsrisico geheel of gedeeltelijk bij de verzekeringnemer ligt worden al sinds lange tijd aangeboden. De populariteit van de tegenwoordige beleggingsverzekeringen dateert ongeveer van het midden van de jaren negentig. Al vanaf het begin is kritiek geuit op de ondoorzichtigheid van deze producten, in de media en ook door de Ombudsman Verzekeringen. Ondanks aanscherpingen van de regelgeving en van de zelfregulering van de sector is de kritiek nooit helemaal verstomd. Een en ander werd opnieuw actueel nadat de hierboven genoemde analyse van de AFM in de openbaarheid kwam (oktober 2006). De discussie die in het afgelopen halfjaar over dit onderwerp is gevoerd laat zich eenvoudig reconstrueren met behulp van de relevante Kamerstukken (29 507, nrs. 36, 38-40 en 42-44). Op deze plaats wordt kortheidshalve naar die stukken verwezen.

Het onderzoek

Algemeen

De publiciteit rond beleggingsverzekeringen heeft ertoe geleid dat bij veel bestaande polishouders onduidelijkheid en onzekerheid is ontstaan en dat het aantal klachten over dit product sterk is toegenomen. Het gevraagde onderzoek moet in dat licht worden gezien: het dient er uiteindelijk toe bij te dragen dat die onduidelijkheid en onzekerheid zoveel mogelijk worden weggenomen en dat klachten snel en effectief kunnen worden behandeld. Het onderzoek heeft daarin een eigen plaats, naast de categoriale aanpak van klachten via het KiFiD en naast de initiatieven die verzekeraars hebben genomen of gaan nemen.

Feitelijk onderzoek

Het aangekondigde onderzoek krijgt een volstrekt feitelijke opzet, om te waarborgen dat het de procespositie van partijen en de onafhankelijke oordeelsvorming van de Ombudsman (bij de categoriale klachtenafhandeling via KiFiD) niet ondermijnt. Het onderzoek dient ertoe feiten vast te stellen, niet om een waardeoordeel over die feiten te geven.

De uitkomsten van het onderzoek hebben wel mede tot doel de klachtenbehandeling door de Ombudsman te ondersteunen. Het onderzoek kan een indicatie geven van de parameters die beleggingsverzekeringen kwetsbaar

maken voor klachten. Denkbaar is dat klachten over beleggingsverzekeringen zich relatief vaker voordoen bij bepaalde producttypen of in bepaalde situaties, zoals vervroegde afkoop. Dit kan helpen bij het selecteren van zaken die zich lenen voor een categoriale aanpak. De productinventarisatie kan tevens aanwijzingen geven dat de producten A, B en C veel overeenkomsten vertonen met product X waarover de Ombudsman een bemiddelresultaat heeft bereikt of waarover de geschillencommissie een uitspraak heeft gedaan. Dit kan reden zijn om zaken over die producten op dezelfde wijze aanhangig te maken.

Beleggingsverzekeringen: algemeen[1]

Beleggingsverzekeringen zijn samengestelde producten. De verzekeringscomponent houdt in dat dekking wordt geboden tegen het risico van voortijdig overlijden of tegen het "langlevenrisico", en eventueel tegen het risico van arbeidsongeschiktheid. De beleggingscomponent houdt in dat de verzekerde bedragen (soms ook de inleg) zijn uitgedrukt in beleggingseenheden, waardoor het

beleggingsrisico geheel of grotendeels bij de polishouder ligt. (Als de beleggingsverzekering wordt gecombineerd met een hypotheek ontstaat een gecombineerd product – beleggingshypotheek – dat ook nog een leningcomponent bevat.)

Beleggingsverzekeringen zijn levensverzekeringen en mogen uitsluitend door levensverzekeraars worden aangeboden. Om als verzekeringsproduct te kwalificeren moet er sprake zijn van een risico-element voor de verzekeraar, dat overigens niet heel groot hoeft te zijn. De toepasselijke criteria komen erop neer dat het in het algemeen voldoende is als de uitkering bij overlijden ten minste 10 % hoger is dan de waarde van het op dat moment opgebouwde kapitaal. (Als alleen het langlevenrisico is gedekt geldt een vergelijkbare eis die hiervan is afgeleid.) Deze 10 % is vaak in de productvoorwaarden terug te vinden.

De verzekeringspremie voor het overlijdensrisico is in hoofdzaak afhankelijk van de leeftijd van de verzekerde, de looptijd van de verzekering en de hoogte van het verzekerd bedrag. Als het verzekerd bedrag is gekoppeld aan het opgebouwde kapitaal, zal door het stijgen daarvan, en door het ouder worden van de verzekerde, de premie gedurende de looptijd van de verzekering geleidelijk oplopen. Als een vast bedrag is verzekerd (bijvoorbeeld de hypotheeksom), dan kan het geleidelijk afnemende verschil tussen het verzekerd bedrag en het opgebouwde kapitaal leiden tot een daling of geringere stijging van de verzekeringspremie.

Op de bruto inleg worden behalve de verschuldigde verzekeringspremies ook kosten ingehouden. Deze hebben te maken met de beloning van het intermediair

---

[1] Het onderzoek heeft geen betrekking op beleggingsverzekeringen in de collectieve sfeer (ter

of de distributiekosten van direct writers, en omvatten daarnaast (onder andere) de poliskosten en de kosten van aan- en verkoop van beleggingseenheden. Sommige kosten, in het bijzonder met betrekking tot het beleggingsbeheer, worden niet ingehouden op de inleg, maar in mindering gebracht op het opgebouwde kapitaal.
De netto opbouw van beleggingseenheden en het rendement op die beleggingen bepalen de waarde van het kapitaal op de overeengekomen einddatum. Wordt het contract voortijdig beëindigd, dan ontstaat een andere situatie. Niet alleen zal dan het opgebouwde kapitaal in het algemeen lager zijn, maar ook vindt een verrekening van nog niet verhaalde kosten plaats. Als de consument daarover niet voldoende is geïnformeerd of zich dit niet voldoende heeft gerealiseerd, kunnen de gevolgen van afkoop en andere tussentijdse aanpassingen van de verzekeringsovereenkomst aanleiding geven tot klachten.

Inleidende marktverkenning
Het onderzoek is in essentie een productverkenning. Voor een goed beeld van die producten is het nuttig eerst een – beknopte – marktverkenning uit te voeren om een aantal feiten over de markt voor beleggingsverzekeringen in kaart te brengen:

- omzetgegevens voor de gehele markt over de relevante jaren (1995-2006);
- zoveel mogelijk uitgesplitst naar relevante criteria, bijvoorbeeld naar kapitaalverzekeringen/lijfrentes, premies/koopsommen, wel/niet gekoppeld aan een hypotheek, e.d.;
- marktaandelen van afzonderlijke verzekeraars.

De bedoelde gegevens brengen de markt in beeld en brengen daarin een ordening aan die kan helpen bij het classificeren van de afzonderlijke producten, bijvoorbeeld naar:

- producten die wel of niet zijn gekoppeld aan een hypotheek;
- producten die zijn gekoppeld aan een spaarloonregeling;
- producten die zijn aangeboden via een intermediair of rechtstreeks door een direct writer;
- producten met een korte looptijd van bijvoorbeeld 5-10 jaar, of met een lange looptijd van soms 20 jaar of meer;
- producten met één achterliggend unit-linked fonds of met (periodieke) keuze tussen meerdere fondsen.

Productverkenning: kosten en andere kenmerken
De productverkenning heeft tot doel inzicht te geven in de belangrijkste kenmerken van de verschillende producten die van 1995 tot heden zijn aangeboden en in de wijze waarop de consument daarover is geïnformeerd. Het

---

uitvoering van collectieve pensioenregelingen).

gaat dan bijvoorbeeld om:

- de soorten kosten die aan de consument in rekening zijn gebracht en de spreiding ervan over de looptijd van de verzekering;
- de hoogte van die kosten per product in verhouding tot de inleg;
- de regelingen ten aanzien van afkoop en andere polisaanpassingen en daaraan verbonden kosten;
- andere belangrijk te achten productkenmerken.

Zoals hierboven al aangegeven is het belangrijk vast te stellen welke parameters een beleggingsverzekering kwetsbaar maken voor klachten. Naast de hoogte van de kosten is bijvoorbeeld van belang hoe de kosten over de looptijd van de overeenkomst zijn verdeeld. Daarbij kan ook een rol spelen of de inleg geschiedt in de vorm van een eenmalige koopsom, als periodieke premies of een mengvorm van beide.

De risicopremies ter dekking van het overlijdensrisico en/of arbeidsongeschiktheidsrisico vormen geen kosten als hierboven bedoeld, aangezien er een afzonderlijke prestatie tegenover staat. Dit sluit niet uit dat in die premies ook hogere of lagere kosten begrepen kunnen zijn, in de zin van opslagen die niet op actuariële factoren berusten. Voor het onderzoek zijn de risicopremies tevens van belang omdat de hoogte en het verloop ervan mee bepalen welk bedrag wordt toegevoegd (of onttrokken) aan het opgebouwde kapitaal.

Denkbaar is dat de empirische productverkenning modelmatig wordt ondersteund. Met behulp van rekenvoorbeelden zou in kaart gebracht kunnen worden hoe een beleggingsverzekering met een bepaalde opzet en kostenopbouw in theorie werkt. Een dergelijk model kan helpen de risicofactoren van een bepaald type product inzichtelijk te maken: bijvoorbeeld wat de gevolgen zijn van een korte looptijd, van voortijdige afkoop of van een, in verhouding tot de kosten en risicopremies, (te) lage inleg.

Productverkenning: informatieverstrekking

Hierboven gaat het om de kenmerken van het product conform de feitelijke polis en polisvoorwaarden. Van belang is daarnaast of en hoe de consument over deze kenmerken is geïnformeerd. Het onderzoek kan naar zijn aard alleen afgaan op schriftelijke stukken die standaard bij een bepaald product zijn verstrekt. Het moet abstraheren van de informatie die daarnaast door de verzekeraar of het intermediair in individuele gevallen aan de consument is verstrekt, al dan niet vanwege diens specifieke omstandigheden en voorkeuren. Ook hier geldt dat het onderzoek een feitelijk karakter moet hebben. Het is bijvoorbeeld mogelijk vast te stellen of de schriftelijke stukken informatie bevatten over een bepaalde kostenpost en hoe gedetailleerd die informatie is. Het is niet de bedoeling van het onderzoek, en gegeven de noodzakelijke beperkingen ook niet mogelijk, vast te stellen of de informatieverstrekking adequaat is geweest.

Het is niet de opzet dat producten geheel uitputtend worden beschreven: de resultaten zouden dan niet meer te verwerken zijn. Het overzicht hoeft evenmin volledig te zijn. Het gaat erom de belangrijkste kenmerken van de meest voorkomende producttypen in kaart te brengen, tegen de achtergrond van de lopende discussie over beleggingsverzekeringen (zie ook hierna onder Volgorde en prioritering). Kosten en kostentransparantie zijn daarbij de trefwoorden.

Beschikbare bronnen

De beschikbaarheid van het juiste bronnenmateriaal is, gegeven de beoogde opzet van het onderzoek, van cruciaal belang voor de uitvoerbaarheid en het welslagen ervan. Onderstaand overzicht maakt duidelijk dat er voor de hierboven genoemde marktverkenning voldoende materiaal voorhanden is. Voor de productverkenning is dat minder evident. De in de tabel genoemde bronnen – de dossiers van de leden van de Stichting Verliespolis en de (geanonimiseerde) klachtendossiers van de Ombudsman Verzekeringen (thans de Financiële Ombudsman van KiFiD) – hebben gemeen dat het daarbij in hoofdzaak gaat om producten waarover klachten bestaan. De stichting beschikt slechts in een deel van de gevallen over min of meer volledige dossiers.

De onderzoekers wordt gevraagd in hun offerte mede aan te geven of zij denken voor hun onderzoek meer of andere informatie nodig te hebben.

Afkomstig van	*Publicatie*
CBS	Diverse publicaties, StatLine
Consumentenorganisaties, Stichting Verliespolis	Dossiers van de aangesloten (ca. 60 000) leden
CVS (Centrum voor Verzekeringsstatistiek)	Verzekerd van cijfers 2001-2006
KiFiD	Gegevensoverzicht beleggingsverzekeringen, op basis van informatie van verzekeraars
Nyfer, Towers Perrin	Marktverkenning beleggingsverzekeringen (5 edities, 1995-2000)
Ombudsman Verzekeringen	Jaarverslagen, klachtendossiers (geanonimiseerd)
Verzekeringsmaatschappijen	Jaarverslagen, websites, financiële bijsluiters

Volgorde en prioritering

Het is nuttig, aldus de brief van minister Bos van 8 maart, vooraf de volgorde en prioritering van het onderzoek te bezien. De volgorde zal enerzijds worden bepaald door de beschikbaarheid van gegevens, anderzijds door de wijze waarop de uitkomsten of tussenresultaten kunnen bijdragen aan het scheppen

van duidelijkheid over de markt in beleggingsverzekeringen en aan het proces van klachtenafhandeling via KiFiD.
Daar komt bij dat de omvang van de markt, gevoegd bij een tijdsperiode van pakweg 10 jaar of meer, dwingt tot keuzes: een compleet ingevulde matrix zou onevenredig veel tijd vergen. Belangrijker dan een compleet beeld is dan ook een representatief beeld, dat bijdraagt aan het inzicht in de markt voor beleggingsverzekeringen. Aannemelijk is dat het gezamenlijke marktaandeel van de grootste 8 à 10 verzekeraars (ver) boven de 90 % ligt. Het onderzoek zou zich met voorrang kunnen richten op de belangrijkste producten van die verzekeraars.

Klankbordgroep
Het onderzoek zal worden gemonitord door een klankbordgroep die op nader overeen te komen wijze en op afgesproken tijdstippen zal worden geïnformeerd over de voortgang. Als het oordeel van de klankbordgroep daartoe aanleiding geeft kan het ministerie, als opdrachtgever van het onderzoek, nadere instructies geven ten aanzien van de verdere aanpak en wijze van rapporteren.

Beoordeling van de onderzoeksvoorstellen
Bij de beoordeling van de onderzoeksvoorstellen zijn onafhankelijkheid, prijs en kwaliteit van belang. Kwaliteitsaspecten zijn:
1) de voorgestelde onderzoeksmethodiek en de mate waarin het voorstel beantwoordt aan de hierboven weergegeven doelstellingen;
2) de bij de onderzoekers aanwezige expertise: als meer disciplines – actuarieel, statistisch, juridisch – bij het onderzoek betrokken zijn, al dan niet door samenwerking met andere personen of instellingen, vergroot dat de kans op een evenwichtig eindresultaat;
3) besef van de politieke en beleidsmatige context en bereidheid betrokken partijen tussentijds te informeren en met hen van gedachten te wisselen;
4) snelheid waarmee het onderzoek kan worden uitgevoerd.

Termijnen
Financiën zal de offertes beoordelen die vóór 14 mei 2007 12.00 bij het ministerie zijn ingediend. Zo spoedig mogelijk daarna zal worden besloten wie voor uitvoering van het onderzoek in aanmerking komt. Het onderzoek zelf dient vóór 1 december 2007 te zijn afgerond. Snelle afronding geldt, mits aan de overige voorwaarden is voldaan, als een pre. De opzet en volgorde van het onderzoek dient zo te zijn dat het mogelijk is ten minste eenmaal een tussenrapport uit te brengen dat onder andere kan worden gebruikt om de Tweede Kamer van de voortgang op de hoogte te houden.

BIJLAGE II: BRIEF MINISTER VAN FINANCIËN AAN DE TWEEDE KAMER 8 MAART 2007

Instituut
Financieel
onderzoek

VERTROUWELIJK

Ministerie van Financiën
Directie Bedrijfsvoering en Communicatie
Ter attentie van de heer
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 18 mei 2007

Offerte onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen

Geachte heer van der Spek,

Wij danken u hartelijk voor de eervolle uitnodiging om een offerte in te dienen voor het bovenstaande onderzoek. Hierbij sturen wij u onze offerte die als volgt is opgebouwd:

Indeling:

1.	Kennismaking	2
	Instituut Financieel Onderzoek	2
	Onderzoeksteam	2
2.	Algemeen	4
	Onafhankelijkheid van IFO en team	4
	Algemene voorwaarden	4
	Tussentijds overleg en rapportering	4
	Snelheid	4
	Besef van de politieke en beleidsmatige context	4
	Informatiebehoefte	5
3.	Opzet van het onderzoek	6
	Marktverkenning	6
	Selectie van producten en maatschappijen	6
	Productanalyse	7
	Simulatiemodel	7
4.	Bemanning en kosten	8
5.	Prijs en betalingstermijn	9

Bijlagen:

1.	Instituut Financieel Onderzoek	10
2.	Onderzoeksteam	11
3.	Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van Diensten	13
4.	Recapitulatie van de uren en kosten per cv	14
5.	Werkzaamheden per maand in manweken	15

instituut
financieel
onderzoek

1. KENNISMAKING

Instituut Financieel Onderzoek
De initiatiefnemers van Instituut Financieel Onderzoek (kortweg: IFO) hebben in 2004 gemeend dat er, in belangrijke mate in aanvulling op de vier grote accountantskantoren, in de markt plaats is voor een financieel-economisch onderzoeksbureau dat niet wordt gehinderd - al of niet in schijn - door belangen met marktpartijen.
De bestaande accountantsorganisaties en actuariële bureaus hebben langdurige en omvangrijke financiële belangen met elke branche. Door zich te richten op slechts eenmalige opdrachten en niet op de doorlopende opdrachten, zoals de controleopdrachten van de jaarrekening, heeft IFO die belangen niet.

Door onze binding met zeer ervaren professionals, die elk afzonderlijk die belangen ook niet hebben, kunnen wij hoogwaardige en onpartijdige dienstverlening bieden. De aard van de opdrachten die IFO doet en de achtergrond van de opdrachtgevers bevestigen dat er behoefte is aan en plaats is voor een bureau als IFO. Meer informatie over ons bureau en onze opdrachten is opgenomen in Bijlage 1.

Onderzoeksteam
Het kernonderzoeksteam van IFO zal bestaan uit:

Drs. Evert Jan Lammers RA RFA (1959)
Evert-Jan is economm, registeraccountant en Registered Forensic Auditor. Hij heeft sinds 1985 ervaring als onderzoeker in Nederland, Frankrijk en België. In de zeven jaar voor de start van IFO (2004) was hij voorzitter van KPMG Forensic in België. Daarvoor heeft hij als accountant gedurende vier jaar gewerkt bij KPMG in Parijs en daarvoor zeven jaar deel uitgemaakt van de sector Banken en Verzekeringen van KPMG in Nederland. Hij heeft reeds diverse onderzoeken in de sector uitgevoerd en geleid, die waren afgedwongen door toezichthouders, zowel in Nederland als in België. Evert Jan beschikt over een zeer ruime ervaring in het verrichten van bijzondere onderzoeken. Hij is UAMS Executive professor en vice-voorzitter van de Belgische beroepsorganisatie Institute of Forensic Auditors. Hij publiceert regelmatig en geeft presentaties op zijn vakgebied. Evert Jan is voorzitter van het management team van IFO en zal eindverantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de uitvoering van de opdracht.

Prof. Dr. Jaap Koelewijn (1950)
Jaap is hoogleraar Financiën aan Nyenrode Business University. Hij richt zich op de corporate governance van financiële instellingen, met een accent op beleggingen en financieringen. Jaap studeerde algemene economie en promoveerde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam op het onderwerp bedrijfseconomisch toezicht op het bankwezen. Hij werkte vervolgens in diverse research-functies in de financiële sector. Bij MeesPierson was hij senior-aandelenanalist. Bij IRIS (een gezamenlijke dochter van Rabobank en Robeco) en de Autoriteit Financiële Markten was hij hoofd research. Naast inhoudelijke expertise heeft hij ook ruime ervaring met het leidinggeven aan professionele teams en uiteenlopende bestuurlijke werkzaamheden.

Sinds begin 2000 is hij zelfstandig adviseur. In zijn werk combineert hij zijn ervaring in de wetenschap, de financiële praktijk en het toezicht. Zijn werkzaamheden concentreren zich op het gebied van financiering en beleggingen enerzijds en de daarbij behorende regelgeving en integriteits- en governancevraagstukken anderzijds. Hij geeft hoogwaardige trainingen aan professionals (Postacademisch onderwijs, compliance [illegible] en vermogensbeheerders). Verder adviseert hij op bestuurlijk niveau bij een aantal grote accountantskantoren, financiële instellingen, advocatenkantoren, het openbaar ministerie en toezichthouders. Voor deze partijen voert hij ook onderzoeken uit. Daarnaast publiceert hij regelmatig, onder andere in Het Financieele Dagblad en vakbladen en geeft hij presentaties.

Jaap zal functioneren als de deskundige op het gebied van beleggen en beleggingsproducten. Door zijn werkzaamheden bij zowel de AFM als Robeco heeft hij diepgaande kennis van financiële producten. Bij Robeco heeft hij bijgedragen aan de productontwikkeling. Bij de AFM heeft hij onderzoek gedaan naar aandelenlease en hedgefunds. Jaap is geassocieerd met IFO en zal het eerste aanspreekpunt zijn voor de opdrachtgever; hij zal de woordvoerder zijn bij het overleg met de opdrachtgever.

Jaap ten Wolde RA (1947)

Jaap heeft een carrière als openbare accountant, ondermeer in de financiële sector, bij KPMG achter de rug. De laatste tien jaar was hij onder meer verantwoordelijk voor bijzondere projecten (intern, zowel nationaal als internationaal) en bijzondere onderzoeken (extern). Hij heeft een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze offerte. Hij staat als stand-in voor Evert Jan Lammers en Jaap Koelewijn klaar om de continuïteit te waarborgen, hij zal het kernteam waar nodig van advies dienen, hij zal de rapportage(s) kritisch beoordelen en hij is beschikbaar om eventuele spanningen tussen partijen te doen verminderen. Voor de invulling van deze rol worden de opdrachtgever geen kosten in rekening gebracht.

Drs. Erwin Bosman Actuaris AG (1966)

Erwin studeerde wiskunde en econometrie en later actuariaat. Van 1992-1997 was hij werkzaam bij Nationale-Nederlanden Levensverzekeringmaatschappij als actuarieel medewerker (collectief en individueel) bij de sector Actuariële Zaken. Zijn werkzaamheden bestonden o.a. uit het ontwikkelen van tarieven voor pensioen(beleggings)verzekeringen en het opstellen van jaarwerken. Daarnaast participeerde hij in werkgroepen van het Verbond van Verzekeraars, zoals die voor de invoering van het wettelijk recht op waardeoverdracht en de implementatie van de FVP-regeling (voortzetting van de pensioenopbouw bij werkloosheid). Aansluitend was hij enkele jaren actuaris/pensioenadviseur bij het actuarieel adviesbureau Consultas, onderdeel van ABN AMRO. In 2000 richtte hij Pensum op. In 2003 en 2004 is hij als interim-manager/actuaris ook verbonden geweest aan Berenschot Pensioenadvies. Actuariële advieswerkzaamheden worden uitgevoerd voor werkgevers- en werknemersgeledingen, in het bijzonder de vakorganisaties.

Erwin was bestuurslid (secretaris) van het Actuarieel Genootschap (AG) en is bestuurslid van de AG-sectie ASIP (Actuarial Studies in Pensions). Erwin is werknemersbestuurslid van zowel het Pensioenfonds voor de Metalektro (PME) en het pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Van beide fondsen is hij tevens voorzitter van de beleggingscommissie. Erwin is geassocieerd met IFO en zal de actuariële component van de opdracht voor zijn rekening nemen.

Drs. Erwin Meijer RA (1972)

Erwin studeerde information management en is registeraccountant. Hij heeft sinds 1993 ervaring opgedaan in bijzondere onderzoeken in zowel de openbare accountantspraktijk als de forensische praktijk, bij Ernst&Young en KPMG. Daarnaast heeft hij wetenschappelijk onderzoek gedaan op gebied van corporate governance, Audit Committee en accountantscontrole. Erwin, lid van het management team van IFO, zal verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van de uitvoering van de opdracht.

Dit kernteam zal ondersteund worden door de volgende ervaren professionals (in bijlage 2 geven wij van de leden van het ondersteunende teamreen kort cv):

Kennisgebied financieel-economisch/juridisch: Drs. Ton Blauw RE RO (1950)

Actuarieel onderzoekers: Hein Hofmans AAAG (1960) en Rob Koelman (1966)

Financieel onderzoekers: Drs. Coen Mateijsen RA (1971), Peter de Wolff RA (1963) en Drs. Nicole den Hertogh RO (1965)

IT-ondersteuning: Christian Prickaerts GSEC CISSP (1975)

2. ALGEMEEN

Onafhankelijkheid van IFO en team
IFO noch een van de bovenstaande leden van het team hebben de laatste drie jaren opdrachten uitgevoerd voor een van de betrokken partijen, met uitzondering van Jaap Koelewijn: hij heeft een van de leden van de Commissie De Ruiter geadviseerd als materiedeskundige.

Algemene voorwaarden
Wij accepteren de contractvoorwaarden van het Ministerie van Financiën (Bijlage 3), met dien verstande dat een betalingsregeling (zie Hoofdstuk 5: Prijs en betalingstermijn) zal gelden. Tevens zijn wij bereid om de Dienstverleningsovereenkomst ARVODI (bijlage bij de offerteaanvraag) te onderteke-nen voor aanvang van het onderzoek.

Tussentijds overleg en rapportering
Over de voortgang van het onderzoek zal een afvaardiging van het IFO team - altijd tenminste bestaande uit twee personen - met de begeleidingscommissie periodiek overleggen. In de berekening van de prijs zijn wij uitgegaan van vijf bijeenkomsten.

Wij zullen, in overleg met de begeleidingscommissie, een tussentijds schriftelijk voortgangsverslag maken ten behoeve van de Tweede Kamer. Deze rapportage zal niet inhoudelijk van aard zijn. Inhoudelijkheid dient naar onze mening in een vroegtijdig stadium vermeden te worden om een aantal redenen. De belangrijkste voor IFO: IFO zal eerst rapporteren als betrokken partijen gelegenheid hebben gehad hun commentaar op de conceptversie te geven en hun visie - desgewenst - hebben kunnen laten opnemen in het rapport. Ook lijkt het ons van belang om gedurende het onderzoek geen discussie met betrokkenen te voeren over de mogelijke inhoud van het rapport. Het tussentijds verslag zal mededelingen kunnen bevatten over bijvoorbeeld de voortgang, geraamde einddatum, medewerking van betrokken partijen en de te analyseren producten.

Snelheid
Wij zijn in staat om met de opdracht aan te vangen zodra het contract getekend is. De streefdatum voor de afronding van het onderzoek - onderzoeksrapport voor publicatie gereed voor 1 december 2007 - lijkt ons haalbaar. Wij achten het echter niet onwaarschijnlijk dat op enig moment de begeleidingscommissie met ons van mening zal zijn dat bepaalde onderdelen een langer dan oorspronkelijk geplande doorgangstijd vragen. In het bijzonder denken wij aan het principe van wederhoor:
- voor de volledigheid bij het vaststelling van de feiten; en
- voor de evenwichtigheid van de beoordeling in casus bij het waarderen van die feiten.

Dit wederhoor-proces laat zich niet altijd in de geplande en gewenste tijd ontwikkelen. Als partijen misbruik zouden willen maken van dit proces zal IFO, de zorgvuldigheid van de termijnen in acht nemend, rapporteren desnoods zonder het commentaar van betrokkenen af te wachten, met in achtneming van het beginsel van de goede trouw. De belangen van de opdrachtgever en opdrachtnemer lopen in deze echter parallel en beslissingen ter zake zullen in harmonie genomen kunnen worden.

Besef van de politieke en beleidsmatige context
Wij hebben, door kennis te nemen van publicaties in de media, van Kamerstukken en van diverse rapporten zoals:

- Oriënterend onderzoek / analyse ARM 2005 (openbaar oktober 2006)
- Rapport Commissie de Ruiter 2006
- Klachten en feiten onderzoek Financiële Ombudsman (KiFiD)
- Kritieken gemaakt door Ombudsman Verzekeringen
- Kamerstukken 29 507, nummers 36, 38-40 en 42-44
- De brief van 7 februari 2007 van Stichting Verliespolis aan de Tweede Kamer
- De brief van 5 februari 2007 van Minister G. Zalm aan de Tweede Kamer
- De brief van 19 februari 2007 van het Verbond van Verzekeraars aan Minister Zalm

besef van de politieke omgeving.

Om het kort en duidelijk te zeggen: de reputatie van de verzekeringsbranche is in het geding en het gaat om zeer veel geld waarover procedures gevoerd kunnen gaan worden. Elders in dit voorstel kunt u meer sporen aantreffen dat dit besef bij ons aanwezig is.

Kernwoorden voor dit onderzoek: transparantie en zorgvuldigheid tijdens het onderzoek, overleg met betrokkenen en beperken tot de feitelijkheden. Ook al zal het rapport slechts feitelijkheden bevatten, de wijze waarop die feitelijkheden gepresenteerd zullen worden zal ongetwijfeld spanning opleveren. IFO is bereid zich in te spannen om die spanning te vermijden dan wel te verminderen. IFO staat qua belangen onpartijdig in het veld en zal professionaliteit - waaronder zorgvuldigheid - als leidraad kiezen.

Informatiebehoefte
Voor de voorbereiding van het onderzoek is de in het programma van eisen opgesomde informatie nuttig. Tevens willen wij kennisnemen van de door u overzichtelijk genoemde 'beschikbare bronnen'. Daarenboven stellen wij voor om tevens kennis te nemen van: Wij stellen voor om hieraan toe te voegen:

- De Regeling Informatieverstrekking Aan Verzekeringsnemers (RIAV)
- De Code Rendement en Risico (1998, en gewijzigd in 2003 en 2006)
- De relevante Wet financiële dienstverlening; specifiek de adviesregels voor aanbieders en bemiddelaars.

Voor de uitvoering van het onderzoek is het essentieel dat de verzekeringsmaatschappijen de gevraagde informatie telkens onverwijld beschikbaar stellen aan de onderzoekers. Wij gaan ervan uit dat de verzekeringssector adequate medewerking zal verlenen aan het onderzoek en dat onze opdrachtgever hieraan voldoende aandacht zal schenken.

3. OPZET VAN HET ONDERZOEK

In de beperking toont zich de meester. Het onderzoek kan gemakkelijk mislukken of schade oplopen door het kiezen van een te brede aanpak en door te streven naar een te grote mate van volledigheid. U geeft dat ook aan in uw offerteverzoek. Wij stellen daarom voor om 'slechts' 50 producten te beoordelen, te verdelen over een beperkt aantal categorieën. Daarbij gaan wij er vanuit dat deze 50 producten een voldoende massa vertegenwoordigen. Indien het in een later stadium noodzakelijk dan wel wenselijk geacht wordt om het onderzoek aan te vullen met een - vooralsnog onbekend - aantal producten dan kan daarvoor aanvullend onderzoek plaatsvinden. Het onderzoeksstramien en de rapporteringwijze zijn dan uitgekristalliseerd.

1. Marktverkenning
2. Selectie van producten en maatschappijen
3. Productanalyse
4. Simulatiemodel.

1. Marktverkenning

Wij hebben kennisgenomen van het onderzoeksrapport "Marktverkenningen beleggingsverzekeringen 2000" uitgebracht in november 2000 door NYFER, De Wildebaan Groep en Tillinghast-Towers Perrin. Daarin is 75% van de markt in kaart gebracht met medewerking van een aantal verzekeringsmaatschappijen.

Wij zullen trachten mede gebruik te maken van de daarbij gehanteerde methodiek en het vergaarde inzicht, zowel voor de efficiëntie als voor de onderlinge vergelijkbaarheid van de uitkomsten van het rapport in 2000 en het onderzoeksrapport dat eind 2007 zal verschijnen.

De marktverkenning resulteert in een gekwantificeerd overzicht van aanbieders en productsoorten die tezamen in voldoende mate representatief zijn voor de markt. De verwachting is dat met een beperkt aantal producten en maatschappijen de markt kan worden beschreven, voor het doel van het onderzoek.

Daarnaast zal de marktverkenning aandacht geven aan de maatschappelijke betekenis van de beleggingsverzekering als een vorm van lijfrente (in de derde peiler, naast AOW en bedrijfspensioen), met zijn merites en zijn risico's. Rendement, risico, kostenniveau, complexiteit en transparantie zijn daarbij kernbegrippen. Dit zal een meer kwalitatieve inventarisatie zijn.

Voor de marktverkenning zal medewerking worden gevraagd van de verzekeraars. IFO is bereid een geheimhoudingverklaring af te geven aan iedere afzonderlijke verzekeraar met betrekking tot individuele gegevens (voor zover niet noodzakelijk voor het onderzoek).

2. Selectie van producten en maatschappijen

Wij stellen voor de 50 te onderzoeken producten als volgt te selecteren:

- De producten waarover de meeste klachten en kritische vragen zijn ingediend, dienen onderdeel uit van de 50;
- Van de tien grootste marktpartijen dient tenminste één product in de 50 te zijn opgenomen;
- De tien marktpartijen krijgen bericht van de voorlopige selectie en krijgen de gelegenheid daar een eigen product aan toe te voegen;
- De belangrijkste productsoorten - beleggingsverzekering sec, beleggingsverzekering gecombineerd met een risicoverzekering, beleggingshypotheek - dienen vertegenwoordigd te zijn.
- De 50 producten dienen zodanig gespreid te zijn dat zij een categorisering mogelijk maken.

3. Productanalyse
Nadat de opzet van het onderzoek definitief vast staat zal per product een productinformatiemap / Cd-rom worden samengesteld, bevattende onder meer:

- Omschrijving van prestaties van product, kosten, condities, etc.
- Informatiemateriaal zoals dat door de verzekeraar aan de (aspirant) verzekerde is uitgereikt
- Informatiemateriaal zoals dat door de verzekeraar aan de tussenpersoon is uitgereikt.

Verzekeraars zal medewerking gevraagd worden bij de samenstelling van deze productinformatiemap. Indien deze medewerking niet wordt verleend, zal het verzamelde materiaal voor een beoordeling van de juistheid door middel van een schriftelijke afstemming worden voorgelegd aan individuele verzekeraars.

Nadat de volledigheid en juistheid is afgestemd zal een diepgaande analyse plaatsvinden door ervaren onderzoekers. De uitkomsten van deze analyse worden getoetst door een andere onderzoeker. Vervolgens worden de uitkomsten (feiten) voorgelegd aan de betreffende verzekeraar.

4. Simulatiemodel
De analyse zal worden ondersteund door een door ons te ontwikkelen rekenmodel. Met dit rekenmodel kunnen producten niet alleen met elkaar worden vergeleken, maar juist ook zelfstandig worden beoordeeld.

Het rekenmodel is in staat om op een flexibele wijze, dus rekening houdend met verschillende parameters (administratie- en beleggingskosten, provisie, verzekeringspremies etc.), prognosekapitalen te berekenen.

INSTITUUT FINANCIEEL ONDERZOEK

Kennismaking
Instituut Financieel Onderzoek (kortweg: IFO) werd in 2004 door enkele vooraanstaande professionals opgericht als onafhankelijk financieel-economisch onderzoeksbureau. Zowel overheid als toezichthouders en bedrijfsleven bevestigen dat hier behoefte aan is, onder de voorwaarde van onbetwiste deskundigheid en professionele opzet. Inmiddels is IFO uitgegroeid tot een van de grotere spelers op het gebied van bijzonder financieel-economisch onderzoek.

Aangezien IFO geen controles van jaarrekeningen verricht, heeft zij uit dien hoofde geen langdurige relaties met bestaande marktpartijen. De hoofdreden hiervoor is het vergroten van de onafhankelijkheid. Ook de financiering van IFO is opgezet met behoud van onafhankelijkheid: zij geschiedt door de participerende professionals.

Bij de samenstelling van de opdrachtteams kan IFO een beroep doen op een breed scala van specialistische kennis en ervaring. De specialisten hebben elk een sterk track record op het gebied van bijzondere onderzoeken en advisering. De specialist die een onderzoek leidt kan worden bijgestaan door een of meerdere forensische accountants van IFO. Volledige competentie op gebied van forensic IT of recherche is beschikbaar. De opdracht wordt uitgevoerd onder volledige aansturing en verantwoordelijkheid van IFO. Onze opdrachtteams werken onder leiding van één aanspreekpunt. Gezien het niveau van de professionals en de aard van de dienstverlening heeft IFO met haar professionals partnercontracten afgesloten. Contractueel zijn zaken geregeld als geheimhouding, compliance, sturing en leiding, kwaliteitscontrole en beroepsaansprakelijkheid. Deze specialisten zijn, behalve werkzaam voor IFO, ook werkzaam als zelfstandige dan wel werkzaam bij eersteklas firma's.

Referenties
Enkele zeer relevante onderzoekservaringen (anoniem in verband met vertrouwelijkheid) uit de afgelopen jaren:

- de medische sector in opdracht van een ministerie
- de zorgsector in opdracht van een toezichthouder
- als gerechtsdeskundige
- tegen achtergrond van Wet-Bibob
- in een financiële instelling met rapportering aan een toezichthouder.

Organisatiegegevens
Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
T. 033-2892280
F. 033-2892289
contact@ifo-fin.com
www.ifo-fin.com

Handelsregister Amersfoort: 32103834
BTW-nummer: NL 8136.56710.B.01

Bankrekeningnummer: 67.02.76.332
IBAN-nummer: NL05 INGB 0670 2763 32
BIC-nummer: INGBNL2A

ALGEMENE RIJKSVOORWAARDEN VOOR HET VERSTREKKEN VAN OPDRACHTEN TOT HET VERRICHTEN VAN DIENSTEN (ARVODI)

I ALGEMEEN

1. Begrippen

In deze algemene voorwaarden worden de navolgende begrippen met een beginhoofdletter gebruikt. Onder deze begrippen wordt verstaan:

1.1 Beroepsfouten: tekortkomingen, zoals vergissingen, onachtzaamheden, nalatigheden, verzuimen, onjuiste adviezen, die een vakbekwame en zorgvuldige Opdrachtnemer onder de gegeven omstandigheden met inachtneming van normale oplettendheid en bij een normale vakkennis en normale wijze van vakuitoefening, behoort te vermijden;

1.2 Bijlage: een aanhangsel bij de Overeenkomst dat na parafering door beide partijen deel uitmaakt van de Overeenkomst;

1.3 Diensten: de door Opdrachtnemer op basis van de Overeenkomst ten behoeve van Opdrachtgever te verrichten werkzaamheden;

1.4 Overeenkomst: de schriftelijke Overeenkomst tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer, waarop de Voorwaarden van toepassing zijn verklaard;

1.5 Personeel van Opdrachtgever: het door Opdrachtgever op grond van de Overeenkomst ter beschikking te stellen personeel;

1.6 Personeel van Opdrachtnemer: de door Opdrachtnemer voor de uitvoering van de Overeenkomst in te schakelen personeelsleden en/of hulppersonen, die krachtens deze Overeenkomst onder zijn verantwoordelijkheid zullen werken;

1.7 Voorwaarden: deze algemene voorwaarden die van toepassing zijn op en deel uitmaken van de Overeenkomst.

2. Toepasselijkheid

2.1 Afwijkingen van deze Voorwaarden zijn slechts bindend, voor zover zij uitdrukkelijk tussen partijen schriftelijk zijn overeengekomen.

2.2 Indien onderdelen van de Overeenkomst en de daarbij behorende Bijlage(n) met elkaar in strijd zijn, is de inhoud van de Overeenkomst bepalend.

II UITVOERING VAN DE OVEREENKOMST

3. Garanties van de Opdrachtnemer

3.1 Opdrachtnemer garandeert dat de door of namens hem te verrichten Diensten zullen voldoen aan de in de Overeenkomst vastgelegde eisen.

3.2 Opdrachtnemer garandeert dat de door of namens hem te verrichten Diensten op vakbekwame wijze worden uitgevoerd.

4. Acceptatie en toetsing

4.1 Van acceptatie vindt kennisgeving plaats aan Opdrachtnemer.

WERKZAAMHEDEN PER MAAND IN MANWEKEN

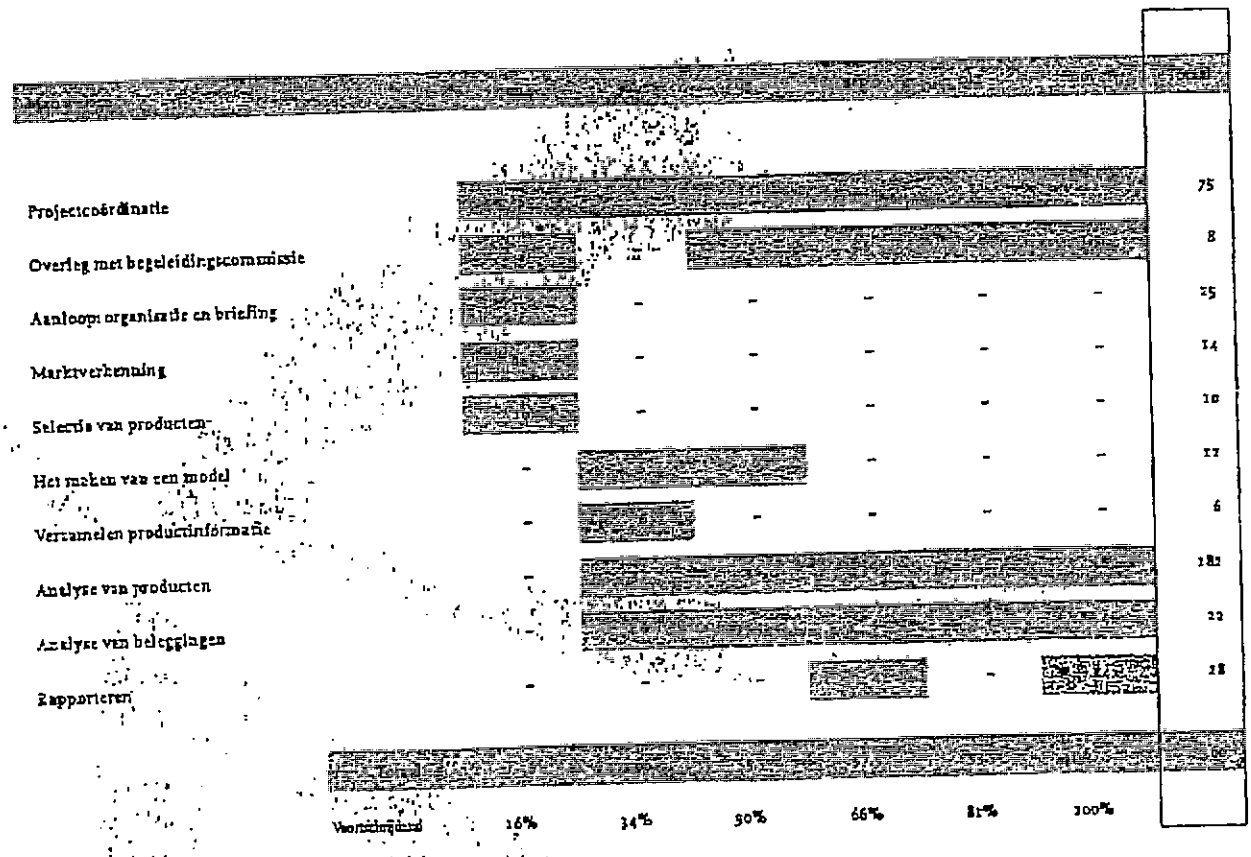

instituut
financieel
onderzoek

Instituut voor Financieel Onderzoek BV
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Nederland

T +31 (0)33 489 22 80
F +31 (0)33 489 22 89

contact@instifin.com
www.instifin.com

BTW 8136.56710.B.01
Handelsregister Amersfoort 32103834

ministerie van Financiën

Directie Bedrijfsvoering en Communicatie

Datum
15 juni 2007

Uw brief (Kenmerk)

Ons kenmerk
BenC 2007- 1043

Onderwerp
Offerteaanvraag feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte

Hiermede verzoeken wij u ons op basis van de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verrichten van Diensten (ARVODI) een offerte te doen toekomen.

Omschrijving:

Inleiding

Al geruime tijd zijn beleggingsverzekeringen in opspraak. In 2005 kwam de Autoriteit Financiële Markten (AFM) op basis van een oriënterend onderzoek bij enkele verzekeraars tot de bevinding dat de door haar onderzochte producten complex, ondoorzichtig en relatief duur waren. Ook de commissie De Ruiter heeft geconcludeerd dat de inzichtelijkheid van deze producten moet worden verbeterd. Een aantal maatregelen moet ervoor zorgen dat de informatieverschaffing voor *nieuw af te sluiten* polissen wordt verbeterd:

- de informatieverplichtingen worden aangescherpt,
- er komt meer transparantie over de beloning van het intermediair en over andere kosten,
- ook de kostenstructuur wordt aangepast (beloning van het intermediair mag op den duur maximaal voor de helft uit afsluitprovisie bestaan).

Veel aandacht gaat ook uit naar de *in het verleden afgesloten* polissen: hoe om te gaan met de klachten van bestaande polishouders en met de heersende onduidelijkheid en onzekerheid over de door hen afgesloten beleggingsverzekeringen. Over de meest wenselijke en effectieve aanpak is de

afgelopen tijd intensief overleg gevoerd met en tussen verzekeraars en consumentenorganisaties. De uitkomsten van dat overleg zijn vastgelegd in de brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer van 8 maart jl.(Bijlage II)
In die brief gaat de minister in op de initiatieven die verzekeraars gaan nemen en op de categoriale afhandeling van klachten door de Financiële Ombudsman van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (KiFiD). Daarnaast kondigt hij een aanvullend feitenonderzoek aan. Deze offerteaanvraag heeft betrekking op dat feitenonderzoek.

Bijlage 1 programma van eisen (PvE) bevat een uitwerking van de verschillende onderdelen van het onderzoek zoals die ons voor ogen staan.

Algemene eisen

1. Offerte

Wij verzoeken u in uw offerte aan te geven in welke mate u kunt voldoen aan de door het ministerie gestelde eisen en wensen voor Offerteaanvraag feitenonderzoek beleggingsverzekeringen, zoals omschreven in het bijgevoegde programma van eisen (bijlage I).

UW OFFERTE BEVAT IN IEDER GEVAL

- opzet onderzoek door middel van een plan van aanpak
- kwalitatieve onderbouwing van de opzet tot onderzoek
- de door u te raadplegen bronnen voor het onderzoek (zie ook bijlage I onder Beschikbare bronnen)
- een overzicht van de personen die aan het onderzoek meewerken inclusief CV
- overzicht van het aantal te besteden uren onderverdeeld per CV met de daarbij behorende uurprijs.
- Fix-price voor het totale onderzoek
- Verklaring omtrent de modelovereenkomst en de ARVODI
- Planning van het onderzoek inclusief de wijze waarop u tijdens het onderzoek informatie deelt met opdrachtgever(aangeven aantal contactmomenten en overleg momenten)

Gelieve alle prijzen exclusief BTW vermelden. De in de offerte vermelde prijzen zijn ten minste geldig tot en met het moment waarop de opdracht is verleend en contractueel is vastgelegd.

2. Tijdpad

Uw offerte dient rekening te houden met het volgende tijdpad:

Indienen offerte	21 juni 2007
Gunning offerte	zo spoedig mogelijk daarna
Start uitvoering onderzoek	juli 2007
Opleveren eindrapportage	1 december 2007

3 Voornaamste gunningcriteria

In dit hoofdstuk zijn de voornaamste gunningcriteria opgenomen. De gunningcriteria zijn bepalend voor het wel of niet verstrekken van de opdracht.

Opgemerkt wordt dat het mogelijk is dat de gunning van de opdracht in zijn geheel niet doorgaat. Voor het laten uitvoeren van de opdracht gelden de volgende criteria:

Criterium	Wegingsfactor	Beoordelingselementen
Prijs	25%	- Prijs (van de dienstverlening)
Kwaliteit	65%	1) de voorgestelde onderzoeksmethodiek en de mate waarin het voorstel beantwoordt aan de in bijlage I weergegeven doelstellingen; 2) de bij de onderzoekers aanwezige expertise: als meer disciplines – actuarieel, statistisch, juridisch – bij het onderzoek betrokken zijn, al dan niet door samenwerking met andere personen of instellingen, vergroot dat de kans op een evenwichtig eindresultaat; 3) besef van de politieke en beleidsmatige context en bereidheid betrokken partijen tussentijds te informeren en met hen van gedachten te wisselen; 4) snelheid waarmee het onderzoek kan worden uitgevoerd (rapportage vóór 1 december 2007 geldt als een pre, mits de snelheid geen afbreuk doet aan de kwaliteit).
Contract en voorwaarden	10%	- Mate van instemming met concept overeenkomst
Totaal	100%	

4. Indienen offertes:

Uw offerte moet rechtsgeldig onderteekend en in enkelvoud worden ingezonden en in de Nederlandse taal worden gesteld. Tevens kunt u uw digitale offerte sturen aan: inkoop@minfin.nl o.v.v. Onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen/ BenC 2007- 1043
Het risico van postvertraging is voor de inschrijver.

Wij stellen het op prijs als uw offerte op 21 juni 2007 in ons bezit kan zijn:

Ministerie van Financiën
Directie Bedrijfsvoering en Communicatie

Ter attentie van de heer G.C.M. van der Spek
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Bovenstaande procedure zal strikt worden gehanteerd, ten einde een gesloten offerteprocedure te garanderen. Aanbiedingen, welke niet aan bovenstaande voorwaarden voldoen, zullen door de met de opening belaste medewerkers niet ter evaluatie worden aangeboden.

5. **Vertrouwelijkheid:**

De verstrekte gegevens dienen vertrouwelijk te worden behandeld.

6. **Informatie/correspondentie:**
Tenzij anders door het Bureau Inkoop van het Ministerie van Financiën aangegeven zal alle informatieverstrekking en correspondentie via G.C.M. van der Spek lopen. Ondergetekende is te bereiken onder nummer 070-3427639. Informatie omtrent offertes van andere aanbieders zal niet worden verstrekt.

Op grond van de uitgebrachte offertes en de door u gegeven toelichting zullen wij aan de hand van de gunningcriteria een keuze maken.

Wij zien uw offerte met interesse tegemoet.

De Minister van Financiën,
Namens deze,
Directie Bedrijfsvoering en Communicatie

BIJLAGE I: PROGRAMMA VAN EISEN,
BIJLAGE II: BRIEF MINISTER VAN FINANCIËN AAN DE TWEEDE KAMER 8 MAART 2007
BIJLAGE II: MODEL OVEREENKOMST
BIJLAGE III: ARVODI

BIJLAGE I: PROGRAMMA VAN EISEN,

Feitenonderzoek beleggingsverzekeringen: nadere uitwerking van de taakopdracht

Onderdelen

A. Marktverkenning

B. Productbeschrijving

C. Productonderzoek: productkenmerken

D. Productonderzoek: transparantie

De onderdelen A en B hebben een beschrijvend/theoretisch karakter, de onderdelen C en D zijn empirisch van aard. Voor het gehele onderzoek geldt dat het een feitelijk, niet-normatief karakter heeft. Doel is het vergroten van inzicht in de markt voor beleggingsverzekeringen en de op die markt aangeboden producten.

A. Toelichting marktverkenning.

In de marktverkenning gaat het om een analyserende beschrijving van de volgende aspecten:

- Jaarlijkse omzetten sinds medio jaren 90; de populariteit van beleggingsverzekeringen heeft o.a. een relatie met de stijging van de beurskoersen aan het eind van de jaren 90 en de daling in de jaren daarna.
- De producten die in de loop der tijd zijn ontwikkeld hebben vaak een directe relatie met fiscale regelingen en wijzigingen daarin, waaronder:
    - regels m.b.t. lijfrentes en individuele oudedagsvoorzieningen;
    - regels m.b.t. kapitaalverzekering eigen woning;
    - regels m.b.t. bedrijfsparen en spaarloon.
- Aanscherpingen van de transparantieregels (zie bijlage 1).
- Eventuele andere relevante aspecten.

De marktverkenning heeft tot doel een schets te geven van de markt voor beleggingsverzekeringen en relevante achtergronden: wanneer waren of werden welke producten populair, al dan niet als gevolg van fiscale maatregelen. Onderdeel A helpt daarnaast te komen tot een categorisering van de producten (zie bijlage 2) en vormt een basis voor de productbeschrijving van onderdeel B.

Bronnen voor dit onderdeel: CBS, CVS, DNB, jaarverslagen (van verzekeraars maar ook van bijv. PVK, Klachteninstituut Verzekeringen, Verbond, etc).

B. Toelichting productbeschrijving

De productbeschrijving heeft tot doel de werking van een beleggingsverzekering resp. de belangrijkste soorten beleggingsverzekeringen inzichtelijk te maken met

behulp van een theoretisch model. De waarde van een beleggingsverzekering hangt af van

- (aan de kant van de polishouder) de hoogte van de inleg, de verdeling van de inleg over de looptijd (koopsom vs. periodieke premie), de gekozen fondsen en (eventueel) mutaties (w.o. premievrijmaking en afkoop), en
- (aan de kant van het product) de hoogte van de provisie en andere kosten, de verdeling van de kosten over de looptijd (afsluitprovisie vs. doorlopende provisie), de hoogte van de overlijdensrisicopremie en de wijze van doorberekening van de kosten (uit de inleg of uit het depot).

Simulaties met zo'n model laten zien wat er gebeurt met de waarde van de polis (het beleggingsdepot), afhankelijk van de hierboven genoemde variabelen. Daaruit zal blijken dat de uitkomsten in het ene scenario gunstig en in het andere scenario (bijvoorbeeld afkoop) ongunstig kunnen zijn en ook waarom dat zo is. Onderdeel B heeft dan ook mede tot doel vast te stellen wat de cruciale factoren zijn die het uiteindelijke netto rendement bepalen. Dat laatste is van belang voor onderdeel C; zie hierna.

Bronnen voor dit onderdeel: geen (de productbeschrijving is in deze fase nog theoretisch; de door te rekenen scenario's moeten uiteraard wel realiteitswaarde hebben, bijvoorbeeld wat betreft de bandbreedte van de kosten).

C. Toelichting onderzoek productkenmerken

Dit onderdeel omvat het empirische feitenonderzoek voor wat betreft de productkenmerken en heeft tot doel per product de relevante kerngetallen vast te stellen.

Het onderzoek heeft niet betrekking op de gehele markt maar brengt een representatieve selectie van producten in kaart. Het is belangrijk dat de selectie plaatsvindt op basis van objectieve criteria en niet gemanipuleerd kan worden. Het gaat niet om de producten die de meeste of de minste klachten opleveren; elke bias in dat opzicht ware te vermijden.

Om tot een representatieve selectie te komen zijn de volgende aspecten van belang:

- de selectie moet gezamenlijk een substantiële marktdekking hebben. Dat betekent dat de producten met de grootste marktaandelen voldoende vertegenwoordigd moeten zijn;
- voor de overige producten is te denken aan een aselecte steekproef, zodat zij elk in beginsel een gelijke kans hebben om te worden geselecteerd;
- belangrijk is dat alle categorieën producten adequaat vertegenwoordigd zijn;
- zorg ervoor dat van elke grotere verzekeraar in elk geval een product wordt geselecteerd en (bijvoorbeeld) maximaal vijf.

Het aantal producten per categorie dient zo te worden gekozen dat de totale selectie een representatieve omvang heeft (orde van grootte: 50 producten) en

ook overigens binnen de termen van het onderzoek past.

Het empirische onderzoek dient ertoe voor de geselecteerde producten de in onderdeel B geïdentificeerde factoren te meten en de bijbehorende kerngetallen vast te leggen. Het lijkt praktisch daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de kostenvariabelen die vanaf 2008 zichtbaar worden gemaakt in model 2 van de uitgewerkte modellen De Ruiter. Op die manier wordt een verbinding gelegd met de toekomstige transparantie-eisen, en kan mede gebruik worden gemaakt van het kader dat daartoe in de afgelopen maanden door het Verbond van Verzekeraars is ontwikkeld.

Beoogde output: voor elk van de geselecteerde producten een kwantitatief overzicht van de kostensoorten, zoveel mogelijk conform model 2. Vervolgens kan per productcategorie een modelberekening worden uitgevoerd op basis van de gevonden bandbreedte per kostensoort.
PS Als aan de productenlijst op de website van KiFiD wordt toegevoegd tot welke productcategorie elk product behoort, kan elke polishouder de onderzoeksresultaten in zekere mate betrekken op zijn eigen polis (als het product niet tot de selectie behoort geven die resultaten slechts een algemeen beeld voor de desbetreffende productcategorie als geheel).

Bronnen voor dit onderdeel: een lijst van aangeboden producten is te vinden op de website van KiFiD. Gegevens over omzetten of andere indicaties omtrent marktaandelen zijn op productniveau niet beschikbaar uit openbare bronnen. Daarover zal informatie bij de verzekeraars moeten worden opgevraagd. Dit geldt eveneens voor de kerngegevens per geselecteerd product nadat de selectie is gemaakt.

D. Toelichting onderzoek transparantie
Dit onderdeel omvat het empirische onderzoek voor wat betreft de informatie die aan de polishouders is verstrekt over de geselecteerde producten. Het onderzoek zal alleen betrekking kunnen hebben op de informatie die de verzekeraar in algemene zin, dat wil zeggen niet-geïndividualiseerd, beschikbaar heeft gesteld. Op welke wijze de informatie uiteindelijk de consument heeft bereikt en welke informatie de tussenpersoon aan de individuele klanten heeft verstrekt valt buiten het bestek van het onderzoek.

Onderdeel D heeft tot doel in kaart te brengen in hoeverre de genoemde stukken melding maken van de belangrijke productkenmerken. Het is niet de bedoeling en ook niet mogelijk dat het onderzoek conclusies trekt ten aanzien van de adequaatheid van de informatieverschaffing. Wel is er een relatie met de op dat moment geldende transparantieregels.

Beoogde output: voor elk van de geselecteerde producten een overzicht van de transparantiekenmerken (bijvoorbeeld: wordt een bepaalde kostensoort vermeld ja/nee, kwantitatief of kwalitatief).

Bronnen voor dit onderdeel: de informatiedragers per geselecteerd product, zoals brochures, polisvoorwaarden, leeswijzers en bijsluiters, zullen bij de betrokken verzekeraars moeten worden opgevraagd.

Bijlage 1 Transparantieregels

- RIAV 1994
- 1997: Code rendement en risico (zelfregulering)[1]
- RIAV 1998
- Financiële bijsluiter 2002
- Financiële bijsluiter 2006

Bijlage 2 Voorbeeld categorie-indeling:

- beleggingsverzekeringen gekoppeld aan hypotheek;
- lijfrenteverzekeringen op basis van beleggingseenheden;
- beleggingsverzekeringen in het kader van bedrijfsspaarregelingen en spaarloon;
- beleggingsverzekeringen in het kader van studieplannen;
- overige beleggingsverzekeringen ten behoeve van vermogensopbouw;
- spaarkasovereenkomsten.

Aannemelijk is dat in elk geval bij sommige categorieën onderscheid moet worden gemaakt naar periode van afsluiten.

[1] In de loop der jaren enkele malen aangepast.

Instituut Financieel onderzoek

VERTROUWELIJK

Ministerie van Financiën
Directie Bedrijfsvoering en Communicatie
Ter attentie van de heer
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Tevens per e-mail naar inkoop@minfin.nl

Amersfoort, 21 juni 2007

Offerte feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer van der Spek,

Wij danken u hartelijk voor de eervolle uitnodiging om een offerte in te dienen voor het bovenstaande onderzoek. Hierbij sturen wij u onze offerte die als volgt is opgebouwd:

Indeling:

1.	Kennismaking	3
	Instituut Financieel Onderzoek	2
	Onderzoeksteam	2
2.	Algemeen	4
	Onafhankelijkheid van IFO en team	4
	Algemene voorwaarden	4
	Tussentijds overleg en rapportering	4
	Snelheid	4
	Besef van de politieke en beleidsmatige context	4
	Informatiebehoefte	5
	Scope onderzoek	5
3.	Opzet van het onderzoek	6
	Marktverkenning	6
	Productbeschrijving	6
	Productonderzoek: productkenmerken	6
	Productonderzoek: transparantie	7
4.	Bemensing en kosten	8
	Prijs en betalingstermijn	10
Bijlagen	[illegible] Financieel Onderzoek	11
	[illegible] en hun tarieven	12
	[illegible] van de uren en kosten per cv	14
4.	[illegible] per maand in manweken	15

Instituut
financieel
onderzoek

1. KENNISMAKING

Instituut Financieel Onderzoek
De initiatiefnemers van Instituut Financieel Onderzoek (IFO) hebben in 2004 gemeend dat er, in belangrijke mate in aanvulling op de vier grote accountantskantoren, plaats is voor een financieel-economisch onderzoeksbureau dat niet wordt gehinderd - al of niet in schijn - door belangen met marktpartijen.
De bestaande accountantsorganisaties en actuariële bureaus hebben langdurige en omvangrijke financiële belangen binnen elke branche. Door zich te richten op slechts eenmalige opdrachten en niet op doorlopende opdrachten, zoals de controleopdrachten van de jaarrekening, heeft IFO deze belangen niet.

Door onze binding met zeer ervaren professionals, die elk afzonderlijk deze belangen ook niet hebben, kunnen wij hoogwaardige en onpartijdige dienstverlening bieden. De aard van de opdrachten die IFO doet en de achtergrond van onze opdrachtgevers bevestigen dat er behoefte is aan en plaats is voor een bureau als IFO. Meer informatie over ons bureau en onze opdrachten is opgenomen in Bijlage 1.

Onderzoeksteam
Het kernonderzoeksteam van IFO zal bestaan uit:

Drs. Evert Jan Lammers RA RFA (1959)
Evert-Jan is econoom, registeraccountant en Registered Forensic Auditor. Hij heeft sinds 1985 ervaring als onderzoeker in Nederland, Frankrijk en België. In de zeven jaar voor de start van IFO (2004) was hij voorzitter van KPMG Forensic in België. Daarvoor heeft hij als accountant gedurende 4 jaar gewerkt bij KPMG in Parijs en daarvoor 7 jaar deel uitgemaakt van de sector Banken en Verzekeringen van KPMG in Nederland. Hij heeft reeds diverse onderzoeken in de sector uitgevoerd en geleid, die waren afgedwongen door toezichthouders, zowel in Nederland als in België. Evert Jan beschikt over een zeer ruime ervaring in het verrichten van bijzondere onderzoeken. Hij is UAMS Executive professor en vice-voorzitter van de Belgische beroepsorganisatie Institute of Forensic Auditors. Hij publiceert regelmatig en geeft presentaties op zijn vakgebied. Evert Jan is voorzitter van het management team van IFO en zal eindverantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de uitvoering van de opdracht.

Prof. Dr. Jaap Koelewijn (1956)
Jaap is hoogleraar Corporate Finance aan Nyenrode Business University. Hij richt zich op de corporate governance van financiële instellingen, met een accent op beleggingen en financieringen. Jaap studeerde algemene economie en promoveerde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam op het onderwerp bedrijfseconomisch toezicht op het bankwezen. Hij werkte vervolgens in diverse research-functies in de financiële sector. Bij MeesPierson was hij senior-aandelenanalist. Bij IRIS (een gezamenlijke dochter van Rabobank en Robeco) en de Autoriteit Financiële Markten was hij hoofd research. Naast inhoudelijke expertise heeft hij ook ruime ervaring met het leidinggeven aan professionele teams en uiteenlopende bestuurlijke werkzaamheden.

Sinds begin 2006 is hij zelfstandig adviseur. In zijn werk combineert hij zijn ervaring in de wetenschap, de financiële praktijk en het toezicht. Zijn werkzaamheden concentreren zich op het gebied van financiering en belegging enerzijds en de daarbij behorende regelgeving en integriteits- en governancevraagstukken anderzijds. Hij geeft hoogwaardige trainingen aan professionals (Postacademisch onderwijs, compliance officers, beleggingsadviseurs en vermogensbeheerders). Verder adviseert hij op bestuurlijk niveau bij een aantal grote accountantskantoren, financiële instellingen, advocatenkantoren, het openbaar ministerie en toezichthouders. Voor deze partijen voert hij ook onderzoeken uit. Daarnaast publiceert hij regelmatig, onder anderg in Het Financieele Dagblad en vakbladen en geeft hij presentaties.

Jaap zal functioneren als de deskundige op het gebied van beleggen en beleggingsproducten. Door zijn werkzaamheden bij zowel de AFM als Robeco heeft hij diepgaande kennis van financiële producten. Bij Robeco heeft hij bijgedragen aan de productontwikkeling. Bij de AFM heeft hij onderzoek gedaan naar aandelenlease en hedgefunds. Jaap is geassocieerd met IFO en zal het eerste aanspreekpunt zijn voor de opdrachtgever; hij zal de woordvoerder zijn bij het overleg met de opdrachtgever.

Jaap ten Wolde RA (1947)

Jaap heeft een carrière als openbare accountant, ondermeer in de financiële sector, bij KPMG achter de rug. De laatste tien jaar was hij onder meer verantwoordelijk voor bijzondere projecten (intern, zowel nationaal als internationaal) en bijzondere onderzoeken (extern). Hij heeft een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze offerte. Hij staat als stand-in voor Evert Jan Lammers en Jaap Koelewijn klaar om de continuïteit te waarborgen. Ook hij zal het kernteam waar nodig van advies dienen, hij zal de rapportage(s) kritisch beoordelen en hij is beschikbaar om eventuele spanningen tussen partijen te doen verminderen. Voor de invulling van deze tweede rol worden de opdrachtgever geen kosten in rekening gebracht. Bij vervanging van Evert Jan of van Jaap gelden hun tarieven.

Drs. Erwin Borman Actuaris AG (1966)

Erwin (1966), studeerde wiskunde en econometrie en later actuariaat. Van 1992-1997 was hij werkzaam bij Nationale-Nederlanden Levensverzekeringmaatschappij als actuarieel medewerker (collectief en individueel) bij de sector Actuariële Zaken. Zijn werkzaamheden bestonden o.a. uit het ontwikkelen van tarieven voor pensioen(beleggings)verzekeringen en het opstellen van jaarwerken. Daarnaast participeerde hij in werkgroepen van het Verbond van Verzekeraars, zoals die voor de invoering van het wettelijk recht op waardeoverdracht en de implementatie van de FVP-regeling (voortzetting van de pensioenopbouw bij werkloosheid). Aansluitend was hij enkele jaren actuaris/pensioenadviseur bij het actuarieel adviesbureau Consultas, onderdeel van ABN AMRO. In 2000 richtte hij Pensum op. In 2003 en 2004 is hij als interim-manager/actuaris ook verbonden geweest aan Berenschot Pensioenadvies. Actuariële advieswerkzaamheden worden uitgevoerd voor werkgevers- en werknemersgeledingen, in het bijzonder de vakorganisaties.

Erwin was bestuurslid (secretaris) van het Actuarieel Genootschap (AG) en is bestuurslid van de AG-sectie ASIP (Actuarial Studies in Pensions). Erwin is werknemersbestuurslid van zowel het Pensioenfonds voor de Metalektro (PME) en het pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Van beide fondsen is hij tevens voorzitter van de beleggingscommissie. Erwin is geassocieerd met IFO en zal de actuariële component van de opdracht voor zijn rekening nemen.

Drs. Erwin Meijer RA (1972)

Erwin studeerde information management en is registeraccountant. Hij heeft sinds 1993 ervaring opgedaan in bijzondere onderzoeken in zowel de openbare accountantspraktijk als de forensische praktijk, bij Ernst&Young en KPMG. Daarnaast heeft hij wetenschappelijk onderzoek gedaan op gebied van corporate governance, Audit Committee en accountantscontrole. Erwin, lid van het management team van IFO, zal verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van de uitvoering van de opdracht.

Dit kernteam zal ondersteund worden door de volgende ervaren professionals (in bijlage 2 geven wij van de leden van het ondersteunende team een kort cv):

Kennisgebied financieel-economisch/juridisch: Drs. Ton Blauw RE RO (1950)

Actuarieel onderzoeker: Hein Hofmans AAAG (1960) en Rob Koelman (1966)

Financieel onderzoeker: Drs. Coen Mateijsen RA (1971), Peter de Wolff RA (1963) en Drs. Nicole den Hartigh RO (1965)

IT-ondersteuning: Christian Eickaert GSEC CISSP (1975)

2. ALGEMEEN

Onafhankelijkheid van IFO en team
IFO noch een van de bovenstaande leden van het team hebben de laatste drie jaren opdrachten uitgevoerd voor een van de betrokken partijen, met uitzondering van Jaap Koelewijn: hij heeft een van de leden van de Commissie De Ruiter geadviseerd als materiedeskundige.

Algemene voorwaarden
Wij accepteren de contractvoorwaarden van het Ministerie van Financiën met dien verstande dat een betalingsregeling (zie Hoofdstuk 5: Prijs en betalingstermijn) zal gelden. Tevens zijn wij bereid om de Dienstverleningsovereenkomst ARVODI (bijlage bij de offerteaanvraag) te onderteekenen voor aanvang van het onderzoek.

Tussentijds overleg en rapportering
Over de voortgang van het onderzoek zal een afvaardiging van het IFO team - altijd tenminste bestaande uit twee personen - met de begeleidingscommissie periodiek overleggen. In de berekening van de prijs zijn wij uitgegaan van vijf bijeenkomsten.

Wij zullen, in overleg met de begeleidingscommissie, een tussentijds schriftelijk voortgangsverslag maken ten behoeve van de Tweede Kamer. Deze rapportage zal niet inhoudelijk van aard zijn. Inhoudelijkheid dient naar onze mening in een vroegtijdig stadium vermeden te worden om een aantal redenen. De belangrijkste voor IFO: IFO zal eerst rapporteren als betrokken partijen gelegenheid hebben gehad hun commentaar op de conceptversie te geven en hun visie - desgewenst - hebben kunnen laten opnemen in het rapport. Ook lijkt het ons van belang om gedurende het onderzoek geen discussie met betrokkenen te voeren over de mogelijke inhoud van het rapport. Het tussentijds verslag zal mededelingen kunnen bevatten over bijvoorbeeld de voortgang, geraamde einddatum, medewerking van betrokken partijen en de te analyseren producten.

Snelheid
Wij zijn in staat om met de opdracht aan te vangen zodra het contract getekend is. De streefdatum voor de afronding van het onderzoek - onderzoeksrapport voor publicatie gereed voor 1 december 2007 - lijkt ons haalbaar. Wij achten het echter niet onwaarschijnlijk dat op enig moment de begeleidingscommissie met ons van mening zal zijn dat bepaalde onderdelen een langer dan oorspronkelijk geplande doorgangstijd vragen. Dit zal o.a. betrekking hebben op de mate van medewerking van betrokken partijen en de door hen aan ons te overleggen informatie. Daarnaast zal het aspect wederhoor een vertragende factor kunnen zijn:

- voor de volledigheid bij het vaststelling van de feiten; en
- voor de evenwichtigheid van de beoordeling in casus bij het waarderen van die feiten.

Dit wederhoor-proces laat zich niet altijd in de geplande en gewenste tijd ontwikkelen. Als partijen misbruik zouden willen maken van dit proces zal IFO, de zorgvuldigheid van de termijnen in acht nemend, rapporteren desnoods zonder het commentaar van betrokkenen af te wachten, met in achtneming van het beginsel van de goede trouw. De belangen van de opdrachtgever en opdrachtnemer lopen in deze echter parallel en beslissingen ter zake zullen in harmonie genomen kunnen worden.

Besef van de politieke en beleidsmatige context
Wij hebben, door kennis te nemen van publicaties in de media, van Kamerstukken en van diverse rapporten zoals:

- Oriënterend onderzoek / analyse AFM 2005 (openbaar oktober 2006)
- Rapport Commissie de Ruiter 2006
- Klachten en feiten onderzoek Financiële Ombudsman (KiFiD)
- Kritieken gemaakt door Ombudsman Verzekeringen
- Kamerstukken 29 507, nummers 36, 38-40 en 42-44
- De brief van 5 februari 2007 van Minister G. Zalm aan de Tweede Kamer
- De brief van 7 februari 2007 van Stichting Verliespolis aan de Tweede Kamer
- De brief van 19 februari 2007 van het Verbond van Verzekeraars aan Minister Zalm.

besef van de politieke omgeving.

Om het kort en duidelijk te zeggen: de reputatie van de verzekeringsbranche is in het geding en het gaat om zeer veel geld waarover procedures gevoerd kunnen gaan worden. Elders in dit voorstel kunt u meer sporen aantreffen dat dit besef bij ons aanwezig is.

Kernwoorden voor dit onderzoek: transparantie en zorgvuldigheid tijdens het onderzoek, overleg met betrokkenen en beperken tot de feitelijkheden. Ook al zal het rapport slechts feitelijkheden bevatten, de wijze waarop die feitelijkheden gepresenteerd zullen worden zal ongetwijfeld spanning opleveren. IFO is bereid zich in te spannen om die spanning te vermijden dan wel te verminderen. IFO staat qua belangen onpartijdig in het veld en zal professionaliteit - waaronder zorgvuldigheid - als leidraad kiezen.

Informatiebehoefte
Voor de voorbereiding van het onderzoek is de in het programma van eisen opgesomde informatie nuttig. Tevens willen wij kennisnemen van de door u overzichtelijk genoemde 'beschikbare bronnen'. Daarenboven stellen wij voor om tevens kennis te nemen van:

- De Regeling Informatieverstrekking Aan Verzekeringsnemers (RIAV)
- De Code Rendement en Risico (1998, en gewijzigd in 2003 en 2006)
- De relevante Wet financiële dienstverlening; specifiek de adviesregels voor aanbieders en bemiddelaars.

Voor de uitvoering van het onderzoek is het essentieel dat de verzekeringsmaatschappijen de gevraagde informatie telkens onverwijld beschikbaar stellen aan de onderzoekers. Wij gaan ervan uit dat de verzekeringssector adequate medewerking zal verlenen aan het onderzoek en dat onze opdrachtgever hieraan voldoende aandacht zal schenken.

Scope onderzoek
De scope van het onderzoek en de daarmee gepaard gaande werkzaamheden, zoals uiteengezet in onderstaande delen, hebben wij bepaald op basis van de informatie zoals vermeld in uw offerteaanvraag d.m.v. [illegible] (kenmerk BenC 2007-1043), in het bijzonder het daarin opgenomen Programma van Eisen, alsmede gesprekken met u dienaangaande.

3. OPZET VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek behelst de volgende onderdelen:

A. Marktverkenning
B. Productbeschrijving
C. Productonderzoek: productkenmerken
D. Productonderzoek: transparantie

A. Marktverkenning

Wij hebben kennisgenomen van het onderzoeksrapport 'Marktverkenningen beleggingsverzekeringen 2000' uitgebracht in november 2000 door NYFER, De Wildebaan Groep en Tillinghast-Towers Perrin. Daarin is 75% van de markt in kaart gebracht met medewerking van een aantal verzekeringsmaatschappijen.

Wij zullen mede gebruik maken van de daarbij gehanteerde methodiek en het vergaarde inzicht, zowel voor de efficiëntie als voor de onderlinge vergelijkbaarheid van de uitkomsten van het rapport in 2000 en het onderzoeksrapport dat eind 2007 zal verschijnen.

De marktverkenning heeft tot doel een schets te geven van de markt voor beleggingsverzekeringen en relevante achtergronden. Deze verkenning resulteert in een gekwantificeerd overzicht van aanbieders en productsoorten die tezamen in voldoende mate representatief zijn voor de markt en categorisering van de producten mogelijk maakt.

Daarnaast zal de marktverkenning aandacht geven aan de ontwikkelingen van producten in de tijd, mede in relatie tot fiscale regelingen (of wijzigingen daarin) en de maatschappelijke betekenis van de beleggingsverzekering als een vorm van lijfrente (in de derde pijler, naast AOW en bedrijfspensioen), met zijn merites en zijn risico's. Rendement, risico, kostenniveau, complexiteit en transparantie zijn daarbij kernbegrippen. Dit zal een meer kwalitatieve inventarisatie zijn.

Voor de marktverkenning zal medewerking worden gevraagd van de verzekeraars. IFO is bereid een geheimhoudingverklaring af te geven aan iedere afzonderlijke verzekeraar met betrekking tot individuele gegevens (voor zover niet noodzakelijk voor het onderzoek).

B. Productbeschrijving

De productbeschrijving heeft tot doel de werking van een beleggingsverzekering en de belangrijkste soorten beleggingsverzekeringen inzichtelijk te maken. Deze analyse zal worden ondersteund door een door ons te ontwikkelen rekenmodel. Met dit rekenmodel kunnen producten niet alleen met elkaar worden vergeleken, maar ten dele ook worden beoordeeld.

Het rekenmodel maakt inzichtelijk welke factoren het rendement van de producten bepalen en is in staat om op een flexibele wijze, dus rekening houdend met verschillende parameters (administratie- en beleggingskosten, provisie, verzekeringspremies etc.), prognosekapitalen te berekenen. Zoveel mogelijk zal aansluiting worden gezocht met de kostensoorten zoals vermeld in model 2 van de uitgewerkte modellen De Ruiter.

C. Productonderzoek: productkenmerken

Voononderzoek

In de beperking toont zich de meester. Het onderzoek kan gemakkelijk mislukken of schade oplopen door het kiezen van een te brede aanpak en door te streven naar een te grote mate van volledigheid. U heeft dat ook aangegeven in uw offerteverzoek en gesprekken dienaangaande.

Gezien de vele onzekerheden op dit moment ten aanzien van bijvoorbeeld de mate van medewerking van verzekeraars, de mate van inzichtelijkheid en reikwijdte van de aangereikte documentatie en de noodzakelijk geachte diepgang van de onderzoekswerkzaamheden stellen wij voor om in een vooronderzoek 5 producten te selecteren en te analyseren. Het doel hiervan is het verkrijgen van meer inzicht ten aanzien van de eerder genoemde onzekerheden en op basis daarvan, mede in nauw overleg met u, het onderzoeksstramien, de wijze van rapporteren en de daarmee gepaard gaande tijdbesteding per product uit te kristalliseren. Na het vooronderzoek zal het onderzoek worden aangevuld metnog 45 producten te verdelen over een beperkt aantal categorieën. Daarbij gaan wij er vanuit dat deze, in totaal 50, producten voldoende representatief zijn voor de gehele populatie.

Selectie van producten en maatschappijen
Het doel van het onderzoek naar de productkenmerken is het inventariseren en vaststellen van de relevante kerngetallen per product. Om te komen tot een representatieve selectie van producten stellen wij voor de in totaal 50 te onderzoeken producten als volgt te selecteren:

- Van de tien grootste marktpartijen dient tenminste één product in de 50 te zijn opgenomen;
- De tien marktpartijen krijgen bericht van de voorlopige selectie en krijgen de gelegenheid daar een eigen product aan toe te voegen;
- De belangrijkste productsoorten - beleggingsverzekering sec, beleggingsverzekering gecombineerd met een risicoverzekering, beleggingshypotheek - dienen vertegenwoordigd te zijn;
- De overige producten worden a-select geselecteerd;
- De 50 producten dienen zodanig gespreid te zijn dat zij een categorisering mogelijk maken.

Als bron van te selecteren producten zal de lijst van aangeboden producten op de website van KiFID (www.kifid.nl) worden gebruikt.

Productkenmerken
Nadat de selectie van producten en maatschappijen definitief vast staat, zullen per geselecteerd product de bij onderdeel B geïdentificeerde factoren en kerngetallen worden verzameld en vastgelegd. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de indeling en de geïdentificeerde kostenvariabelen conform model 2 van de uitgewerkte modellen van De Ruiter.

Op basis van deze inventarisatie kunnen, met behulp van het rekenmodel (onderdeel B), modelberekeningen worden gemaakt. Onze offerte voorziet in het ontwikkelen van het rekenmodel en het inventariseren van de productkenmerken zoals hiervoor beschreven. Het uitwerken en analyseren van verschillende modelberekeningen is geen onderdeel van deze offerte. Uiteraard kunnen wij dit op uw verzoek wel verzorgen.

Verzekeraars zal medewerking gevraagd worden bij de samenstelling van de productinformatiemap. Indien deze medewerking niet wordt verleend, zal het verzamelde materiaal voor een beoordeling van de juistheid door middel van een schriftelijke afstemming worden voorgelegd aan individuele verzekeraars.

D1 Productonderzoek: transparantie
In dit deel van het onderzoek zullen wij nagaan welke informatie over de geselecteerde producten door de aanbieders is verstrekt. Deze informatie zal onder meer bevatten:

- informatiemateriaal zoals dat door de verzekeraar in algemene zin aan de (aspirant) verzekerde is uitgereikt
- informatiemateriaal zoals dat door de verzekeraar aan de tussenpersoon is uitgereikt.

Wij zullen in het kader van dit onderdeel van het onderzoek geen gebruik maken van informatie over geselecteerde producten zoals dat thans eventueel op de website van de verzekeraars te vinden is.

Wij zullen de verstrekte informatie per product beoordelen in relatie tot de relevante productkenmerken en de geldende transparantieregels, en vervatten in een overzicht met kenmerken inzake de transparantie per geselecteerd product. Er zullen geen conclusies worden getrokken ten aanzien van de adequaatheid van de informatieverschaffing.

INSTITUUT FINANCIEEL ONDERZOEK

Kennismaking
Instituut Financieel Onderzoek (kortweg: IFO) werd in 2004 door enkele vooraanstaande professionals opgericht als onafhankelijk financieel-economisch onderzoeksbureau. Zowel overheid als toezichthouders en bedrijfsleven bevestigen dat hier behoefte aan is, onder de voorwaarde van onbetwiste deskundigheid en professionele opzet. Inmiddels is IFO uitgegroeid tot een van de grotere spelers op het gebied van bijzonder financieel-economisch onderzoek.

Aangezien IFO geen controles van jaarrekeningen verricht, heeft zij uit dien hoofde geen langdurige relaties met bestaande marktpartijen. De hoofdreden hiervoor is het vergroten van de onafhankelijkheid. Ook de financiering van IFO is opgezet met behoud van onafhankelijkheid: zij geschiedt door de participerende professionals.

Bij de samenstelling van de opdrachtteams kan IFO een beroep doen op een breed scala van specialistische kennis en ervaring. De specialisten hebben elk een sterk track record op het gebied van bijzondere onderzoeken en advisering. De specialist die een onderzoek leidt kan worden bijgestaan door een of meerdere forensische accountants van IFO. Volledige competentie op gebied van forensic IT-of recherche is beschikbaar. De opdracht wordt uitgevoerd onder volledige aansturing en verantwoordelijkheid van IFO. Onze opdrachtteams werken onder leiding van één aanspreekpunt. Gezien het niveau van de professionals en de aard van de dienstverlening heeft IFO met haar professionals partnercontracten uitgesloten. Contractueel zijn zaken geregeld als geheimhouding, compliance, sturing en leiding, kwaliteitscontrole en beroepsaansprakelijkheid. Deze specialisten zijn, behalve werkzaam voor IFO, ook werkzaam als zelfstandige dan wel werkzaam bij eersteklas firma's.

Referenties
Enkele zeer relevante onderzoekservaringen (anoniem in verband met vertrouwelijkheid) uit de afgelopen jaren:

- de medische sector in opdracht van een ministerie
- de zorgsector in opdracht van een toezichthouder
- als gerechtsdeskundige
- tegen achtergrond van Wet-Bibob
- in een financiële instelling met rapportering aan een toezichthouder.

Organisatiegegevens
Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
T: 033-4892280
F: 033-4892289
contact@instituut.com
www.instituut.com

Handelsregister Amersfoort: 32103834
BTW-nummer: NL 8136.56.716.B.01

Bankrekeningnummer: 67.02.76.332
IBAN-nummer: NL05 INGB 0670 2763 32
BIC-nummer: INGBNL2A

WERKZAAMHEDEN PER MAAND IN MANDAGEN

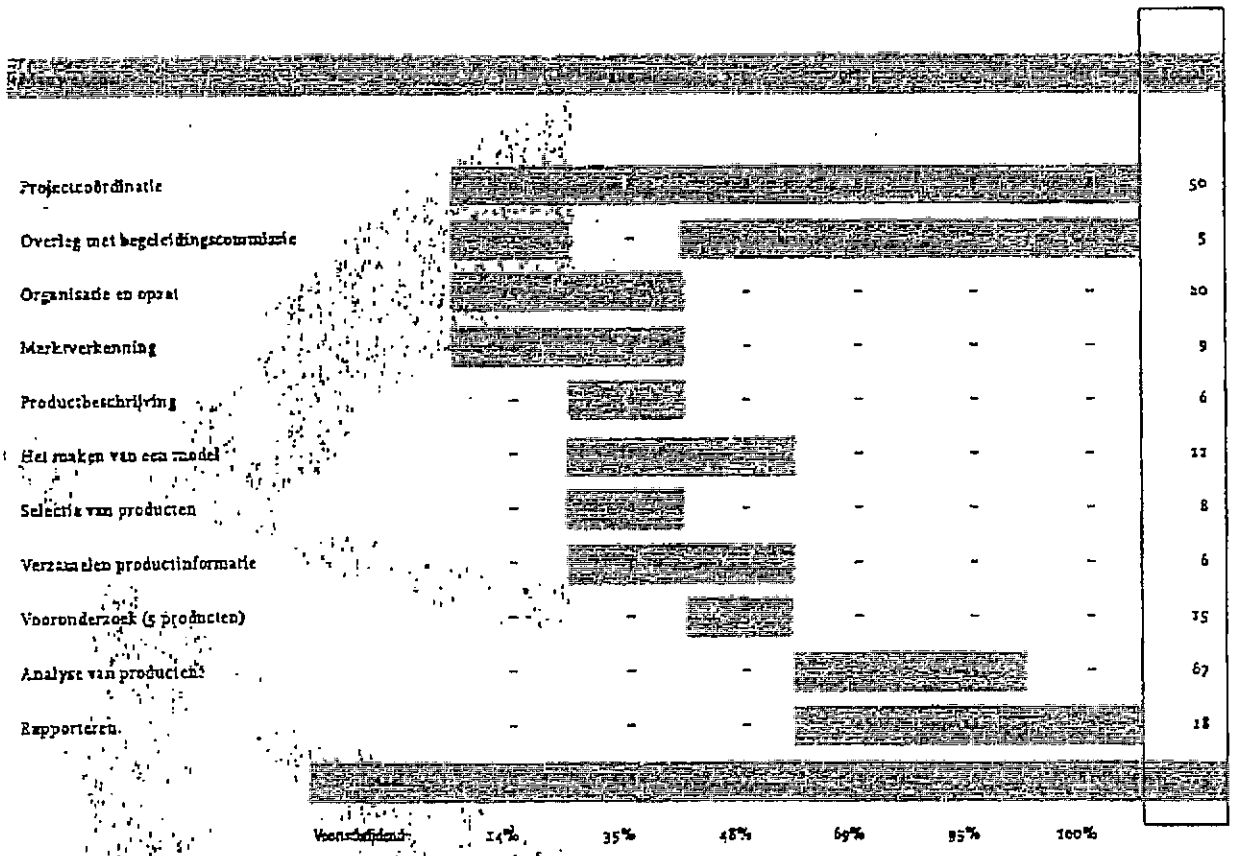

(FM/ME)

Van: (B&C/FD)
Verzonden: maandag 2 juli 2007 17:36
Aan:
CC: (FM/ME)
Onderwerp: bijeenkomst a.s. woensdag rond 15.00 uur

Geachte heer Ten Wolde,

Gaarne zien wij u hier a.s. woensdag op het ministerie van Financiën rond 15.00 uur om over uw offerte "onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen" te praten.

Eventuele vragen vanuit het Ministerie kunt u helaas pas morgen aan het einde van de dag per mail ontvangen.

Uw vragen waren:
1- Wanneer dient het onderzoek klaar te zijn? Zijn de data verschoven?
2- Heeft het Ministerie de komende tijd wel genoeg capaciteit beschikbaar om IFO te ondersteunen?
3- Wanneer krijgt u de officiële gunning vanuit het Ministerie?
ANTWOORD: Indien we a.s. woensdag spijkers met kopen slaan, verlenen wij u mondeling de opdracht en zal een schriftelijke overeenkomst op korte termijn volgen.

Zou u nog wel uw kentekengegevens van uw auto naar mij willen doormailen zodat wij nog een parkeerplaats voor u kunnen reserveren?

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Financiën
kamer a9-05

Enkele gesprekspunten ten behoeve van de bespreking met IFO op 4 juli a.s.

A. Marktverkenning

- Het beoogde resultaat: een gekwantificeerd overzicht van aanbieders en productsoorten.
- Benodigde medewerking van verzekeraars voor dit onderdeel.

B. Productbeschrijving

- Werking en doel van het rekenmodel. Zie ook onder C: "het uitwerken en analyseren van verschillende modelberekeningen is geen onderdeel van de offerte".

C. Productkenmerken

- De opsomming van de belangrijkste productsoorten.
- Selectie van producten.

D. Transparantie

- Informatie op de websites van verzekeraars wordt niet gebruikt.
- Presenteren van de resultaten van dit onderdeel.

MEMO

Aan: IFO, t.a.v. Jaap ten Wolde
Van: Ministerie van Financië
Datum: 5 juli 2007
Betreft: Onderzoek beleggingsverzekeringen. Opmerkingen bij de offerte.

---

1. Opmerkingen van het Verbond van Verzekeraars (citaten, gevolgd door reactie MinFin)

Werking en doel van het rekenmodel

De belangrijkste zorg zit in de werking en het doel van het rekenmodel. Dit blijft in het voorstel goeddeels onduidelijk. De formulering dat het model niet alleen onderlinge vergelijking, maar ook beoordeling van producten mogelijk maakt, voedt de zorg ten aanzien van het potentieel verstoren van de klachtafhandeling. Graag zouden wij nader vernemen hoe zo'n model zou moeten werken en welk type vragen met behulp van het model beantwoord zouden kunnen worden. In dat licht is de opmerking op pagina 7, dat het uitwerken en analyseren van berekeningen niet tot de werkzaamheden behoren, opmerkelijk. Dient IFO slechts een model te ontwikkelen? Zo ja, wie gaat dan berekeningen uitvoeren en met welk doel? Wie is eigenaar van het model en waartoe kan dit gebruikt worden? Wij hechten sterk aan vermelding dat de verzekeraar eigenaar blijft van de data, en dat deze slechts voor het onderzoek benut kunnen worden.
Gegeven de cruciale rol van het model en de complexiteit van de materie, lijkt het ons wenselijk het model ter validering na ontwikkeling te bespreken met het Verbond en door een externe partij te laten auditten.

>> Passage in de offerte over het rekenmodel verdient enige aanpassing, zodat duidelijk wordt dat het model niet dient ter beoordeling van producten maar om inzicht te bieden in de werking van die producten. Met dat doel omvat onderdeel B berekeningen op basis van het model. De uitkomsten van onderdelen C en D zijn mede van belang in verband met de voor de modelberekeningen benodigde parameters en kunnen naar ik aanneem ook leiden tot wijzigingen in het model. Validering van het model door verzekeraars wat ons betreft akkoord, zoals besproken. Over eigendom van de data kunnen afspraken worden gemaakt in het kader van de aanlevering ervan.

Productselectie

Ten aanzien van de omvang van de steekproef lijkt het ons van groot belang om de te onderzoeken groep in de tijd af te bakenen.

>> Spreiding van producten over de tijd is een aandachtspunt bij de productselectie.

Randvoorwaarde

Een andere randvoorwaarde die eerder aan het onderzoek is gesteld, is dat verzekeraars hun focus op de verbetering van de informatievoorziening aan klanten willen handhaven. Dit legt een enorm beslag op de beschikbare capaciteit. Het onderzoek en met name de gegevensuitvraag zal dan ook zodanig efficiënt moeten worden ingericht dat verzekeraars in staat zijn mee te werken, zonder dat de implementatie van de gewenste verbeteringen in het geding komt. Dit betekent dat zoveel mogelijk aangesloten zou moeten worden bij de informatie die verzekeraars nu reeds verstrekken aan bijvoorbeeld intermediair, en dat geen aanvullend (actuarieel) werk voor verzekeraars voortkomt uit het onderzoek.

>> Wij leggen dit zo uit dat het onderzoek zo wordt ingericht dat de belasting voor verzekeraars uit het onderzoek niet groter is dan voor het doel van het onderzoek nodig is.

Onvolkomenheden

Ten slotte bevat de opzet naar onze indruk de volgende onvolkomenheden:

- Onder punt A wordt in relatie tot de fiscaliteit alleen gesproken over lijfrente. Zoals bekend is echter ook de ontwikkeling in de fiscaliteit rondom kapitaalverzekeringen en bijvoorbeeld bedrijfsparen relevant. **> eens**
- De marktverkenning zou ook moeten voorzien in een schets van de ontwikkeling van het kader waarbinnen de producten worden en werden aangeboden. Dit is breder dan alleen het (fiscaal-)juridische kader, maar ziet ook op de geest van de wet- en regelgeving, en gangbare maatschappelijke opvattingen over het beleggingsrisico's en redelijkerwijs te verwachten rendementen. **>-ter overweging**
- Waar sprake is van model 2 van de Ruiter lijkt het ons wenselijk aan te sluiten bij de versie zoals die is vastgesteld door onze ledenvergadering (Reeds in uw bezit). **> eens; zal de desbetreffende stukken opsturen**
- In onderdeel c worden op pagina 7 de belangrijkste productsoorten genoemd. Daar staat abusievelijk de beleggingshypotheek bij. Dit betreft echter niet per definitie een verzekering, en wekt verwarring. Het lijkt zuiverder te spreken over hypotheekgerelateerde beleggingsverzekeringen oid. **> ok**
- De vermelding van 'beleggingsverzekering sec en beleggingsverzekeringen met een risicoverzekering' wekt ten onrechte de suggestie dat er ook beleggingsverzekeringen zonder risicoelement zijn, of dat de risicodekking een los aanhangsel is. Deze formulering verdient naar onze indruk aandacht. **> eens; zie in de offerte-aanvraag gesuggereerde categorie-indeling**
- Bij onderdeel D is sprake van 'de geldende transparantieregels'. Hier zou naar onze mening 'de op het moment van sluiten geldende transparantieregels' moeten staan. **> ok**

Opmerkingen van de stichting Verliespolis (citaten, gevolgd door reactie MinFin)

1. Werkelijke looptijden van beleggingsverzekeringen vs. contractuele looptijd:
In zowel de marktverkenning als in het productonderzoek zouden wij graag ook benadrukt zien dat veel beleggingsverzekeringen niet de vooraf beoogde looptijd vol maken doordat zij tussentijds worden afgekocht of premievrij gemaakt. Dit heeft gevolgen voor de verzekerde, bijvoorbeeld doordat kosten worden verrekend in de eerste jaren van de verzekering. Graag zouden wij zien dat in het marktonderzoek aandacht wordt besteed aan de gemiddelde werkelijke looptijd ten opzichte van de beoogde looptijd. In het productonderzoek zouden wij graag extra aandacht zien voor de gevolgen die afkoop of premievrij maken hebben voor de verzekerde, bijvoorbeeld door de afkoopwaarde na 5, 10 en 15 jaar te berekenen.

>> Dit is ook in onze opvatting een onderwerp dat zeker thuishoort in het onderzoek. Verdient in de offerte zowel bij de marktverkenning als bij de productbeschrijving apart vermelding.

2. Productkenmerken - doel van de verzekering.
Bij het onderzoek zouden wij graag zien dat ook aandacht wordt besteed aan het doel van de afgesloten verzekeringen, zoals aflossing van een hypotheek, (aanvullende) pensioenvoorziening etcetera. Uitbreiding van het marktonderzoek en productonderzoek met onderzoek naar deze kenmerken zou ons inziens met relatief beperkte lasten tot een beter inzicht in de markt en de verschillende producten leiden.

>> Het doel van de verzekeringen komt terug in de categorie-indeling (zie onze tweede, gewijzigde offerte-aanvraag, bijlage 2, blz. 9) en hoort ook thuis in het onderdeel transparantie: blijkt uit het informatiemateriaal wat het doel of de doelgroep van het product is. Zou op beide plaatsen in de offerte vermeld moeten worden.

3. Selectie van producten.
De wijze waarop de vijf initiële producten en de 45 volgende producten worden geselecteerd is ons niet geheel duidelijk. De keuze lijkt tamelijk aselect. Opvallend is dat de verzekeraars de gelegenheid krijgen om na de voorlopige selectie een eigen product aan het onderzoek toe te voegen. Naar onze mening zou echter ook aan consumentenorganisaties die gelegenheid moeten worden geboden. Op die manier kan worden bewerkstelligd dat de producten die bij consumentenorganisaties tot de meeste vragen hebben geleid in het onderzoek betrokken worden, wat de representativiteit en de maatschappelijke relevantie van de selectie ten goede zou komen.

>> Nader te bespreken.

In het hoofdstuk marktverkenning (pag. 6) wordt gesproken over de ontwikkeling van de producten in de tijd, maar bij de selectie van de te onderzoeken producten komt deze spreiding in de tijd niet meer

terug. Gezien de productontwikkeling en de aanpassing van de regelgeving in de tijd, zou echter uit het onderzoek kunnen blijken dat bepaalde producten in de loop der tijd, mede onder invloed van de marktwerking, zijn aangepast, zodat verschillende 'versies' van hetzelfde product verschillende kenmerken vertonen. Daarom zou het ons inziens nuttig zijn om bij het productonderzoek ook aandacht te besteden aan de ontwikkeling van een product.

>> Spreiding van producten over de tijd is een aandachtspunt bij de productselectie.

4. Rekenmodel (pagina 7).

Uit de offerte is niet geheel duidelijk of enkel het rekenmodel door IFO wordt aangeleverd of ook de uitkomsten van het onderzoek. Wij gaan ervan uit dat alleen van de eerste vijftig producten de uitkomsten worden aangeleverd. Wellicht zou na het eerste onderzoek van vijf producten de gelegenheid kunnen worden genomen om waar nodig aanpassingen aan het model te maken. Ook zou het rekenmodel na het onderzoek van de eerste vijftig producten kunnen worden vrijgegeven, zodat consumenten, consumentenorganisaties of bijvoorbeeld de Ombudsman ook zelf andere producten kunnen toetsen met behulp van het door IFO ontwikkelde rekenmodel. Op die manier kan de markt zelf een groot aantal andere producten toetsen op een vergelijkbare wijze met de selectie die door IFO wordt getoetst.

>> Wij gaan ervan uit dat Financiën over het rekenmodel kan beschikken. Vrijgeven aan derden is een geheel andere kwestie.

<u>3. Overige opmerkingen (MinFin)</u>

Marktverkenning

De marktverkenningen beleggingsverzekeringen van Nyfer en Tillinghast (ik meen vijf maal achtereen uitgebracht) zijn nuttige input voor de marktverkenning van het onderzoek. Onze marktverkenning heeft wel een andere opzet dan die van Nyfer. Hij beslaat een periode van pakweg 15 jaar in plaats van telkens één jaar en bevat minder productgegevens. In dit onderzoek gaat het erom omzetten, marktaandelen, productontwikkelingen etc af te zetten tegen ontwikkelingen in spaar- en beleggedrag, fiscale maatregelen, veranderende transparantieregels, stijgende en dalende beurskoersen, etc.

Transparantie

Zoals besproken is het goed de wijze van informatieverschaffing breed op te zetten, door te kijken naar alle relevante productkenmerken en niet alleen naar kostencomponenten. Dus ~~oals blijkt uit de~~ documentatie voor welk doel/doelgroep een bepaald product bestemd is, blijkt eruit dat het een verzekeringsproduct is, wat de looptijd is, dat beëindigen van de overeenkomst kosten met zich meebrengt, etc.

(FM/ME)

Van: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM)
Verzonden: donderdag 12 juli 2007 13:56
Aan: 'Weurding, Richard'
CC: (FM/ME)
Onderwerp: Onderzoek beleggingsverzekeringen

Beste Richard

In ons overleg van vanochtend over het feitenonderzoek inzake beleggingsverzekeringen hebben wij gesproken over een aantal waarborgen waaraan het onderzoek zou moeten voldoen zodat verzekeraars met vertrouwen hun medewerking aan het onderzoek kunnen toezeggen. Het navolgende dient ertoe te bevestigen op welke wijze het ministerie deze waarborgen denkt te kunnen geven:

– De feitelijkheid van het onderzoek: Het departement zal in het gehele proces van het komende ondezoek de feitelijkheid van het onderzoek bewaken; het onderzoek zal geen normatieve conclusies presenteren. Het departement zal het uiteindelijke rapport ook als een feitelijk stuk presenteren.

–De samenstelling van de steekproef: het is zaak dat de steekproef een representatief beeld geeft en een evenwichtige spreiding over productcategorieën, verzekeraars, jaargangen e.d. laat zien. Over de opzet van de steekproef en de geselecteerde producten zal overleg met verzekeraars plaatsvinden met als doel dat de beoogde representativiteit ook feitelijk wordt bereikt. Aldus kan worden voorkomen dat atypische of incourante producten worden geselecteerd.

– Efficiënte aanpak: het onderzoek zal zo worden opgezet dat het voor verzekeraars geen onnodige belasting meebrengt. Met het oog op een efficiënte aanpak is het belangrijk dat goede afspraken worden gemaakt tussen de onderzoekers en de aan het onderzoek meewerkende verzekeraars, onder andere over de op te vragen gegevens en de te volgen procedure.

– Audit van het rekenmodel: het rekenmodel vervult een belangrijke - niet-normatieve - rol in het onderzoek. Verzekeraars zullen in de gelegenheid zijn het model te toetsen, zodat zeker wordt gesteld dat het tot betrouwbare uitkomsten leidt.

– Presentatie van de resultaten van het onderzoek: over de brief waarmee de resultaten van het onderzoek aan de Tweede Kamer worden aangeboden zal overleg met het Verbond plaatsvinden. Voor tussenrapportages geldt hetzelfde; deze zullen het karakter hebben van een voortgangsrapportage en niet vooruitlopen op de conclusies in het eindrapport. Van het ministerie mag worden verwacht dat wij, en ook de onderzoekers, alles zullen doen om te voorkomen dat productgegevens of maatschappijgegevens voortijdig uitlekken.

– Klankbordgroep: graag herhalen wij het aanbod dat het Verbond zitting neemt in de in te stellen klankbordgroep, dan wel iemand aanwijst die, al dan niet namens het Verbond, kan helpen in de begeleiding van het onderzoek. Expertise vanuit de verzekeringssector kan een bijdrage leveren aan de kwaliteit ervan.

Uit het bovenstaande moge blijken dat het ministerie in alle fasen bereid is tot goede samenwerking met verzekeraars om het onderzoek tot een succes te maken. Uiteraard, en wellicht ten overvloede, past daarbij wel de kanttekening dat de objectiviteit en onpartijdigheid van het onderzoek nooit in gevaar mogen komen.

Zoals besproken hechten wij er veel waarde aan dat het onderzoek aan de wensen van de Tweede Kamer zal voldoen en dat de productgegevens niet uitsluitend in geanonimiseerde vorm worden gepresenteerd. Zoals besproken zullen in een generieke presentatie de gegevens in het rapport zelf geanonimiseerd worden weergegeven, terwijl in een bijlage de gegevens wel, bijvoorbeeld in alfabetische volgorde (en niet op basis van een kwaliteitscriterium), aan de afzonderlijke producten worden gekoppeld.

Wij gaan ervan uit dat we op basis van het besprokene minister Bos het advies kunnen geven de met jullie

afgestemde brief te ondertekenen. De brief vermeldt dat verzekeraars bereid zijn de voor het onderzoek benodigde gegevens aan te leveren. De brief zal worden verstuurd nadat jullie dit hebben bevestigd.

Groet,

Bernard

8

(FM/ME)

Van: Weurding, Richard
Verzonden: donderdag 12 juli 2007 16:46
Aan: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM)
CC:
Onderwerp: onderzoek beleggingsverzekeringen

Beste Bernard

Wij staan positief tegenover hetgeen in jullie email is weergegeven, waarin voortgang, kwaliteit en zorgvuldigheid van het onderzoek zijn toegelicht.
Het Verbond zal daarom zijn leden adviseren mee te werken aan het feitenonderzoek.
Omdat er op dit moment nog geen inzicht bestaat in de uitwerking van het rekenmodel, de validatie daarvan en de verdere loop van het onderzoeksproces (inclusief het waarborgen van vertrouwelijkheid van aangeleverde gegevens), zullen wij in eerste instantie productgegevens gecodeerd via het Verbond aan de onderzoekers aanleveren.
Wij zeggen toe in de eindfase van het onderzoek alsnog de bijbehorende producten en/of maatschappijnamen aan te leveren, mits de in jullie email verwoorde waarborgen adequaat zijn ingevuld.

Met vriendelijke groet,

Richard

Dit bericht is gecontroleerd op alle bekende virussen.
This message has been checked for all known viruses.

KPN MailScan (IV Scan), powered by MessageLabs.
For further information visit: http://www.veiliginternet.nl

DISCLAIMER

De informatie in dit e-mail-bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan.
Het Verbond van Verzekeraars staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van een verzonden e-mail-bericht.

9

Dienstverleningsovereenkomst ARVODI

B&C/2007/707

De ondergetekenden:

1. De Staat der Nederlanden, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag,
te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Financiën,
namens deze, de Voorzitter Managementteam Facilitaire dienstverlening de heer N.M. van der Meer
hierna te noemen: Opdrachtgever,

en

2. Instituut Financieel onderzoek,
(statutair) gevestigd te 3828 NS Amersfoort, Van Boetzelaerlaan 22,
te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Directeur de heer drs. E.J. Lammers RA RFA
hierna te noemen: Opdrachtnemer,

VERKLAREN TE ZIJN OVEREENGEKOMEN ALS VOLGT:

In deze Overeenkomst wordt een aantal begrippen met een beginhoofdletter gebruikt. Aan deze begrippen komt de betekenis toe die hieraan wordt gegeven in artikel 1 van de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van diensten (ARVODI).

1. Voorwerp van de Overeenkomst

1.1 Opdrachtgever verleent aan Opdrachtnemer opdracht tot het verrichten van een feitenonderzoek beleggingsverzekeringen overeenkomstig de op basis van de offerteaanvraag van Opdrachtgever d.d. 20 april 2007, kenmerk B&C/2007/707 en nader gespecificeerd in een offerteaanvraag d.d. 15 juni 2007, kenmerk B&C/2007/1043 (bijlage III) door Opdrachtnemer uitgebrachte offerte d.d. 21 juni 2007, (bijlage II), welke opdracht Opdrachtnemer bij deze aanvaardt, een en ander voorzover daarvan niet in deze Overeenkomst wordt afgeweken.

1.2 De navolgende documenten maken deel uit van deze Overeenkomst. Voorzover deze documenten met elkaar in tegenspraak zijn, prevaleert het eerder genoemde document boven het later genoemde:
1. deze Overeenkomst;
2. de ARVODI;
3. de offerte die aan de opdracht ten grondslag ligt;
4. de offerteaanvraag;

1.3 In aanvulling op het bepaalde in artikel 1.1 wordt na een vooronderzoek van vijf producten de werkelijke tijdbesteding per product vastgesteld. De vaststelling geschiedt in overleg met de Opdrachtgever en naar aanleiding van de eerste bevindingen wordt mede de scoop van het onderzoek verder bepaald.

1.4 Het concepteindrapport en het definitieve eindrapport zullen in tweevoud worden aangeleverd. Het definitieve eindrapport dient zowel in schriftelijke als digitale vorm te worden opgeleverd .)

2. Totstandkoming, tijdsplanning of duur van de Overeenkomst

2.1 Deze Overeenkomst komt tot stand door ondertekening van het contract door beide partijen.

2.2 De overeengekomen Diensten zullen uiterlijk op 30 november 2007 voltooid moeten zijn.

3. Prijs en overige financiële bepalingen

3.1 Opdrachtnemer zal de Diensten tegen een prijs, die na het in artikel 1.3 vermelde tot stand komt, verrichten. De voorlopige totaalprijs bedraagt (excl. BTW).

3.2 De prijs heeft betrekking op alle door Opdrachtnemer in het kader van deze Overeenkomst te verrichten werkzaamheden en eventueel daartoe benodigde materialen.

3.3 Betaling vindt plaats als volgt:
- een bedrag van € 30%(excl. BTW) na ondertekening van deze Overeenkomst
- een bedrag van € 30 % (excl. BTW) na een maand van uitvoering van de overeenkomst
- een bedrag van € 30 % (excl. BTW) na twee maanden van uitvoering van de overeenkomst;
- het restant na ontvangst en acceptatie van het resultaat van de Diensten.

3.4 De factuur/facturen dient/dienen in tweevoud, onder vermelding van bovengenoemd contractnummer en verplichtingennummer B&C/2007/707, te worden gezonden aan:

Ministerie van Financiën,
T.a.v. De Financiële administratie
Postbus 20201,
2500 EE Den Haag.

4. Contactpersonen (Projectleiders)

4.1 Contactpersoon voor Opdrachtgever is de heer
Contactpersoon voor Opdrachtnemer is de heer J. ten Wolde RA

5. Tijden en plaats werkzaamheden

5.1 Opdrachtgever verplicht zich het Personeel van Opdrachtnemer toegang te verlenen tot de plaats, waar de werkzaamheden ten behoeve van de overeengekomen Diensten dienen te worden verricht, alsmede dit Personeel in staat te stellen de werkzaamheden onder de bij die partij gebruikelijke arbeidsomstandigheden te verrichten gedurende de regulier geldende kantoortijden.

6. Van toepassing zijnde Voorwaarden

6.1 Op deze Overeenkomst zijn uitsluitend van toepassing de "Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van Diensten (ARVODI)" [(bijlage ..) / (reeds in het bezit van partijen)], voorzover daarvan in deze Overeenkomst niet wordt afgeweken. De (eventuele) algemene en bijzondere voorwaarden van Opdrachtnemer worden uitgesloten.

6.2 In aanvulling op artikel 23 van de ARVODI geldt met betrekking tot publicatie het volgende: Uitsluitend Opdrachtgever is bevoegd om (delen van) de rapportage openbaar te maken. Indien Opdrachtgever daartoe besluit, vermeldt hij daarbij Opdrachtnemer als uitvoerend bureau. Indien Opdrachtgever gelijktijdig met de publicatie van het eindrapport een toelichting of commentaar daarop openbaar wil maken, pleegt hij daarover voorafgaand overleg met Opdrachtnemer.

6.3 In aanvulling op artikel 23 van de ARVODI geldt ten aanzien van - ten behoeve van deze opdracht - van derden betrokken informatie, dat de intellectuele rechten bij deze derden verblijven. Opdrachtnemer regelt voor Opdrachtgever een passend gebruiksrecht.

paraaf MvF paraaf IFO

6.4 Onverminderd de plicht genoemd in artikel 7 van de ARVODI om over de voortgang van de werkzaamheden aan Opdrachtgever te rapporteren wanneer en op de wijze waarop deze dat nodig acht, is Opdrachtnemer in ieder geval gehouden schriftelijk / mondeling te rapporteren in september 2007.

6.5 Bij schending van de geheimhoudingsverplichtingen welke ingevolge artikel 11 van de ARVODI op hem en zijn Personeel rusten, is Opdrachtnemer een boete verschuldigd van € 100.000,-- per gebeurtenis.)

7. Integriteitsverklaring

Opdrachtnemer verklaart dat hij ter verkrijging van de opdracht Personeel van Opdrachtgever generlei voordeel heeft geboden, gegeven, doen aanbieden of doen geven. Hij zal dat ook niet alsnog doen teneinde personen in dienst van Opdrachtgever te bewegen enige handeling te verrichten of na te laten.

8. Slotbepaling

8.1 Afwijkingen van deze overeenkomst zijn slechts bindend voorzover zij uitdrukkelijk tussen partijen schriftelijk zijn overeengekomen.

8.2 Door ondertekening van deze Overeenkomst vervallen alle eventueel eerder door partijen gemaakte mondelinge en schriftelijke afspraken omtrent de hierbij overeengekomen Diensten.

Aldus op de laatste van de twee hierna genoemde data overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

Den Haag, augustus 2007	Amersfoort, augustus 2007
De minister van Financiën namens deze, Voorzitter MT Facilitaire diensten	Instituut Financieel Onderzoek namens deze, Directeur
N.M. van der Meer	Drs. E.J. Lammers

Bijlage(n): I Arvodi
II offerte
III offerteaanvragen

instituut
financieel
onderzoek

Vertrouwelijk
Ministerie van Financiën
Directie Bedrijfsvoering en Communicatie
Ter attentie van de heer G.C.M. van der Spek
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Tevens per e-mail naar inkoop@minfin.nl

17 juli 2007

Offerte feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Van der Spek,

Wij danken u hartelijk voor de eervolle uitnodiging om een offerte in te dienen voor het bovenstaande onderzoek. Hierbij sturen wij u onze offerte die als volgt is opgebouwd:

Indeling:

1. Kennismaking
   - Instituut Financieel Onderzoek
   - Onderzoeksteam
2. Algemeen
   - Onafhankelijkheid van IFO en team
   - Algemene voorwaarden
   - Tussentijds rapporteren
   - Snelheid
   - Besef van de politieke en beleidsmatige context
   - Informatiebehoefte
   - Scope onderzoek
3. Opzet van het onderzoek
   - Marktverkenning
   - Productbeschrijving
   - Productonderzoek: productkenmerken
   - Productonderzoek: transparantie
4. Bemensing en kosten
5. Prijs en betalingstermijn

Bijlagen:
1. Instituut Financieel Onderzoek
2. Onderzoekers en hun tarieven
3. Recapitulatie van de uren en kosten per cv
4. Werkzaamheden per maand in manweken.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

1. KENNISMAKING

Instituut Financieel Onderzoek

De initiatiefnemers van Instituut Financieel Onderzoek (IFO) hebben in 2004 gemeend dat er, in belangrijke mate in aanvulling op de vier grote accountantskantoren, plaats is voor een financieel-economisch onderzoeksbureau dat niet wordt gehinderd - al of niet in schijn - door belangen met marktpartijen.
De bestaande accountantsorganisaties en actuariële bureaus hebben langdurige en omvangrijke financiële belangen binnen elke branche. Door zich te richten op slechts eenmalige opdrachten en niet op doorlopende opdrachten, zoals de controleopdrachten van de jaarrekening, heeft IFO deze belangen niet.

Door onze binding met zeer ervaren professionals, die elk afzonderlijk deze belangen ook niet hebben, kunnen wij hoogwaardige en onpartijdige dienstverlening bieden. De aard van de opdrachten die IFO doet en de achtergrond van onze opdrachtgevers bevestigen dat er behoefte is aan en plaats is voor een bureau als IFO. Meer informatie over ons bureau en onze opdrachten is opgenomen in Bijlage 1.

Onderzoekteam

Het kernonderzoeksteam van IFO zal bestaan uit:

Drs. Evert Jan Lammers RA RFA (1959) Evert-Jan is econoom, registeraccountant en Registered Forensic Auditor. Hij heeft sinds 1985 ervaring als onderzoeker in Nederland, Frankrijk en België. In de zeven jaar voor de start van IFO (2004) was hij voorzitter van KPMG Forensic in België. Daarvoor heeft hij als accountant gedurende 4 jaar gewerkt bij KPMG in Parijs en daarvoor 7 jaar deel uitgemaakt van de sector Banken en Verzekeringen van KPMG in Nederland. Hij heeft reeds diverse onderzoeken in de sector uitgevoerd en geleid, die waren afgedwongen door toezichthouders, zowel in Nederland als in België. Evert Jan beschikt over een zeer ruime ervaring in het verrichten van bijzondere onderzoeken. Hij is UAMS Executive professor en vice-voorzitter van de Belgische beroepsorganisatie Institute of Forensic Auditors. Hij publiceert regelmatig en geeft presentaties op zijn vakgebied. Evert Jan is voorzitter van het management team van IFO en zal eindverantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de uitvoering van de opdracht.

Prof. Dr. Jaap Koelewijn (1956) Jaap is hoogleraar Corporate Finance aan Nyenrode Business University. Hij richt zich op de corporate governance van financiële instellingen, met een accent op beleggingen en financieringen. Jaap studeerde algemene economie en promoveerde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam op het onderwerp bedrijfseconomisch toezicht op het bankwezen. Hij werkte vervolgens in diverse research-functies in de financiële sector. Bij MeesPierson was hij senior-aandelenanalist. Bij IRIS (een gezamenlijke dochter van Rabobank en Robeco) en de Autoriteit Financiële Markten was hij hoofd research. Naast inhoudelijke expertise heeft hij ook ruime ervaring met het leidinggeven aan professionele teams en uiteenlopende bestuurlijke werkzaamheden.

Sinds begin 2000 is hij zelfstandig adviseur. In zijn werk combineert hij zijn ervaring in de wetenschap, de financiële praktijk en het toezicht. Zijn werkzaamheden concentreren zich op het gebied van financiering en belegging enerzijds en de daarbij behorende regelgeving en integriteits- en governancevraagstukken anderzijds. Hij geeft hoogwaardige trainingen aan professionals (Postacademisch onderwijs, compliance officers, beleggingsadviseurs en vermogensbeheerders). Verder adviseert hij op bestuurlijk niveau bij een aantal grote accountantskantoren, financiële instellingen, advocatenkantoren, het openbaar ministerie en toezichthouders. Voor deze partijen voert hij ook onderzoeken uit. Daarnaast publiceert hij regelmatig, onder andere in Het Financieele Dagblad en vakbladen en geeft hij presentaties.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Jaap zal functioneren als de deskundige op het gebied van beleggen en beleggingsproducten. Door zijn werkzaamheden bij zowel de AFM als Robeco heeft hij diepgaande kennis van financiële producten. Bij Robeco heeft hij bijgedragen aan de productontwikkeling. Bij de AFM heeft hij onderzoek gedaan naar aandelenlease en hedgefunds. Jaap is geassocieerd met IFO en zal het eerste aanspreekpunt zijn voor de opdrachtgever; hij zal de woordvoerder zijn bij het overleg met de opdrachtgever.

Jaap ten Wolde RA (1947) Jaap heeft een carrière als openbare accountant, ondermeer in de financiële sector, bij KPMG achter de rug. De laatste tien jaar was hij onder meer verantwoordelijk voor bijzondere projecten (intern, zowel nationaal als internationaal) en bijzondere onderzoeken (extern). Hij heeft een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze offerte. Hij staat als stand-in voor Evert Jan Lammers en Jaap Koelewijn klaar om de continuïteit te waarborgen. Ook hij zal het kernteam waar nodig van advies dienen, hij zal de rapportage(s) kritisch beoordelen en hij is beschikbaar om eventuele spanningen tussen partijen te doen verminderen. Voor de invulling van deze tweede rol worden de opdrachtgever geen kosten in rekening gebracht. Bij vervanging van Evert Jan of van Jaap gelden hun tarieven.

Drs. Erwin Bosman Actuaris AG (1966) Erwin (1966), studeerde wiskunde en econometrie en later actuariaat. Van 1992-1997 was hij werkzaam bij Nationale-Nederlanden Levensverzekeringmaatschappij als actuarieel medewerker (collectief en individueel) bij de sector Actuariële Zaken. Zijn werkzaamheden bestonden o.a. uit het ontwikkelen van tarieven voor pensioen(beleggings)verzekeringen en het opstellen van jaarwerken. Daarnaast participeerde hij in werkgroepen van het Verbond van Verzekeraars, zoals die voor de invoering van het wettelijk recht op waardeoverdracht en de implementatie van de FVP-regeling (voortzetting van de pensioenopbouw bij werkloosheid). Aansluitend was hij enkele jaren actuaris/ pensioenadviseur bij het actuarieel adviesbureau Consultas, onderdeel van ABN AMRO. In 2000 richtte hij Pensum op. In 2003 en 2004 is hij als interim-manager/actuaris ook verbonden geweest aan Berenschot Pensioenadvies. Actuariële advieswerkzaamheden worden uitgevoerd voor werkgevers- en werknemersgeledingen, in het bijzonder de vakorganisaties.

Erwin was bestuurslid (secretaris) van het Actuarieel Genootschap (AG) en is bestuurslid van de AG-sectie ASIP (Actuarial Studies in Pensions). Erwin is werknemersbestuurslid van zowel het Pensioenfonds voor de Metalektro (PME) en het pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Van beide fondsen is hij tevens voorzitter van de beleggingscommissie. Erwin is geassocieerd met IFO en zal de actuariële component van de opdracht voor zijn rekening nemen.

Drs. Erwin Meijer RA (1972) Erwin studeerde information management en is registeraccountant. Hij heeft sinds 1993 ervaring opgedaan in bijzondere onderzoeken in zowel de openbare accountantspraktijk als de forensische praktijk, bij Ernst&Young en KPMG. Daarnaast heeft hij wetenschappelijk onderzoek gedaan op gebied van corporate governance, Audit Committee en accountantscontrole. Erwin, lid van het management team van IFO, zal verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van de uitvoering van de opdracht.

Dit kernteam zal ondersteund worden door de volgende ervaren professionals (in bijlage 2 geven wij van de leden van het ondersteunende team een kort cv):

- Kennisgebied financieel-economisch/juridisch: **Drs. Ton Blauw RE RO** (1950).
- Actuarieel onderzoekers: **Hein Hofmans AAAG** (1960) en **Rob Koelman** (1966).
- Financieel onderzoekers: **Drs. Coen Mateijsen RA** (1971), **Peter de Wolff RA** (1963) en **Drs. Nicole den Hartigh RO** (1965).
- IT-ondersteuning: **Christian Prickaerts GSEC CISSP** (1975).

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

2. ALGEMEEN

Onafhankelijkheid van IFO en team

IFO noch een van de bovenstaande leden van het team hebben de laatste drie jaren opdrachten uitgevoerd voor een van de betrokken partijen, met uitzondering van Jaap Koelewijn: hij heeft een van de leden van de Commissie De Ruiter geadviseerd als materiedeskundige.

Algemene voorwaarden

Wij accepteren de contractvoorwaarden van het Ministerie van Financiën met dien verstande dat een betalingsregeling (zie Hoofdstuk 5: Prijs en betalingstermijn) zal gelden. Tevens zijn wij bereid om de Dienstverleningsovereenkomst ARVODI (bijlage bij de offerteaanvraag) te ondertekenen voor aanvang van het onderzoek.

Tussentijds rapporteren

Over de voortgang van het onderzoek zal een afvaardiging van het IFO team - altijd tenminste bestaande uit twee personen - met de begeleidingscommissie periodiek overleggen. In de berekening van de prijs zijn wij uitgegaan van vijf bijeenkomsten.

Wij zullen, in overleg met de begeleidingscommissie, een tussentijds schriftelijk voortgangsverslag maken ten behoeve van de Tweede Kamer. Deze rapportage zal niet inhoudelijk van aard zijn. Inhoudelijkheid dient naar onze mening in een vroegtijdig stadium vermeden te worden om een aantal redenen. De belangrijkste voor IFO: IFO zal eerst rapporteren als betrokken partijen gelegenheid hebben gehad hun commentaar op de conceptversie te geven en hun visie - desgewenst - hebben kunnen laten opnemen in het rapport. Ook lijkt het ons van belang om gedurende het onderzoek geen discussie met betrokkenen te voeren over de mogelijke inhoud van het rapport. Het tussentijds verslag zal mededelingen kunnen bevatten over bijvoorbeeld de voortgang, geraamde einddatum, medewerking van betrokken partijen en de te analyseren producten.

Snelheid

Wij zijn in staat om met de opdracht aan te vangen zodra het contract getekend is. De streefdatum voor de afronding van het onderzoek - onderzoeksrapport voor publicatie gereed voor 1 december 2007 - lijkt ons haalbaar. Wij achten het echter niet onwaarschijnlijk dat op enig moment de begeleidingscommissie met ons van mening zal zijn dat bepaalde onderdelen een langer dan oorspronkelijk geplande doorgangstijd vragen. Dit zal o.a. betrekking hebben op de mate van medewerking van betrokken partijen en de door hen aan ons te overleggen informatie. Daarnaast zal het aspect wederhoor een vertragende factor kunnen zijn:

- voor de volledigheid bij het vaststelling van de feiten; en
- voor de evenwichtigheid van de beoordeling in casus bij het waarderen van die feiten.

Dit wederhoor-proces laat zich niet altijd in de geplande en gewenste tijd ontwikkelen. Als partijen misbruik zouden willen maken van dit proces zal IFO, de zorgvuldigheid van de termijnen in acht nemend, rapporteren desnoods zonder het commentaar van betrokkenen af te wachten, met in achtneming van het beginsel van de goede trouw. De belangen van de opdrachtgever en opdrachtnemer lopen in deze echter parallel en beslissingen ter zake zullen in harmonie genomen kunnen worden.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Besef van de politieke en beleidsmatige context

Wij hebben, door kennis te nemen van publicaties in de media, van Kamerstukken en van diverse rapporten zoals:

- Oriënterend onderzoek / analyse AFM 2005 (openbaar oktober 2006)
- Rapport Commissie de Ruiter 2006
- Klachten en feiten onderzoek Financiële Ombudsman (KiFID)
- Kritieken gemaakt door Ombudsman Verzekeringen
- Kamerstukken 29 507, nummers 36, 38-40 en 42-44
- De brief van 5 februari 2007 van Minister G. Zalm aan de Tweede Kamer
- De brief van 7 februari 2007 van Stichting Verliespolis aan de Tweede Kamer
- De brief van 19 februari 2007 van het Verbond van Verzekeraars aan Minister Zalm.

besef van de politieke omgeving.

Om het kort en duidelijk te zeggen: de reputatie van de verzekeringsbranche is in het geding en het gaat om zeer veel geld waarover procedures gevoerd kunnen gaan worden. Elders in dit voorstel kunt u meer sporen aantreffen dat dit besef bij ons aanwezig is.

Kernwoorden voor dit onderzoek: transparantie en zorgvuldigheid tijdens het onderzoek, overleg met betrokkenen en beperken tot de feitelijkheden. Ook al zal het rapport slechts feitelijkheden bevatten, de wijze waarop die feitelijkheden gepresenteerd zullen worden zal ongetwijfeld spanning opleveren. IFO is bereid zich in te spannen om die spanning te vermijden dan wel te verminderen. IFO staat qua belangen onpartijdig in het veld en zal professionaliteit - waaronder zorgvuldigheid - als leidraad kiezen.

Informatiebehoefte

Voor de voorbereiding van het onderzoek is de in het programma van eisen opgesomde informatie nuttig. Tevens willen wij kennisnemen van de door u overzichtelijk genoemde 'beschikbare bronnen'. Daarenboven stellen wij voor om tevens kennis te nemen van:

- De Regeling Informatieverstrekking Aan Verzekeringsnemers (RIAV)
- De Code Rendement en Risico (1998, en gewijzigd in 2003 en 2006)
- De relevante Wet financiële dienstverlening; specifiek de adviesregels voor aanbieders en bemiddelaars.

Voor de uitvoering van het onderzoek is het essentieel dat de verzekeringsmaatschappijen de gevraagde informatie telkens onverwijld beschikbaar stellen aan de onderzoekers. Wij gaan ervan uit dat de verzekeringssector adequate medewerking zal verlenen aan het onderzoek en dat onze opdrachtgever hieraan voldoende aandacht zal schenken.

Scope onderzoek

De scope van het onderzoek en de daarmee gepaard gaande werkzaamheden, zoals uiteengezet in onderhavige offerte, hebben wij bepaald op basis van de informatie zoals vermeld in uw offerteaanvraag d.d. 15 juni 2007 (kenmerk BenC 2007-1043), in het bijzonder het daarin opgenomen Programma van Eisen, alsmede gesprekken met u dienaangaande.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

3. OPZET VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek behelst de volgende onderdelen:

A. Marktverkenning
B. Productbeschrijving
C. Productonderzoek: productkenmerken
D. Productonderzoek: transparantie

A. Marktverkenning

Wij hebben kennisgenomen van het onderzoeksrapport "Marktverkenningen beleggingsverzekeringen 2000" uitgebracht in november 2000 door NYFER, De Wildebaan Groep en Tillinghast-Towers Perrin. Daarin is 75% van de markt in kaart gebracht met medewerking van een aantal verzekeringsmaatschappijen.

Wij zullen mede gebruik maken van de daarbij gehanteerde methodiek en het vergaarde inzicht, zowel voor de efficiëntie als voor de onderlinge vergelijkbaarheid van de uitkomsten van het rapport in 2000 en het onderzoeksrapport dat eind 2007 zal verschijnen.

De marktverkenning heeft tot doel een schets te geven van de markt voor beleggingsverzekeringen en relevante achtergronden (zoals veranderende regels over transparantie, stijgende en dalende beurskoersen, fiscale maatregelen, etc). Deze verkenning resulteert in een zo mogelijk gekwantificeerd overzicht van aanbieders en productsoorten die tezamen in voldoende mate representatief zijn voor de markt en categorisering van de producten mogelijk maakt.

Daarnaast zal de marktverkenning aandacht geven aan de ontwikkelingen van producten in de tijd, mede in relatie tot fiscale regelingen bijvoorbeeld die met betrekking tot de lijfrente en kapitaalverzekeringen, alsmede de maatschappelijke betekenis van de beleggingsverzekering als een vorm van lijfrente (in de derde pijler, naast AOW en bedrijfspensioen), met zijn merites en zijn risico's. Rendement, risico, kostenniveau, complexiteit en transparantie zijn daarbij kernbegrippen. Aandacht zal besteed worden aan gemiddelde werkelijke looptijd versus de beoogde looptijd alsmede de gevolgen van afkoop of premievrij maken op verschillende momenten. Dit zal een meer kwalitatieve inventarisatie zijn.

Voor de marktverkenning zal medewerking worden gevraagd van de verzekeraars. IFO is bereid een geheimhoudingverklaring af te geven aan iedere afzonderlijke verzekeraar met betrekking tot individuele gegevens (voor zover niet noodzakelijk voor het onderzoek).

B. Productbeschrijving

De productbeschrijving heeft tot doel de werking van een beleggingsverzekering en de belangrijkste soorten beleggingsverzekeringen inzichtelijk te maken. Deze analyse zal worden ondersteund door een door ons te ontwikkelen rekenmodel. Dit rekenmodel verschaft inzicht in de werking van een produkt. Met het model kunnen op een flexibele wijze, dus rekening houdend met verschillende parameters (administratie- en beleggingskosten, provisie, verzekeringspremies etc.), prognosekapitalen worden berekend, en dus ook getoetst. De uitkomsten van het gebruik van het model worden verwerkt in ons rapport. Onze bevindingen, mede op basis van het model, koppelen we terug naar de verzekeraars die informatie aanleveren over specifieke produkten. Desgewenst lichten wij onze bevindingen tijdens de terugkoppeling toe.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Ook in de productbeschrijving zal, meer in kwantitatieve zin, aandacht besteed worden aan afkoopwaarden op verschillende momenten versus de werkelijke en beoogde looptijd. Ook het beoogde doel van de verzekering dient in ogenschouw te worden genomen.
Zoveel mogelijk zal aansluiting worden gezocht met de kostensoorten zoals vermeld in model 2 van de uitgewerkte modellen De Ruiter.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

C. Productonderzoek: productkenmerken

Vooronderzoek
In de beperking toont zich de meester. Het onderzoek kan gemakkelijk mislukken of schade oplopen door het kiezen van een te brede aanpak en door te streven naar een te grote mate van volledigheid. U heeft dat ook aangegeven in uw offerteverzoek en gesprekken dienaangaande.

Gezien de vele onzekerheden op dit moment ten aanzien van bijvoorbeeld de mate van medewerking van verzekeraars, de mate van inzichtelijkheid en reikwijdte van de aangereikte documentatie en de noodzakelijk geachte diepgang van de onderzoekswerkzaamheden stellen wij voor om in een vooronderzoek 5 producten te selecteren en te analyseren. Het doel hiervan is het verkrijgen van meer inzicht ten aanzien van de eerder genoemde onzekerheden en op basis daarvan, mede in nauw overleg met u, het onderzoeksstramien, de wijze van rapporteren en de daarmee gepaard gaande tijdbesteding per product uit te kristalliseren.
Na het vooronderzoek zal het onderzoek worden aangevuld met nog 45 producten te verdelen over een beperkt aantal categorieën. Daarbij gaan wij er vanuit dat deze, in totaal 50, producten voldoende representatief zijn voor de gehele populatie.

Selectie van producten en maatschappijen
Het doel van het onderzoek naar de productkenmerken is het inventariseren en vaststellen van de relevante kerngetallen per product. Om te komen tot een representatieve selectie van producten stellen wij voor de in totaal 50 te onderzoeken producten als volgt te selecteren:

- Van de tien grootste marktpartijen dient tenminste één product in de 50 te zijn opgenomen;
- De betrokken marktpartijen krijgen bericht van de voorlopige selectie en krijgen de gelegenheid daarop te reageren en een voorstel te doen voor aanpassing;
- Ook de consumentenorganisaties kunnen op nader af te spreken wijze bij de productselectie worden betrokken.
- De belangrijkste productsoorten – waaronder beleggingsverzekeringen gecombineerd met een risicoverzekering, hypotheekgerelateerde beleggingsverzekeringen, etc - dienen vertegenwoordigd te zijn;
- De overige producten worden a-select geselecteerd;
- De 50 producten dienen zodanig gespreid te zijn dat zij een categorisering mogelijk maken;
- Een evenwichtige spreiding van de producten over de tijd is een punt van aandacht.

Als bron van te selecteren producten zal de lijst van aangeboden producten op de website van KiFiD (www.kifid.nl) worden gebruikt.

Productkenmerken
Nadat de selectie van producten en maatschappijen definitief vast staat, zullen per geselecteerd product de bij onderdeel B geïdentificeerde factoren en kerngetallen worden verzameld en vastgelegd. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de indeling en de geïdentificeerde kostenvariabelen conform model 2 van de uitgewerkte modellen van De Ruiter. Eventuele productaanpassingen in de loop der tijd kunnen interessant zijn; onderzoekers zullen hier alert op zijn.

Op basis van deze inventarisatie kunnen, met behulp van het rekenmodel (onderdeel B), modelberekeningen worden gemaakt. Onze offerte voorziet in het ontwikkelen van het rekenmodel en het inventariseren van de productkenmerken zoals hiervoor beschreven. Het uitwerken en analyseren van verschillende modelberekeningen, anders dan het inzichtelijk maken van de werking van een specifiek product (onderdeel B), is geen onderdeel van deze offerte. Uiteraard kunnen wij dit op uw verzoek wel verzorgen.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Verzekeraars zal medewerking gevraagd worden bij de samenstelling van de productinformatiemap. Indien deze medewerking niet wordt verleend, zal het verzamelde materiaal voor een beoordeling van de juistheid door middel van een schriftelijke afstemming worden voorgelegd aan individuele verzekeraars. Wij zijn ons bewust van de belasting voor verzekeraars die samenhangt de informatieverzameling; wij zullen er naar streven deze belasting niet groter te laten zijn dan voor het doel van het onderzoek noodzakelijk is.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

D. Productonderzoek: transparantie

In dit deel van het onderzoek zullen wij nagaan welke informatie over de geselecteerde producten door de aanbieders is verstrekt. Deze informatie zal onder meer bevatten:

- informatiemateriaal zoals dat door de verzekeraar in algemene zin aan de (aspirant) verzekerde is uitgereikt
- informatiemateriaal zoals dat door de verzekeraar aan de tussenpersoon is uitgereikt.

Wij zullen in het kader van dit onderdeel van het onderzoek geen gebruik maken van informatie over geselecteerde producten zoals dat thans eventueel op de website van de verzekeraars te vinden is.

Wij zullen de verstrekte informatie per product inventariseren in relatie tot het beoogde doel van de verzekering, de relevante productkenmerken en de op moment van sluiten geldende transparantieregels, en vervatten in een overzicht met kenmerken inzake de transparantie per geselecteerd product. Het gaat om 'informatie in brede zin', dus niet alleen informatie over de kosten. Er zullen geen conclusies worden getrokken ten aanzien van de adequaatheid van de informatieverschaffing.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

4. BEMENSING EN KOSTEN

Projectbureau / secretariaat
Gedurende het onderzoek zal de heer Erwin Meijer gemiddeld 1 dag per week fungeren als coördinator en zal een secretaresse gemiddeld 1 dag per week ondersteunen:

Kosten Projectcoördinator 25 dagen
Secretaresse 25 dagen a [illegible] per dag inclusief kosten

Overleg met begeleidingscommissie
Stelpost voor vijf maal overleg inclusief voorbereiding a gemiddeld [illegible]

Organisatie en opzet
Inlezen, opzet, overleg met betrokken partijen, briefing van team, 20 dagen a gemiddeld [illegible]

A. Marktverkenning
Met medewerking van verzekeraars 9 dagen a gemiddeld

B.1 Productbeschrijving
Bij medewerking van verzekeringsmaatschappijen: 6 dagen a gemiddeld

B.2 Het maken van een model
Een model zal worden gemaakt voor het kunnen 'doorrekenen' van de verschillende producten en voor het kunnen beoordelen van de consequenties van het wijzigen van parameters, 11 dagen a gemiddeld

C.1 Productonderzoek: selectie van producten
Selectie van producten, overleg met betrokken partijen: 8 dagen a gemiddeld

C.2 Verzamelen van productinformatie
Bij medewerking van verzekeringsmaatschappijen: 6 dagen à gemiddeld

C.3 Vooronderzoek*
Analyse 5 producten, 15 dagen a gemiddeld €

C.4 / D Productonderzoek: kenmerken en transparantie*
45 producten, ½ dag productkenmerken, ½ dag transparantie, ½ dag wederhoor met verzekeraar, 67 dagen a gemiddeld €

Rapporteren
Rapporteren 9 dagen. Wederhoor, afstemmen met belanghebbende partijen, stelpost 5 dagen. Overleg met de opdrachtgever/commissie, stelpost 4 dagen, in totaal 18 dagen a gemiddeld €

Reiskosten
Raming ca. 4%

Totaal **311.040**

Bovenstaande bedragen zijn te vermeerderen met 19% BTW.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

**** Toelichting Bemensing en kosten***

Vooronderzoek / productonderzoek
In vorenstaande opgave van bemensing en kosten is de gemiddelde tijdbesteding voor het productonderzoek (onderdeel C.4 / D) naar de 45 geselecteerde producten gesteld op 1½ dag per product, inclusief wederhoor met verzekeraars. Op basis van een eerste onderzoek van 5 producten (Vooronderzoek) zullen wij, mede in overleg met u, de werkelijke tijdbesteding per product voor dit onderdeel bepalen (in halve dagen).
De kosten van dit onderdeel van het onderzoek zullen worden gefixeerd op 45 maal de tijdbesteding per product zoals bepaald in het vooronderzoek vermenigvuldigd met het hiervoor vermelde dagtarief van €

Analyse van beleggingen
In vorenstaande kostenopgave is het uitgangspunt dat informatie inzake de kosten van beleggingen kan worden verkregen van de betrokken maatschappijen. Mocht uit het vooronderzoek blijken dat deze informatie niet wordt verkregen, dan kunnen wij op uw verzoek, de bereikte c.q. te bereiken resultaten berekenen en vergelijken met indexen en vergelijkbare fondsen, Deze analyse zal naar schatting het volgende kosten:

22 dagen a gemiddeld €

Overig
Bij de presentatie van het team in bijlage 2 zijn de tarieven per persoon en per CV-categorie weergegeven. Het tarief per CV-categorie is bepaald op basis van een mix van niveaus en - voor de omvangrijke activiteiten - rekeninghoudend met een omvangkorting. Bijlagen 4 en 5 bevatten recapitulaties van de uren en kosten, toegerekend per CV-categorie en per maand.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

5. PRIJS EN BETALINGSTERMIJN

Wij hebben begrip voor uw wens deze opdracht op basis van een 'fixed fee' te laten uitvoeren. Wij zijn bereid deze basis te accepteren, zij het met de kanttekening zoals opgenomen op bladzijde 10 van deze offerte (Toelichting Bemensing en kosten) en de navolgende kanttekening. Een belangrijke, niet voorspelbare, factor is de frequentie en omvang van het overleg met de opdrachtgever c.q. met de begeleidingscommissie. Onze ervaringen met de overheid op dit punt zijn wisselend. Wij hebben daarom op dit punt een stelpost opgenomen: als er minder overleg plaatsvindt dan voorzien (vijf maal; gekwantificeerd in deze offerte) dan zal de prijs verlaagd worden en een overschrijding van de stelpost leidt tot een aanvulling.

Direct bij aanvang van de uitvoering van de opdracht vervalt een voorschotnota van € 50.000. Eind september zal de tweede voorschotnota ad € 75.000 betaalbaar zijn en eind oktober de derde voorschotnota ad € 75.000. Direct na het gereedkomen van de conceptrapportage zal de vierde voorschotnota ad € 50.000 betaalbaar zijn. De slotdeclaratie ad € 61.040, die verzonden zal worden na gereedkomen van het definitieve rapport, zal betaalbaar zijn 30 dagen na dagtekening. Bovenstaande bedragen zijn te vermeerderen met 19% BTW.

Tot het geven van mondelinge toelichting zijn wij gaarne bereid. Voor overleg kunt u Evert-Jan Lammers bellen op telefoon 033-4892280 of mobiel 06-26234207 of e-mailen naar lammers@instifin.com.

Hoogachtend,

Drs. E.J. Lammers RA RFA

Bijlagen:

1. Instituut Financieel Onderzoek
2. Onderzoekers en hun tarieven
3. Recapitulatie van de uren en kosten per cv
4. Werkzaamheden per maand in mandagen.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.55710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Bijlage 1

INSTITUUT FINANCIEEL ONDERZOEK

Kennismaking

Instituut Financieel Onderzoek (kortweg: IFO) werd in 2004 door enkele vooraanstaande professionals opgericht als onafhankelijk financieel-economisch onderzoeksbureau. Zowel overheid als toezichthouders en bedrijfsleven bevestigen dat hier behoefte aan is, onder de voorwaarde van onbetwiste deskundigheid en professionele opzet. Inmiddels is IFO uitgegroeid tot een van de grotere spelers op het gebied van bijzonder financieel-economisch onderzoek.

Aangezien IFO geen controles van jaarrekeningen verricht, heeft zij uit dien hoofde geen langdurige relaties met bestaande marktpartijen. De hoofdreden hiervoor is het vergroten van de onafhankelijkheid. Ook de financiering van IFO is opgezet met behoud van onafhankelijkheid: zij geschiedt door de participerende professionals.

Bij de samenstelling van de opdrachtteams kan IFO een beroep doen op een breed scala van specialistische kennis en ervaring. De specialisten hebben elk een sterk track record op het gebied van bijzondere onderzoeken en advisering. De specialist die een onderzoek leidt kan worden bijgestaan door een of meerdere forensische accountants van IFO. Volledige competentie op gebied van forensic IT of recherche is beschikbaar. De opdracht wordt uitgevoerd onder volledige aansturing en verantwoordelijkheid van IFO. Onze opdrachtteams werken onder leiding van één aanspreekpunt. Gezien het niveau van de professionals en de aard van de dienstverlening heeft IFO met haar professionals partnercontracten afgesloten. Contractueel zijn zaken geregeld als geheimhouding, compliance, sturing en leiding, kwaliteitscontrole en beroepsaansprakelijkheid. Deze specialisten zijn, behalve werkzaam voor IFO, ook werkzaam als zelfstandige dan wel werkzaam bij eersteklas firma's.

Referenties

Enkele zeer relevante onderzoekservaringen (anoniem in verband met vertrouwelijkheid) uit de afgelopen jaren:
- de medische sector in opdracht van een ministerie
- de zorgsector in opdracht van een toezichthouder
- als gerechtsdeskundige
- tegen achtergrond van Wet-Bibob
- in een financiële instelling met rapportering aan een toezichthouder.

Organisatiegegevens

Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Tel: +31 (0)33-4892280
Fax: +31 (0)33-4892289
contact@instifin.com
www.instifin.com

Handelsregister Amersfoort: 32103834
BTW-nummer: NL.8136.56710.B.01
Bankrekeningnummer: 67.02.76.332
IBAN-nummer: NL05 INGB 0670 2763 32
BIC-nummer: INGBNL2A

Bijlage 2

ONDERZOEKERS EN HUN TARIEVEN

Kernteam (cv reeds vermeld in hoofdstuk 1)

Drs. Evert-Jan Lammers RA RFA (tarief €
Prof. Dr. Jaap Koelewijn (tarief €
Jaap ten Wolde RA (tarief € -)
Drs. Erwin Bosman Actuaris AG (tarief €
Drs. Erwin Meijer RA (tarief €

Ondersteunende onderzoekers

Financieel onderzoekers (tarief in begroting: €

Drs. Ton Blauw RE RO (1950) Ton studeerde accountancy & controlling aan de UvA/VU en forensisch auditing aan de Universiteit Leiden / Nivra Nyenrode. CV. Ton is sinds 1977 bankier en sinds 1996 financial controller (tot 2003) bij ING Groep. Als lid van het Insurance Risk Adjusted Return On Capital (RAROC) team kent hij de financiële en operationele aspecten van financiële producten. Daarna was hij bij de Autoriteit Financiële Markten hoofd toezicht financiële verslaggeving en vanuit het Committee of European Securities Regulators (Cesr) is hij bekend met de bedrijfseconomische- en juridische doelstellingen en consequenties van naleving en handhaving van wet- en regelgeving in de financiële markt. Ton heeft zich geassocieerd met IFO. Ton zal de financieel-economisch/juridische aspecten voor zijn rekening nemen. (Tarief €

Drs. Coen Mateijsen RA (1971) Coen studeerde Information Management en is registeraccountant met sinds 1992 ervaring als openbaar accountant bij KPMG en VB Groep/Deloitte en als operational auditor bij Phillip Morris. In de jaren voor de start van IFO was hij als senior manager lid van het MT van de Tilburgse vestiging van BDO. Daar maakte hij als financieel onderzoeker deel uit van de afdeling belast met bijzondere onderzoeken. Hij is lid van het managementteam van IFO. (Tarief €

Nicole den Hartigh EMIA RO (1965) Nicole is Master in Internal Auditing. Zij is sinds 1986 in diverse functies werkzaam geweest bij een grote verzekeringsmaatschappij, het laatst als manager Preventie & Veiligheid / Risk Management. Daarnaast is zij actief betrokken geweest bij de coördinatie en uitvoering van tal van onderzoeken op gebied van integriteit, in het bijzonder interne fraude. Zij heeft ruime ervaring met vraagstukken op het gebied van cultuur, kwaliteit, risicomanagement, internal control en SAS70. Sinds kort is zij manager bij onderzoeksbureau BING waar zij zich vooral richt op de onderzoekskant van het dienstenaanbod van BING en het onderwerp risicomanagement. (Tarief €

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Actuarieel onderzoekers (tarief in begroting: €

Hein Hofmans AAAG (1960) Hein is actuarieel analist. Hij werkte voor een groot aantal individuele levensverzekeraars en pensioenfondsen, te weten Interpolis, ABN Amro, KVWS, Delta Lloyd, Rabobank, Berenschot, ING, SFB en KLM pensioenfondsen. Voor diverse doet hij nog steeds opdrachten. Hij heeft zeer ruime ervaring met productontwikkeling, test- en conversietrajecten van verzekeringsadministraties en tariefontwikkeling voor (individuele) verzekeringsproducten. (Tarief € ·

Rob Koelman (1966) Rob is actuarieel rekenaar en werkzaam geweest bij een Polak-Roodhart-Uylings (een landelijk werkend assurantietussenpersoon), drie levensverzekeraars (Delta Lloyd, Univé en Levob) en Consultas (actuarieel adviesbureau). Tegenwoordig werkt hij op projectbasis voor zowel werkgevers, pensioenfondsen als (levens)verzekeraars. Zijn werkzaamheden zijn zowel actuarieel technisch van aard als commercieel (maatwerkoplossingen voor individuele klanten, communicatietrajecten). (Tarief: €

IT ondersteuning (tarief in begroting: €

Christian Prickaerts GSEC CISSP (1975) Christian is afkomstig uit de universitaire wereld waar hij als senior systeembeheerder onder andere lid was van het CERT team. Sinds 2004 werkt Christian als forensisch IT expert. Hij geeft leiding aan en neemt deel aan forensische IT onderzoeken. Christian heeft tevens ruime ervaring met besturingssystemen en netwerk-protocollen. Hij verzorgt regelmatig presentaties op het gebied van IT security en IT forensics waaronder de cursus "digitaal rechercheren". Christian is werkzaam bij Fox-IT, de strategische partner van IFO voor de IT-aspecten van bijzondere onderzoeken. Christian heeft zich geassocieerd met IFO. Hij zal de IT-aspecten van het project verzorgen. (Tarief €

Indien wenselijk kunnen van alle professionals uitgebreide cv's beschikbaar worden gesteld.

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Bijlage 3

RECAPITULATIE VAN DE UREN EN KOSTEN PER CV

	E. Lammers	J. Koelewijn	E. Meijer coördinatie	E. Bosman actuaris	Onderzoekers actuarieel	Onderzoekers financieel	Ondersteuning IT	Secretaresse	Totaal Dagen	Totaal Euro
Dagtarief:										
Uurtarief:										
Projectcoördinatie			25,0					25,0	**50,0**	
Overleg begeleidingscommissie	2,0	2,0		1,0					**5,0**	
Organisatie en opzet	2,0	4,0	5,0	1,0	4,0	4,0			**20,0**	
Marktverkenning		1,0		2,0		6,0			**9,0**	
Productbeschrijving		1,0		1,0	2,0	2,0			**6,0**	
Het maken van een model				4,0	6,0		1,0		**11,0**	
Selectie van producten	1,0	2,0		4,0			1,0		**8,0**	
Verzamelen productinformatie				1,0	2,0	2,0	1,0		**6,0**	
Vooronderzoek (5 producten)		1,0	1,0	1,0	5,0	7,0			**15,0**	
Productonderzoek		3,0	10,0	2,0	10,0	40,0	2,0		**67,0**	
Rapporteren	2,0	3,0	9,0	4,0					**18,0**	
Reiskosten ca. 4%										
Dagen:	7,0	17,0	**50,0**	21,0	29,0	61,0	5,0	25,0	**215,0**	**€ 311.040**
Weken:	1,4	3,4	10,0	4,2	5,8	12,2	1,0	5,0	43,0	

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

Bijlage 4

WERKZAAMHEDEN PER MAAND IN MANDAGEN

Mandagen	jul	aug	sept	okt	nov	dec	Totaal
Projectcoördinatie	10	8	8	8	8	8	**50**
Overleg begeleidingscommissie	1		1	1	1	1	**5**
Organisatie en opzet	15	5					**20**
Marktverkenning	4	5					**9**
Productbeschrijving		6					**6**
Het maken van een model		11					**11**
Selectie van producten		8					**8**
Verzamelen productinformatie		3	3				**6**
Vooronderzoek (5 producten)			15				**15**
Analyse van producten				32	35		**67**
Rapporteren				4	12	2	**18**
Totaal:	**30**	**46**	**27**	**45**	**56**	**11**	**215**
Voortschrijdend:	14%	35%	48%	69%	95%	100%	

Instituut voor Financieel Onderzoek BV • Van Boetzelaerlaan 22 • 3828 NS Amersfoort • Nederland
Tel: +31 (0)33 4892280 • Fax: +31 (0)33 4892289 • contact@instifin.com • www.instifin.com
BTW 8136.56710.B.01 • Handelsregister Amersfoort 32103834

instituut financieel onderzoek

Naam verzekeringsmaatschappij
Ter attentie van ..
Adres

Amersfoort, 26 september 2007

Betreft: Onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen

Geachte .....,

Ruim een maand geleden heeft ons bureau de opdracht gekregen van het Ministerie van Financiën om onderzoek te doen naar beleggingsverzekeringen. Informatie over deze opdracht kunt u vinden door de brief d.d. 13 juli 2007 van de Minister aan de Tweede Kamer te raadplegen dan wel door informatie op te vragen bij het Verbond van Verzekeraars.

Het onderzoek kent een fase van vooronderzoek. In dit vooronderzoek worden vijf beleggingsverzekeringen van vijf verschillende verzekeraars betrokken. U bent één van die vijf verzekeraars waarmee wij een inventariserend gesprek willen voeren over uw (gevoerde) product 'XXX'. Tijdens dit gesprek willen wij aan de orde stellen:

- de werking van het product (zoals keuzemogelijkheden, uitkering etc.);
- de wijze van vaststelling van de investeringspremies;
- de verstrekte informatie (foldermateriaal en offertes);
- de rendementsontwikkeling van beleggingsfondsen.

Op basis van de kennis en ervaring van deze vijf gesprekken en een inventarisatie van de ontvangen informatie zal een steekproef genomen worden uit de populatie van aangeboden producten.

Van de zijde van IFO zullen de gesprekken in principe gevoerd worden door de heren drs. Erwin Bosman Actuaris A.G. en Dr. Jaap Koelewijn. De gesprekken zijn vertrouwelijk: er zullen in het IFO rapport geen zaken ('quotes') worden opgenomen uit deze gesprekken. Na het gesprek zullen wij de met u tijdens het gesprek gemaakte afspraken bevestigen.
Mijn secretaresse zal over enkele dagen contact met u opnemen om een afspraak te maken. Gaarne ontvangen wij documentatie over genoemd product dat beschikbaar werd/wordt gesteld aan potentiële verzekerden en aan assurantietussenpersonen.
Gezien de korte doorlooptijd van het onderzoek rekenen wij op uw voortvarende medewerking.

Hoogachtend,

J. ten Wolde

Instituut Financieel onderzoek

Naam verzekeringsmaatschappij
Ter attentie van ..
Adres

Amersfoort, 2 oktober 2007

Betreft: Onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen

Geachte .....,

Op 26 september 2007 ontving u van ons een brief, waarin wij hebben aangegeven dat u één van de vijf verzekeraars bent die wij hebben gevraagd om deel te nemen aan ons vooronderzoek naar beleggingsverzekeringen in opdracht van het Ministerie van Financiën. In navolging op deze brief doen wij u hierbij enige aanvullende informatie toekomen betreffende onze werkwijze.

Onze keuze van de vijf verzekeraars is gebaseerd op objectieve criteria met als doel om ons eigen werkproces te kunnen faseren en verfijnen, zonder daarbij andere criteria te gebruiken dan in het latere marktbrede onderzoek. Behoudens aan het Verbond van Verzekeraars zullen wij de namen van de vijf verzekeringsmaatschappijen, betrokken bij het vooronderzoek, niet kenbaar maken. Ook onze opdrachtgever kent de namen niet.

Het vooronderzoek is onderdeel van het totale onderzoek en voorbereidend op een grotere steekproef uit de populatie van aangeboden producten in een later stadium. De uitkomsten van ons inventariserende gesprek met u zal niet leiden tot een afzonderlijke rapportage.

Nogmaals zij gesteld dat de gesprekken met u vertrouwelijk zullen zijn en er geen 'quotes' zullen worden opgenomen.

Hoogachtend,

J. ten Wolde RA

instituut
financieel
onderzoek

Vertrouwelijk
Verbond van Verzekeraars
T.a.v. de heer drs. H.J. Herbert
Postbus 93450
2509 AL DEN HAAG

Amersfoort, 9 november 2007

Geachte heer Herbert,

In het kader van ons onderzoek naar beleggingsverzekeringen in opdracht van het Ministerie van Financiën heeft Instituut Financieel Onderzoek (IFO) de afgelopen periode gesprekken gevoerd met vier verzekeraars in het kader van het voorzonderzoek. Hoewel de aard en globale inhoud van deze gesprekken met u c.q. uw organisatie waren afgestemd, hebben deze gesprekken niet tot het gewenste resultaat, een bevredigende voortgang, geleid. Verschillende verzekeraars hebben weerstanden geuit, niet tegen het feit dat er onderzoek plaatsvindt, maar met betrekking tot de procedurele aanpak van het onderzoek. Deze weerstanden werken belemmerend op de voortgang.

Daarom hebben wij, in overleg met u op 19 oktober jl., een aantal afspraken gemaakt die wij schriftelijk aan u hebben bevestigd op 23 oktober jl. Een van de relevante conclusies van ons onderhoud met u is dat er voordat verkennende gesprekken kunnen plaatsvinden een plan van aanpak (PVA) dient te worden uitgewerkt.

Onderhavige brief kunt u beschouwen als een uiteenzetting op hoofdlijnen van ons PVA. Het PVA is opgebouwd door de meest gestelde vragen en bezwaren, die uit onze drie gesprekken met de verzekeraars naar voren zijn gekomen, als vragen te formuleren en deze te beantwoorden.

Wat is het doel van het onderzoek?

Het onderzoek betreft een feitenonderzoek en is onderverdeeld in 4 onderdelen:

A. Marktverkenning
B. Productbeschrijving
C. Productonderzoek: productkenmerken
D. Productonderzoek: transparantie.

Ad A.
In dit deel van het onderzoek gaat het erom een analyserende beschrijving van de markt voor beleggingsverzekeringen te maken. De marktverkenning heeft tot doel een schets te geven van de markt voor beleggingsverzekeringen en relevante achtergronden: wanneer waren of werden welke producten populair, al of niet als gevolg van fiscale maatregelen. Onderdeel A helpt daarnaast te komen tot een categorisering van de producten en vormt de basis voor de productbeschrijving van onderdeel B.

Ad B.
De productbeschrijving heeft tot doel de werking van een beleggingsverzekering inzichtelijk te maken door deze te ontleden in relevante productkenmerken (o.a. kostenvariabelen) en in kaart te brengen hoe het traject verloop van bruto inleg tot de geïnvesteerde bedragen. Voor het verschaffen van dit inzicht zal een model worden gehanteerd.

Ad C.
Dit onderdeel heeft tot doel om per geselecteerd product de bij onderdeel B geïdentificeerde relevante productkenmerken vast te leggen en daarmee per product een kwantitatief overzicht op te stellen.

Ad D.
Onderdeel D heeft tot doel in kaart te brengen in hoeverre de informatie die aan polishouders is verstrekt melding maakt van de meest relevante productkenmerken. Het is niet de bedoeling dat wij conclusies trekken ten aanzien van de adequaatheid van de informatieverschaffing. Wel zal een relatie worden gelegd met de op dat moment geldende transparantieregels. Het streven is om voor elk van de geselecteerde producten een overzicht op te stellen van transparantiekenmerken (bijvoorbeeld: wordt een bepaalde kostensoort vermeld ja/nee).

Wat is het verschil tussen het vooronderzoek (5 producten) en het vervolgonderzoek (45 producten)?

Er bestaat geen verschil als het gaat om de criteria die gehanteerd worden bij de beoordeling van de producten of de wijze waarop zal worden gerapporteerd. Uitsluitend met betrekking tot de wijze waarop wij informatie vergaren omtrent de geselecteerde producten is er verschil tussen deze fasen.

Wij zijn, zo heeft u kunnen lezen in onze offerte, met het Ministerie van Financien overeengekomen om in totaal 50 producten te onderzoeken. Wij hebben ervoor gekozen om eerst vijf producten te onderzoeken in de eerste fase van ons onderzoek ('Vooronderzoek') en vervolgens de resterende 45 producten te onderzoeken in een volgende fase ('Productonderzoek'). De beslissing om eerst vijf producten te onderzoeken, berust louter op overwegingen om het uiteindelijke onderzoek te verbeteren op basis van een aantal diepgaande gesprekken en informatie over de eerste vijf producten.
Op basis van de informatie uit de vijf gesprekken in het vooronderzoek kunnen wij namelijk een scherpere richting geven aan de volgende fase van het onderzoek en kunnen wij een inschatting maken van de tijdbesteding (en de daarmee gepaard gaande kosten) per product.

Het verschil tussen het vooronderzoek en het vervolgonderzoek zit in (de wijze van) het verzamelen van informatie. Wij hebben ervoor gekozen om in het vooronderzoek persoonlijke, oriënterende gesprekken te voeren met de vijf verzekeraars. De vragen die daarbij op tafel komen, zijn opgenomen in de bijlage bij deze brief. In het vervolgonderzoek zullen wij werken met gestandaardiseerde vragenlijsten.

Kortom, het totale onderzoek behelst 50 producten, die volgens dezelfde criteria beoordeeld zullen worden en waaromtrent op gelijke wijze zal worden gerapporteerd. Er wordt geen separate rapportage opgesteld over het vooronderzoek. Uitsluitend om redenen die de efficiency van ons eigen werkproces bevorderen is het onderzoek in fasen opgedeeld, waarin eerst vijf producten en later 45 producten worden onderzocht.

Instituut Financieel onderzoek

Waarom deze vijf producten?

Met de selectie van de vijf producten is beoogd een representatieve selectie te maken uit de totale verzameling van aangeboden producten. Voor alle duidelijkheid stellen wij hier nogmaals dat de totale verzameling van aangeboden beleggingsverzekeringen, zoals vermeld op de website van KiFiD, de basis vormt voor onze selectie en niet de aanbieders van de producten. Zowel de vijf producten uit het vooronderzoek als de 45 producten van het productonderzoek komen uit deze verzameling. Een eventuele samenloop met eerder uitgevoerde onderzoeken berust volledig op toeval.

De verzekeraars hebben geen volledige offerte van IFO gezien, alleen onderdeel 3 ('Opzet van het onderzoek') en verder. Wat staat er in de overige delen van de offerte?

De onderdelen 1 en 2 van onze offerte betreffen kennismaking met Instituut Financieel Onderzoek en het onderzoeksteam, respectievelijk algemene informatie over het onderzoek, zoals onafhankelijkheid, tussentijds overleg en rapportering. Deze hoofdstukken zijn reeds door het ministerie van Financiën aan u ter beschikking gesteld.

Welke informatie wil IFO hebben, waarom wil IFO deze informatie hebben en wat gaat IFO met deze informatie doen?

Wij willen alle benodigde informatie hebben om de aard en de werking van de geselecteerde producten inzichtelijk te kunnen maken. Hierbij moet worden gedacht aan informatie met betrekking tot productkenmerken (wijze vaststellen investeringspremies, (toegerekende) rendementen, behandeling dividenden, verzekeringstechnische kosten, administratiekosten, beleggingskosten, looptijd, mutaties, keuzemogelijkheden, etc.) enerzijds en informatieverstrekking omtrent de producten anderzijds. Voor het verzamelen van deze informatie zullen wij onder meer een vragenlijst voorbereiden.

Om de werking van het product uiteen te kunnen zetten zullen wij gebruik maken van een model.

Wat is de essentie van 'het model'?

Wij zullen geen model ontwikkelen dat controleberekeningen gaat uitvoeren - zo dat al mogelijk zou zijn-, op de offerteprogramma's van de verzekeraars. Het model is eerder een protocol - met enkele rekenmodules - op basis waarvan producten op hoofdlijnen systematisch in kaart gebracht kunnen worden, zodat ze voor derden inzichtelijk worden. Kwantificering is pas mogelijk als relevante parameters bij de gebruikers van het model bekend zijn. Alleen de verzekeraars kunnen ons deze parameters leveren. Wij zijn bereid om in een gesprek met u en de in het vooronderzoek betrokken verzekeraars nadere toelichting te verstrekken bij de opzet van het model.

Waarom zitten er 2e pijler producten in het onderzoek?

Hierover ontstond een misverstand. Inmiddels heeft het ministerie van Financiën desgevraagd aan ons bevestigd dat 2e pijler producten geen deel uitmaken van het onderzoek.

Instituut financieel onderzoek

Hoe zit het met de vertrouwelijkheid / geheimhouding?

Zowel in ons schrijven van 26 september jl. (waarin wij de 5 verzekeraars hebben verzocht om een inventariserend gesprek) als in ons schrijven van 2 oktober jl. (waarin wij aanvullende informatie hebben verstrekt over onze werkwijze), hebben wij aangegeven dat de gesprekken vertrouwelijk zullen zijn, dat de uitkomsten van deze gesprekken en eventuele beoordeling van individuele dossiers niet zullen leiden tot afzonderlijke rapportages en dat wij de namen van de verzekeraars niet bekend zullen maken, ook niet bij onze opdrachtgever.
In aanvulling daarop bevestigen wij dat wij geen informatie uit de gesprekken met de verzekeraars naar buiten zullen brengen.

Hoe zit het met hoor / wederhoor?

Hoor / wederhoor hoort naar onze mening standaard bij een onderzoek als het onderhavige. Het is een vertrouwd principe bij de onderzoeken die IFO uitvoert om de betrokken partijen in de gelegenheid te stellen om te reageren op mogelijke onjuistheden in de gepresenteerde feiten in onze eindrapportage. Het plegen van wederhoor impliceert overigens niet dat alles wat in het kader van wederhoor door betrokkenen wordt geuit - behoudens opgemerkte feitelijke onjuistheden - ook zal leiden tot het verwerken ervan in onze rapportage. Deze afweging is de professionele verantwoordelijkheid van IFO.

Hoe ziet het eindproduct er uit?

De opzet van onze rapportage zal voor een belangrijk deel de opzet van onze offerte volgen en zal derhalve:

- een schets geven van de markt voor beleggingsverzekeringen en relevante achtergronden over de periode 1995-2005;
- de werking van een beleggingsverzekering, respectievelijk de belangrijkste soorten beleggingsverzekeringen, inzichtelijk maken;
- een kwantitatief overzicht van relevante parameters (o.a. kostenvariabelen) per onderzocht product geven; en
- inzichtelijk maken in hoeverre de door de verzekeraars verstrekte informatie aan polishouders, inzicht geeft in relevant productkenmerken. Het is niet onze opdracht om conclusies te formuleren ten aanzien van de toereikendheid van deze informatieverschaffing.

Wij stellen voor om op korte termijn een gesprek met u en de in het vooronderzoek betrokken verzekeraars te organiseren om eventuele onduidelijkheden weg te nemen en commitment van alle partijen te krijgen. In dat gesprek willen wij tevens met u verder ingaan op het instellen van een projectgroep / stuurgroep.

Wanneer denken jullie het onderzoek gereed te hebben?

Door uitloop van de offertefase en de opgelopen vertraging in de voobereidingsfase kan het onderzoek onmogelijk op 1 januari 2008 gereed zijn. Bij de te verrichten werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de genoemde extra afstemmingen en de beperkte beschikbaarheid tijdens de wintervakanties. Wij verwachten dan ook dat het eindrapport niet voor 1 april 2008 gereed zal zijn.

Instituut financieel onderzoek

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,

Evert Jan Lammers

Bijlage: Vragenlijst

Instituut financieel onderzoek

Bijlage: Vragenlijst verzekeraars

Verzekeringstechnische vragen

- Op welke wijze komt een netto investeringspremie tot stand? Graag een uitleg van het traject om te komen van een bruto bedrag tot een netto investering, rekening houdend met verzekeringspremies, administratieloading, incasso, provisies, etc.). Op welk moment worden de verschillende bestanddelen onttrokken aan de bruto inleg om te komen tot de netto te beleggen bedragen? Graag ontvangen wij een overzicht van dit 'bruto-netto traject', in bedragen of percentages.
- Welke verzekeringen kunnen worden bijgesloten en tegen welke risicopremie (overlijdensrisico, arbeidsongeschiktheid, etc.)?
- Worden negatieve risicopremies toegevoegd?
- Wat gebeurt er bij overlijden?
- Wat gebeurt er met de waardeontwikkeling bij voortijdig opzeggen, d.w.z. premievrijmaken?
- Op welke wijze en met welke elementen wordt rekening gehouden indien tot afkoop wordt overgegaan?
- Is er onderscheid tussen premie- of koopsombetaling ten aanzien de hiervoor genoemde kostenbestanddelen en de uit te keren provisie?

Beleggingstechnische vragen

- Wat zijn de rendementen geweest van de fondsen, c.q. welk rendement is toegerekend aan het product?
- Tegen welke benchmark is er belegd geweest?
- Welke 'tracking error' had de onderliggende portefeuille?
- Wat is de performance van de fondsen op basis van GIPS?
- Welke kosten zijn er aan de fondsen toegerekend?
- Zijn er discretionair kosten uit het fonds gehaald?
- Zijn er overige kosten toegerekend aan het fonds: in- en uitstappen, bewaarloon, administratie, belastingen etc.
- Wat is er met de dividenden gebeurd?

Informatievoorziening

- Welke informatie is er op welk moment met betrekking tot het geselecteerde product verstrekt? Te denken valt aan brochures, polisvoorwaarden, leeswijzers, bijsluiters etc., rekening houdend met bijv. de ontwikkeling van de Code Rendementen.
- Welke transparantieregels (RIAV 1994, Code rendement en risico; RIAV 1998, Financiële bijsluiter 2002, Financiële bijsluiter 2006) golden op het moment van het verstrekken van de betreffende informatie?

Voorbeelden

In overleg met de verzekeraar ontvangen en bespreken wij graag enkele concrete voorbeelden.

instituut financieel onderzoek

Verbond van Verzekeraars
Ter attentie van de heer Drs. H.J. Herbert
Postbus 93450
2509 AL DEN HAAG

Amersfoort, 29 november 2007

Betreft: Onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen

Geachte heer Herbert,

Wij hebben kennisgenomen van uw brief d.d. 20 november jl., waarin u reageert op onze brief van 9 november jl. U gaat in uw brief onder meer in op de voorwaarden die u noodzakelijk acht voor verdere medewerking van de sector aan ons onderzoek, alsmede op de invulling van onze werkwijze in de fasen 'marktverkenning' en 'productbeschrijving en –kenmerken'. Wij gaan daar hierna kort op in.

U stelt in uw brief dat, ook na ons schrijven d.d. 9 november jl., er nog onvoldoende helderheid bestaat ten aanzien van door ons gewenste informatie en output van onderdelen van het onderzoek en dat "volstrekte helderheid" noodzakelijk is voor medewerking. Afgelopen september zijn de door ons aangeschreven 5 verzekeraars ingegaan op de uitnodiging tot het maken van een afspraak in het kader van de eerste fase van ons onderzoek. Zij hebben deze uitnodiging aanvaard op basis van de op dat moment bij hen geldende inzichten in door ons gewenste informatie en output. Sindsdien hebben wij alleen maar meer inzicht en informatie verschaft. Wij zijn dan ook van mening dat het voorwaardelijke karakter van het geven van meer helderheid op deze punten reeds in die fase (2 maanden geleden) geuit had kunnen worden.

U stelt verder als voorwaarde voor medewerking het "geheel uitsluiten van verrassingen". Impliciet verlangt u daarmee op voorhand al comfort bij de output van ons onderzoek. Ze dit al mogelijk zou zijn, achten wij het niet redelijk om dit te verlangen.

Voorts geeft u aan dat u betwijfelt of het aantal van 50 geselecteerde producten toereikend is om een volledig beeld te kunnen geven in de variëteit aan producten. Vooralsnog zijn wij van mening dat het aantal producten van 50 voldoende is om een duidelijk beeld te kunnen schetsen, wat één van de voorwaarden is voor een zinvol onderzoek. Indien gedurende het onderzoek zou blijken dat het aantal van 50 producten onvoldoende is, dan zullen wij dit met onze opdrachtgever bespreken. Het is aan de opdrachtgever om wijzigingen aan te brengen in de omvang van het onderzoek. Mocht het aantal te onderzoeken producten worden uitgebreid, dan zal dit met de betrokkenen worden gecommuniceerd.

instituut financieel onderzoek

U besluit uw brief met een aantal suggesties over de werkwijze in de verschillende fasen van ons onderzoek. Wij staan open voor suggesties die de efficiency en/of effectiviteit van ons onderzoek ten goede komen, maar stellen nadrukkelijk dat de door u gedane suggesties niet conditioneel kunnen zijn. De scope van het onderzoek is en blijft onze verantwoordelijkheid c.q. die van onze opdrachtgever en u mag erop vertrouwen dat IFO als onafhankelijk en professioneel bureau alles in het werk zal stellen om een efficiënt en effectief onderzoek te realiseren.

Wij bevestigen de afspraak tot het houden van een tussentijdse vergadering met het Verbond en vertegenwoordigers van de sector en staan positief tegenover het aanbod om de toelichtende vergadering over het model tevens te benutten voor informatie-uitwisseling over de markt en de producten. Inmiddels wordt geprobeerd om deze vergadering op 3 december in hotel Van der Valk in Vianen te laten plaatsvinden. Van IFO zullen aanwezig zijn:

- Drs. Evert Jan Lammers RA
- Drs. Ton Blauw RE RO
- Drs. Erwin Bosman AAG
- Prof. Dr. Jaap Koelewijn
- Drs. Erwin Meijer RA

Prof. Dr. Jaap Koelewijn zal deze vergadering voorzitten en we zullen binnenkort een agenda voorleggen. We zien als doel van deze vergadering om de resterende vragen over de onderzoeksaanpak te behandelen. Zo kunnen onze in december geplande gesprekken met de verzekeraars gaan over de inhoud en niet langer over de procedure. Het tussentijdse gesprek is een additionele mogelijkheid om in deze fase inzichten uit te wisselen en toe te lichten. We vertrouwen erop dat elke genodigde partij zijn verantwoordelijkheid in dit onderzoeksproces neemt, opdat het een vruchtbare vergadering wordt en we rekenen erop dat we na afloop een duidelijk groen licht krijgen voor het vervolg.

Met vriendelijke groet,

Drs. E.J. Lammers RA

CONCEPT

Instituut Financieel onderzoek

Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer Dr. B. ter Haar
Directeur Financiële Markten
Postbus 20201
2500 EE 'S-GRAVENHAGE

Amersfoort, 4 december 2007

Betreft: Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

Met betrekking tot ons onderzoek, beschreven in onze definitieve offerte d.d. 21 juni 2007 en door u bevestigd d.d. 15 augustus 2007, delen wij u het volgende mede.

Cruciaal voor het welslagen van het onderzoek is de medewerking van de verzekeringssector. Deze medewerking is u aan het einde van de offerteprocedure door hen toegezegd na uitvoerig overleg tussen u, de verzekeraars en andere betrokkenen. Aan de hand van de in de offerte gepresenteerde onderzoeksaanpak en de daarop gegeven toelichtingen hebben de verzekeraars hun medewerking aan u toegezegd.

Na onze opdrachtaanvaarding, tijdens de eerste fase van het onderzoek, ontvingen wij signalen uit de verzekeringssector dat er geen of onvoldoende intentie zou bestaan om aan deze medewerking invulling te geven.

Nu, drie maanden later, moeten wij constateren dat deze signalen een grondslag bevatten: de verzekeraars vullen de toegezegde medewerking niet in. Zo hebben de verzekeraars na aanvang van het onderzoek onderhandelingen over de voorwaarden van het onderzoek met ons gevoerd. Daarnaast zijn afspraken tussen ons en het Verbond doorkruist door individuele verzekeraars. Ook onze pogingen om met individuele verzekeraars een inhoudelijke discussie aan te gaan, teneinde het onderzoek daadwerkelijk van start te laten gaan, strandden.

Tenslotte heeft onze poging om door middel van een additioneel overleg, tussen zowel vertegenwoordigers van het Verbond van verzekeraars als vertegenwoordigers van individuele maatschappijen, invulling te geven aan de door verzekeraars gestelde eisen, niet tot het gewenste resultaat geleid.

CONCEPT

Kortom: de 'onderhandelingen' over de invulling van het onderzoek hebben zich vanaf juli - met u en vervolgens met ons - tot op de dag van vandaag voortgezet.
Wij hebben daarom het vertrouwen verloren dat onderhavig onderzoek uitvoerbaar is in de context van de met u gemaakte afspraken. Wij geven de opdracht dan ook noodgedwongen terug. Wij zullen onze rapportage over de onderdelen die wij hebben kunnen afronden - de marktverkenning en het model - binnenkort in concept aan u voorleggen.

Namens het onderzoeksteam, bestaande uit drs. E.J Lammers RA, drs. T. Blauw RO RE, drs. E. Bosman AAG, drs. E. Meijer RA, Prof. Dr. J. Koelewijn en J. ten Wolde RA

teken ik met hoogachting,

Drs. E.J. Lammers RA
Managing Partner

Instituut
financieel
onderzoek

Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer Dr. B. ter Haar
Directeur Financiële Markten
Postbus 20201
2500 EE 'S-GRAVENHAGE

Amersfoort, 6 december 2007

Betreft: Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

Wij spraken 4 december jl. met u in het kader van ons onderzoek naar de beleggingsverzekeringen. In navolging op dat gesprek doen wij u hierbij een overzicht op hoofdlijnen toekomen van relevante contactmomenten en communicatie tussen ons en de bij het onderzoek betrokken partijen, in het bijzonder het Verbond van Verzekeraars (hierna: het Verbond) en individuele verzekeraars.
Wij hebben relevante correspondentie als bijlagen bij deze brief gevoegd. Teneinde de door ons toegezegde geheimhouding te respecteren hebben wij deze brieven waar nodig geanoniniseerd.

Op 21 juni 2007 hebben wij u onze offerte doen toekomen. De verzekeringssector (bij monde van het Verbond) en de Stichting Verliespolis hebben in overleg met u kennis genomen van onze offerte en zijn in de gelegenheid gesteld inhoudelijk hierop te reageren. De reacties van deze partijen hebben wij begin juli met u besproken en, voor zover relevant, verwerkt in onze definitieve offerte d.d. 17 juli 2007.

Op 30 juli hebben wij een eerste gesprek met het Verbond gehad. Doel van dat gesprek was, naast een eerste kennismaking, het inventariseren van benodigde en beschikbare informatie bij het Centrum voor Verzekeringsstatistiek ten behoeve van de marktverkenning en de selectie van vijf producten ten behoeve van het vooronderzoek.

Op 15 augustus hebben we uw schriftelijke akkoord ontvangen met betrekking tot onze offerte, door het toezenden van een dienstverleningsovereenkomst.

Aansluitend hebben wij een eerste aanzet met het onderzoek gemaakt en hebben wij ons tijdens en direct na de zomervakantie bezig gehouden met de marktverkenning en de selectie van vijf producten ten behoeve van het vooronderzoek.

Door middel van onze brieven van 26 september 2007 hebben wij de vijf verzekeraars - geselecteerd voor het vooronderzoek - uitgenodigd (zie: bijlage 1) voor een inventariserend gesprek om de eerste fase van ons onderzoek te starten. Het Verbond en de verzekeraars beschikten op dat moment over onze offerte, waarin opzet en werkwijze van het onderzoek uiteengezet waren. Desondanks ontvingen wij van het Verbond het uitdrukkelijke verzoek om, voorafgaand aan de gesprekken en in aanvulling op onze offerte, de verzekeraars te informeren over de onderzoeksaanpak.

Wij hebben gehoor gegeven aan dit verzoek en door middel van onze brieven d.d. 2 oktober 2007 (zie: bijlage 2) de vijf verzekeraars aanvullend geïnformeerd. Deze brief is vooraf afgestemd met het Verbond. Het Verbond heeft ons medegedeeld dat zij dit concept met betrokken maatschappijen heeft afgestemd. Het commentaar van de maatschappijen is via het Verbond met ons gecommuniceerd en wij hebben het concept dienovereenkomstig aangepast.

Wij stellen vast dat de vijf verzekeraars, die wij in de eerste fase van ons onderzoek hebben uitgenodigd voor het voeren van een inventariserend gesprek, deze uitnodigingen hebben geaccepteerd. Op dat moment hadden zowel het Verbond als de verzekeraars de beschikking over de opzet van ons onderzoek, zoals beschreven in onze offerte, alsmede de informatie die wij aanvullend hebben verstrekt in onze brieven van 26 september, respectievelijk 2 oktober 2007.

In de periode van 15 tot en met 17 oktober hebben vier van de vijf geplande gesprekken plaatsgevonden. Onze gesprekpartners toonden zich in twee van deze gesprekken niet coöperatief. Tijdens deze gesprekken hebben de verzekeraars duidelijk gemaakt dat ze geen medewerking zouden verlenen aan het onderzoek, alvorens meer duidelijkheid te hebben over de aanpak. Eén gesprek werd door de drie IFO-vertegenwoordigers als schofferend ervaren.

Daarop hebben wij op 19 oktober een gesprek gevoerd met het Verbond over deze vermeende onduidelijkheid. Als uitkomst van dat gesprek is onder meer afgesproken dat het plan van aanpak nader zou worden uitgewerkt en dat het plan een aantal vragen moet beantwoorden.

In navolging op deze bespreking hebben wij een brief aan het Verbond gestuurd d.d. 9 november 2007 (zie: bijlage 3), teneinde de gevraagde aanvullende duidelijkheid te bieden. Tevens hebben wij in deze brief aangeboden om in een bijeenkomst met het Verbond en vertegenwoordigers van de betrokken verzekeraars eventuele resterende onduidelijkheden weg te nemen, bepaalde aspecten van het onderzoek nader toe te lichten en daarmee commitment van alle partijen te krijgen.

Midden november hebben we de gesprekken met de verzekeraars hervat. Direct tijdens het eerste gesprek d.d. 14 november werd ons duidelijk gemaakt dat we het onderzoek bij de verzekeraars nog steeds niet konden starten, er zouden nog steeds te veel onduidelijkheden zijn.

Wederom hebben we contact opgenomen met het Verbond voor overleg. Aansluitend hebben we een brief ontvangen van het Verbond d.d. 20 november 2007 (zie: bijlage 4). Door middel van deze brief reageerde het Verbond op onze brief d.d. 9 november en ging zij in op een aantal voorwaarden die zij noodzakelijk acht voor medewerking van de sector, alsmede op de invulling van onze werkwijze. De belangrijkste voorwaarden betreffen "volstrekte helderheid" over de aanpak van het onderzoek én de output nog vóór de start van ons onderzoek bij de verzekeraars. Ook eist het Verbond in deze brief het "geheel uitsluiten van verrassingen". Bij beide voorwaarden verduidelijkt het Verbond niet hoe invulling te geven - zo dat al mogelijk is bij een diepgaand onderzoek dat nog moet plaatsvinden - aan de gestelde voorwaarden. In dezelfde brief ging het Verbond in op alternatieven(!) voor de aanpak van het onderzoek die verzekeraars in staat zou kunnen stellen om mee te werken aan het onderzoek.

Wij hebben op deze brief van het Verbond gereageerd in onze brief van 29 november 2007 (zie: bijlage 5). In deze brief hebben wij tevens de afspraak tot het houden van een bijeenkomst met het Verbond en vertegenwoordigers van de verzekeraars - zoals aangeboden in onze brief van 9 november - bevestigd. Overigens waren we op dat moment al gedurende enkele dagen in samenwerking met het Verbond met de voorbereiding van deze vergadering bezig. Het doel van die vergadering, inmiddels gehouden op 3 december jl., was het behandelen van de resterende vragen over onze onderzoeksaanpak, zodat de reeds voor december geplande gesprekken met de verzekeraars over de inhoud zouden kunnen gaan en niet langer over de procedure.

Het Verbond heeft ons op 28 november geïnformeerd wie er namens het Verbond en wie er namens de verzekeraars aanwezig zouden zijn bij dit overleg. Desgevraagd heeft het Verbond ons bevestigd dat de afvaardiging van de verzekeraars, bestaande uit een mix van 'technici' en vertegenwoordigers op bestuursniveau, namens de gehele sector zou kunnen spreken.

Op maandag 3 december jl. hebben wij, via het Verbond, vernomen dat de verzekeraars niet meer wilden deelnemen aan het overleg van die dag. Wij hebben de vergadering desalniettemin door laten gaan en gesproken met uitsluitend drie vertegenwoordigers van het Verbond, onder meer over de ontstane impasse. Hierover hebben wij u dinsdagmiddag 4 december jl. uitvoerig geïnformeerd.

Tot het geven van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,

Drs. E.J. Lammers RA
Managing Partner

Bijlagen:
- Bijlage 1 Brief aan verzekeraars 260907
- Bijlage 2 Brief aan verzekeraars 021007
- Bijlage 3 Brief aan Verbond 091107
- Bijlage 4 Brief van Verbond 201107
- Bijlage 5 Brief aan Verbond 291107

VERBOND VAN VERZEKERAARS

> drs. H.J. Herbert
adjunct-directeur

Ministerie van Financiën
FM 07 /3150
Ontv. 10-12-2007
Uiterl. afdoening
Dossiernummer
Trefwoord/DSP code
Paraaf voor afdelingen

18

Ministerie van Financiën
De heer dr. B. ter Haar
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Onze referentie
2007/br/4891/SCATE

Den Haag
6 december 2007

Betreft
onderzoek productverkenning beleggingsverzekeringen door IFO

Geachte heer Ter Haar, Beste Bernard,

Enkele weken geleden informeerde ik je telefonisch over mijn zorgen met betrekking tot de voortgang van het feitenonderzoek Beleggingsverzekeringen. In de afgelopen dagen zijn onze zorgen zodanig gegroeid dat het me goed lijkt je hierover schriftelijk te informeren, vooruitlopend op ons gesprek later deze week. Gezien het belang van het onderzoek voor een juiste beeldvorming over beleggingsverzekeringen, lijkt het ons van groot belang het onderzoek snel vlot te trekken.

Nadat wij in juli overeenstemming met je bereikten over de voorwaarden waaronder verzekeraars op een verantwoorde manier zouden kunnen meewerken aan het onderzoek, hebben wij de onderzoekers uitgenodigd voor een eerste gesprek, om werkafspraken te maken. Dat gesprek had een open en constructief karakter. Niettemin bleek daar reeds dat door de onderzoekers nog geen uitgewerkte onderzoeksopzet of onderzoeksvragen waren vastgesteld, en dat ten aanzien van cruciale elementen als het al dan niet hanteren van een model, slechts indicatieve gedachten voor handen waren. Voor de meeste concrete vragen werd verwezen naar de offerte. Ook deze biedt weinig zicht op de concrete voornemens. Kennelijk is er nooit een concrete onderzoeksopdracht of specificatie van eindproducten vastgelegd. Niettemin hebben wij tot op heden aan alle concrete en onderbouwde verzoeken om informatie, naar beste kunnen gehoor gegeven.

Na dit gesprek is enige tijd voorbijgegaan zonder voor ons waarneembare activiteit. Gezien de urgentie die het onderzoek begin juli bleek te kenmerken, heb ik begin september bij vertegenwoordigers van het ministerie hierover mijn zorg uitgesproken. Vervolgens is op 26 september jl. het eerste verzoek tot het leveren van gegevens bij ons Centrum voor Verzekeringsstatistiek binnengekomen en zijn de door de onderzoekers gevraagde gegevens, voor zover aanwezig, opgeleverd.
Naar ik achteraf heb begrepen, zijn in de loop van oktober/november gesprekken gevoerd tussen de onderzoekers en een vijftal maatschappijen waarvan voor een 'pilotfase' producten waren geselecteerd. Deze gesprekken zijn voor alle betrokkenen onbevredigend verlopen. Voor de verzekeraars was het een onaangename verrassing dat de onderzoekers niet de gewenste duidelijkheid konden verschaffen over de vragen waarop het onderzoek een antwoord zou moeten geven, over de bewerkingen en analyses die de onderzoekers op de data zouden willen loslaten, over de status en functioneel ontwerp van het 'model', etc. Daarbij

Informatie: Mw. S. ten Cate
Doorkiesnummer 070 - 333 86 55 Fax rechtstreeks 070 - 333 86 50 E-mail s.ten.cate@verzekeraars.nl
Bordewijklaan 2, 2591 XR, Postbus 93450, 2509 AL Den Haag, Internet www.verzekeraars.nl

kwam dat bij de verzekeraars de indruk is ontstaan, dat bij de onderzoekers sprake is van een beperkte verzekeringskennis en een onderschatting van de diversiteit en complexiteit van de materie, waarmee het risico ontstaat dat in de eindrapportage relevante nuances gemist zullen worden. Bij de onderzoekers is naar eigen zeggen de indruk ontstaan dat verzekeraars veel bezwaren en risico's zien, en zich daarom uiterst terughoudend opstellen. Beide beelden verhouden zich wel met elkaar, en geven mij een aardige indruk van hoe de gesprekken zijn verlopen.

Na afloop van de eerste gesprekken heeft op 19 oktober jl. een gesprek plaatsgevonden tussen onderzoekers en het Verbond. Daarin is vastgesteld dat het noodzakelijk is meer inzicht te geven in de onderzoeksopzet en- methode, voordat verdere gesprekken zouden plaatsvinden. De onderzoekers hebben met hun brief van 9 november jl. getracht hieraan invulling te geven. Na overleg met de verzekeraars die voor de 'pilotfase' waren benaderd, heb ik op 20 november gereageerd met bijgaande brief. Hierin gaf ik aan de brief van IFO als een stap voorwaarts te beschouwen, maar op cruciale punten onvoldoende specifiek te vinden. Tevens heb ik in deze brief concrete suggesties gedaan om het tempo terug te brengen in het onderzoek. Vervolgens is een afspraak gemaakt om deze voorstellen te bespreken. Binnen het Verbond zijn vervolgens verzekeraars aan de slag gegaan om de in de brief aangeboden inventarisatie van relevante aspecten van de beleggingsverzekering en de in de markt voorkomende varianten te realiseren.

In het gesprek tussen onderzoekers en het Verbond op 3 december jl., is van de zijde van de onderzoekers nog eens aangegeven dat zij een gereserveerde opstelling van verzekeraars hebben ervaren, en zich belemmerd voelen in hun voornemen om met behulp van een 'pilotfase' nader invulling te geven aan de onderzoeksopzet. Door het Verbond is toegelicht wat hiervan de achtergrond is, en hoe de belemmeringen weggenomen zou kunnen worden. Tijdens het gesprek bleek mij dat bij de onderzoekers wel concretere ideeën over de inhoud van het onderzoek bestaan. Zo hebben we gesproken over maatmensberekeningen, het doorrekenen van producten bij een gestandaardiseerd of historisch rendement, etc. Deze concretisering is echter in de gesprekken met verzekeraars niet aan de orde geweest. Door het Verbond is ook aangeboden de inventarisatie van productaspecten en de daarin voorkomende variatie, beschikbaar te stellen.

Mijn afdronk van het laatste gesprek is dat het een open en informatieve uitwisseling van gedachten is geweest. Het heeft mij bevestigd in de overtuiging dat het onderzoek voortvarend kan worden voortgezet, mits vooraf een concretisering van de opzet van het onderzoek plaatsvindt die verzekeraars vertrouwen geeft in een deskundige en genuanceerde aanpak. Ik ben er niet van overtuigd dat de onderzoekers hiertoe bereid zijn, aangezien dit een aanzienlijk intensiever en bewerkelijker opzet vergt dan waarmee thans gewerkt wordt. Niettemin lijkt het ons, gezien de wens om de bestaande beelden over beleggingsverzekeringen te vervangen door feiten, van groot belang de dreigende impasse op te lossen. We zijn en blijven dan ook coöperatief staan tegenover het onderzoek, en overleggen graag met jou over de verdere aanpak.

Met vriendelijke groet,

H.J. Herbert

19

instituut
financieel
onderzoek

Vertrouwelijk
Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer Dr. B. ter Haar
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort 18 december 2007

Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

Op 4 december j.l. ontving u onze (concept-)brief waarin we u informeerden geen mogelijkheid te zien om ons onderzoek naar de beleggingsverzekeringen op zinvolle wijze voor te zetten. Op dezelfde datum hebben we dit met u en de heer Hiensch besproken. In onze brief d.d. 6 december j.l. gaven we vervolgens een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen die tot deze conclusie hebben geleid.

Inmiddels heeft u over de ontstane situatie gesprekken gevoerd met de verzekeringssector, onder meer het Verbond van Verzekeraars. In vervolg hierop heeft u een vergadering georganiseerd op 20 december, waarvoor vertegenwoordigers van het Verbond van Verzekeraars, de verzekeringssector, het Ministerie van Financiën en IFO zijn uitgenodigd. Het doel van deze vergadering is om de ontstane impasse te doorbreken. U zal deze vergadering voorzitten.

Wij zijn bereid om aan deze vergadering deel te nemen. In deze vergadering ligt - wederom -de vraag voor of de verzekeringssector bereid is om mee te werken aan het onderzoek dat het Ministerie van Financiën aan IFO heeft opgedragen. De afgesproken onderzoeksaanpak met IFO staat daarbij voorop. Tevens is er ruimte voor het uitwisselen van informatie over de markt en de producten, zoals ook was voorzien voor de vergadering van 3 december.

Wij stellen voor dat na afloop van de vergadering duidelijk wordt vastgelegd of betrokken partijen van mening zijn dat hervatting van het onderzoek, zoals overeengekomen, mogelijk en zinvol is, zonder dat daaraan voorwaarden worden gesteld. Mochten er wederom voorwaarden worden gesteld, dan nemen wij aan dat u onze mening zult delen dat voorzetting van het onderzoek zinloos is.

Hoogachtend,

E.J. Lammers

Overleg onderzoek beleggingsverzekeringen

Datum : 20 december 2007, 12:30-14:30 uur
Locatie : Ministerie van Financiën, C0-19
Aanwezig :
- de heren Ter Haar, (Financiën)
- de heren Lammers, (IFO)
- de heren Herbert (Verbond), (Verbond)

Agenda

1. Opening door de voorzitter

Aanleiding voor het overleg: gebrek aan voortgang in het onderzoek.
Doel: creëren van de juiste condities voor een doorstart en wegnemen van belemmeringen.
Hoe: in eerste uur bespreken van aanpak en condities van het onderzoek, onder voorzitterschap plv. TG; in tweede uur technische uitwerking op basis van presentatie IFO.
Beoogde uitkomst: IFO zet onderzoek voort conform bereikte conclusies. Ministerie informeert TK over opgetreden vertraging.

2. Uitgangspunten van het onderzoek

Achtergrond: de opzet van het onderzoek is beschreven in de offerte van IFO en in de brief aan de TK van 13 juli 2007. Het gaat om een feitelijk, beschrijvend onderzoek, bestaande uit vier onderdelen: marktverkenning; productbeschrijving; onderzoek productkenmerken; onderzoek informatieverstrekking.
Het onderzoek heeft betrekking op een representatieve steekproef van 50 producten. In eerste instantie worden 5 producten onderzocht (pilot) om de vraagstelling en informatiebehoefte scherp te krijgen en ten behoeve van raming tijdsbeslag (stelpost in onderzoekscontract).
Het onderzoek wordt begeleid door een klankbordgroep.

Gespreksbunten:
- opzet pilot en eventuele alternatieven;
- werking IFO-model (zie agendapunt 3);
- aansluiting op modellen De Ruiter en jaaropgaven 2007;
- geheimhouding en publicatie onderzoeksresultaten;
- validering onderzoeksresultaten.

3. Presentatie IFO en discussie

IFO zal een toelichting geven op het onderzoeksmodel en de daarvoor benodigde parameters. Bespreking hiervan heeft tot doel de weg te bereiden voor de gegevensuitvraag m.b.t. de 50 voor het onderzoek geselecteerde producten.

Gesprekspunten:

- steekproef en representativiteit;
- maatmens en voorbeeldrendementen;
- presentatie van (en nuanceringen bij) uitkomsten.

4. Afspraken en planning

Gesprekspunten:

- verdere planning;
- klankbordgroep;
- afspraken over publiciteit.

6. Sluiting

22

Hiensch, AG (Bert) (FM/ME)

Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: donderdag 17 januari 2008 15:20
Aan: (FM/ME)
CC: Jaap ten Wolde; Jaap Koelewijn;
Onderwerp: FW: 08-Fin-B-05 (Vertraging onderzoek beleggingsverzekeringen)

Bedankt. Ik ben bereikbaar muv 16-18 uur (telefoon uit).
De boodschap moet duidelijk zijn dat het onderzoek een bepaalde minimum doorlooptijd heeft, en dat het na de kerstvakantie opnieuw moest worden opgestart, onder nieuwe afspraken met MinFin en de sector. In dat licht is het onbegrijpelijk dat er in de bijlage over maart 2008 wordt gesproken. In ben benieuwd.

In de hoop je snel te spreken, met vriendelijke groet,

Evert-Jan

Van: (FM/ME)
Verzonden: donderdag 17 januari 2008 11:36
Aan: Evert Jan Lammers
CC:
Onderwerp: FW: 08-Fin-B-05 (Vertraging onderzoek beleggingsverzekeringen)

21

Evert-Jan,

Bijgevoegd briefje ontvingen wij vanochtend van de vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer. Vanmiddag hebben wij hierover intern overleg, daarna komen we erop terug. Duidelijk is al wel dat dit gevolgen zal (moeten) hebben voor de planning.

Groet,

23

(FM/ME)

Van: @verzekeraars.nl]
Verzonden: dinsdag 29 januari 2008 8:20
Aan: (FM/ME);
Onderwerp: FW: reactie op concept-vragenlijst IFO

9334_1.DOC (95 kB) | Vragenlijst beleggingsverzeker.. | 76654_Levensverzf orm.pdf (928 ... | 76654_Toelichting. pdf (837 kB)...

Beste

Bijgaand ter informatie de reactie die wij aan IFO hebben gegeven op de vragenlijst. Onze reactie is met name gericht op verduidelijking van vragen om te voorkomen dat ze door verzekeraars verschillend worden geïnterpreteerd. Daarnaast hebben we suggesties gedaan om soms vragen anders te formuleren. Tevens is op verzoek van IFO een voorstel voor productindeling gedaan.

Vanmiddag spreken we informeel met een aantal mensen van IFO om onze reactie te verduidelijken en eventuele vragen gelijk te beantwoorden.

vr.groeten,

DISCLAIMER

De informatie in dit e-mail-bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Het Verbond van Verzekeraars staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van een verzonden e-mail-bericht.

Dit bericht is gecontroleerd op alle bekende virussen.
This message has been checked for all known viruses.

KPN MailScan (IV Scan), powered by MessageLabs.
For further information visit: http://www.veiliginternet.nl

Reactie op concept-vragenlijst IFO d.d. 24 januari 2008

In bijgaand memo geven wij onze reactie op de concept-vragenlijst voor het onderzoek naar beleggingsverzekeringen. Tevens wordt, zoals afgesproken, een voorstel gedaan voor een productclassificatie. Voor alle duidelijkheid hebben we de inhoudelijke opmerkingen/suggesties met betrekking tot de vragenlijst ook in de lijst zelf verwerkt.

Algemene opmerkingen

- Om te voorkomen dat vragen door verzekeraars op verschillende wijze worden geïnterpreteerd is het van belang dat de vragenlijst wordt voorzien van een toelichting waarin duidelijk per vraag het doel en definities worden weergegeven.
- Het is voor ons op dit moment nog niet duidelijk op welke wijze de gegevens zullen worden uitgevraagd. Er dient een vragenlijst te worden ingevuld, maar is dit voor 1 product (voor één concrete maatmansituatie) of voor meerdere maatmansituaties van 1 product? Dienen de lijsten op papier te worden aangeleverd of elektronisch? De wijze van aanleveren van gegevens en de hoeveelheid in te vullen formulieren bepaalt mede of de gevraagde gegevens binnen 4 weken kunnen worden aangeleverd.
- Zoals afgesproken met het ministerie van Financiën dient de gegevensaanlevering door verzekeraars in eerste instantie via het CVS zal plaatsvinden, waarbij het CVS de gegevens anonimiseert en voorziet van een code. In een later stadium zal het CVS de maatschappij- en productinformatie te verstrekken.

Concept-vragenlijst

A- Algemeen

Er zijn veel soorten beleggingsverzekeringen. Om hier een weg in te vinden, stellen we een productclassificatie voor die kan helpen om de beleggingsproducten in te delen in categorieën. Een zinvol onderscheid is naar het doel van de verzekering in relatie tot het fiscale regime:

- Hypotheek (beleggingsverzekeringen die tot doel hebben een hypotheek te financieren. Dit zijn de verzekeringen met een pandclausule en/of KEW);
- Lijfrente (beleggingsverzekeringen met lijfrenteclausule);
- Direct ingaande beleggingslijfrente (qua omvang gering);
- Overige producten (hier vallen o.a. studieverzekeringen onder).

NB. Het gaat hierbij om particuliere verzekeringen (de zogenaamde derde pijler producten).

Wij stellen voor om bovenstaande categorieën te verwerken in het onderdeel A van de vragenlijst.

In onderdeel A wordt een aantal elementen benoemd die door IFO worden ingevuld. Om te verduidelijken welke gegevens moeten worden ingevuld en om ervoor te zorgen dat gegevens vergelijkbaar zijn is het van belang dat IFO aanvullend aangeeft voor welke persoonssituatie(s) en voor welke concrete verzekeringssituatie(s) de gegevens moeten worden ingevuld zodat voor ieder product dezelfde maatman kan worden gebruikt. Om inzicht te geven in de mogelijkheden hiervoor is in de bijlage het standaardaanvraagformulier Leven bijgevoegd. Ook zou gebruik kunnen worden gemaakt van de maatmangegevens, zoals deze zijn opgenomen in de regelgeving van de AFM voor de Financiële Bijsluiter. Het desbetreffende artikel 3.5 van de Nadere Regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen is opgenomen in de bijlage 1. Indien gewenst zouden wij een voorzet kunnen doen voor een aantal uitgewerkte maatmannen.

Een andere optie is om een productvergelijking te maken aan de hand van model 2 van De Ruiter.

B- Inhoudingen op de premies of beleggingsdepot – kosten

- Wordt hiermee bedoeld: inhoudingen door de verzekeraar? Zo, ja dan gaan wij ervan uit dat als definitie geldt alle kosten van de verzekeraar met uitzondering van beleggingskosten. Graag verduidelijking meenemen in toelichting op de vragenlijst.
- Suggestie om de term 'beleggingsdepot' te vervangen door 'waarde van de beleggingen'.
- De antwoorden op vragen 7, 8 en 9 zullen door verzekeraars worden beantwoord op basis van hun tarieffformularium. Hierdoor is geborgd dat alle kosten worden opgegeven.
- Bij de vragen 7 en 9 wordt een percentage gevraagd. Een percentage waarvan? Bijvoorbeeld van de premie?
- Suggestie om te verduidelijken dat verzekeraars de begrippen 'eerste en doorlopende kosten' op dezelfde wijze moeten toepassen als bij model 2 van De Ruiter. Wij hebben de Eerste kosten en Doorlopende kosten in model 2 als volgt gedefinieerd:
  - Eerste kosten: zijn de kosten die de maatschappij ineens of gedurende een beperkt gedeelte van de premiebetalingduur in rekening brengt en dienen bijvoorbeeld voor de ontwikkelingskosten van het product en verder uit provisie voor de adviseur of bemiddelaar, offerte- en acceptatiekosten, alsmede kosten voor invoer van de verzekering in de diverse administraties.
  - Doorlopende kosten: zijn de kosten die de maatschappij gedurende de gehele premiebetalingduur in rekening brengt. Deze dienen bijvoorbeeld voor de jaarlijkse administratie en de administratie en de incasso van de premie (met name als de frequentie van betaling hoger is dan eens per jaar).
- Vraag 8: wordt in de eerste bullet bedoeld 'doorlopende' in plaats van 'eerste' kosten? Onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'beheervergoeding'?
- Vraag 9: om verwarring te voorkomen en om consistentie te bereiken in de vragenlijst de suggestie om te spreken over Kosten voor provisie (dit wijkt namelijk af van de feitelijke provisie die de adviseur ontvangt). Ook hier de suggestie om de termen van model 2 te hanteren en ook een onderscheid te maken in eerste en doorlopende kosten (ter vervanging van de eerste 2 bullets).
- Vraag 10: wat wordt bedoeld met poliskosten? Is dit de sommatie van de antwoorden op vragen 7, 8 en 9 of de totale premiesom?

C- Inhoudingen op de premies of beleggingsdepot – verzekeringen

- Suggestie om de titel te wijzigen in 'Inhoudingen op de premiesom of waarde van de beleggingen – verzekeringen'.
- Vraag 11: de uitkering bij overlijden lijkt ons geen vraag maar een gegeven dat door IFO moet worden ingevuld in onderdeel A. Wij geven hierbij wellicht ten overvloede aan dat een hoge risicodekking ook voor een hogere (risico)premiecomponent zorgt. Los van kosten, premie voor de risicodekking en premievrijstelling/AO zijn immers geen kosten, wordt daarmee het bedrag voor investering minder.
- Vraag 12: in antwoord op deze vraag kan voor een belangrijk deel van de in de markt gangbare producten alleen de premie voor de eerste maand worden aangegeven, omdat de risicopremie afhankelijk is van de ontwikkelingen van de waarde van de beleggingen. Suggestie om exact te definiëren welke gegevens moeten worden aangeleverd.
- Vragen 13 en 15 lijken gelijk of wordt hier bedoeld risicopremie overlijdensrisicoverzekering (vraag 13) en risicopremie arbeidsongeschiktheidsverzekering (vraag 15)?
- Vraag 14: wat is de bedoeling van deze vraag? Het lijkt dat deze gegevens ook zouden moeten worden genomen in onderdeel A. Als dat niet de bedoeling is, zal deze vraag een overzicht opleveren van alle a.o. klassen en bijbehorende opslagen.
- We denken dat de vragen zodanig wisselende gegevens op zal leveren dat je er waarschijnlijk niets mee kan doen in de verwerking.

D- Toevoegingen aan het beleggingsdepot

- Deze vraag kan prima worden beantwoord. Ten aanzien van het tarief gelden wel dezelfde opmerkingen als bij vraag 12 van onderdeel C. De hoogte van de risicopremie is afhankelijk van de ontwikkeling van de beleggingen.

E- Beleggingsdepot – beleggingen

- Wat is de relevantie van de vragen 18 tot en met 22 voor het onderzoek? De vragen zijn – zoals nu geformuleerd - lastig in te vullen. Er wordt gevraagd naar ongelijksoortige grootheden. Onder het netto beleggingsrendement wordt in het algemeen verstaan het binnen een beleggingsfonds over een bepaalde periode behaalde rendement (na verwerking van alle fondskosten). Dit is het rendement dat wordt toegerekend aan het product. Onder productrendement wordt verstaan het netto rendement op de totale inleg in de verzekering (waarin alle kosten en risicopremies worden verwerkt).
- Het lijkt voor het rekenmodel voldoende om de fondskosten uit te vragen. Met fondskosten wordt bedoeld alle vaste en variabele kosten die door de fondsbeheerder ten laste van het fonds worden gebracht.
- Wij stellen voor om hiervoor de factsheets voor alle in het betreffende product toegestane fondsen toe te voegen.

F- Informatie

- Vraag 31: Graag meer toelichting op de vraag. De aanlevering van de informatie is afhankelijk van het aantal producten waarvoor informatie wordt opgevraagd en van de vraag of offertesystemen die destijds werden gebruikt nog beschikbaar zijn. Is het mogelijk om, indien nodig, voor het beantwoorden van deze vraag meer tijd te krijgen dan voor het aanleveren van de productgegevens?
- Vraag 32: lijkt ons overbodig om aan iedere verzekeraar uit te vragen. Er is een totaaloverzicht van wet- en regelgeving. Indien een product uit een bepaalde periode wordt uitgevraagd is toch duidelijk welke wet- en regelgeving in die periode gold? Of wij begrijpen de vraag verkeerd.

G- Afkoop en premievrijmaken

- Suggestie om de vragen 33 en 34 niet alleen voor 10 jaar uit te vragen maar ook voor 5 en voor 20 jaar.

Bijlage 1 Artikel 3:5 Nadere regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen (NRgfo)

1. Een financiële bijsluiter is voor de berekening van het financiële risico, de kosten en opbrengsten gebaseerd op de volgende contractuele looptijden:

   a. indien het product een vaste looptijd kent die niet afwijkt voor verschillende consumenten: de vaste looptijd; of
   b. indien het complexe product geen vaste looptijd kent en
      1. een schuldproduct is: een looptijd van dertig jaren indien het product een onderdeel hypothecair krediet kent, een looptijd van 15 jaren voor zover het een krediet zonder hypothecaire zekerheid betreft of een looptijd te bepalen door de Autoriteit Financiële Markten indien het product een onderdeel krediet kent waarmee de consument andere dan financiële producten of financiële instrumenten aanschaft;
      2. een opbouwproduct is: een looptijd van twintig jaren; of
      3. een recht van deelneming of een spaarbeleggingsproduct zonder verzekering en zonder contractuele looptijd is: een looptijd van één jaar.

2. Indien het complexe product een onderdeel verzekeren kent, is de berekening van het financiële risico, de kosten en opbrengsten, in aanvulling op de contractuele looptijd bedoeld in het eerste lid, gebaseerd op de volgende parameters:

   a. één niet-rokende mannelijke verzekerde met een leeftijd van 35 jaren en voorzover het een direct ingaande lijfrente betreft van 60 jaren;
   b. in geval van een spaarhypotheek een jaarlijks netto renderende spaarpremie van € 3.428,87 of een maandelijkse netto renderende spaarpremie van € 287,28;
   c. in geval van overige variabelen die van invloed zijn op de hoogte van de premie de meest representatieve keuze uit variabelen dan wel die variabelen die leiden tot de hoogst mogelijke premie of kosten.

3. Indien het complexe product een opbouwproduct of een recht van deelneming betreft, wordt in aanvulling op de contractuele looptijd bedoeld in het eerste lid, de berekening van het financiële risico gebaseerd op een tussenliggende looptijd van:

   a. één jaar indien de contractuele looptijd langer is dan één en korter dan of gelijk is aan tien jaren;
   b. drie jaren indien de contractuele looptijd langer is dan tien en korter dan of gelijk is aan twintig jaren; of
   c. vijf jaren indien de contractuele looptijd langer is dan twintig jaren.

4. Indien het complexe product een opbouwproduct betreft is, in aanvulling op het eerste tot en met het derde lid, de berekening van de risico-indicator, de kosten en opbrengsten gebaseerd op de volgende parameters:

   a. een eenmalige inleg van € 1.000;

b. indien de periodieke betalingen van de consument aan de aanbieder zijn overeengekomen: een maandelijkse inleg van € 100;
c. in geval van een niet-direct uitkerende lijfrenteverzekering: een eenmalige premiestorting van € 5.000;
d. in geval van een direct ingaande lijfrenteverzekering op beleggingsbasis en een onttrekking waarvan de hoogte wordt bepaald door het te hanteren rendement en een periode van onttrekking van twintig jaar: een storting van € 20.000;
e. in geval van een traditionele direct ingaande lijfrenteverzekering en een onttrekking waarvan de hoogte wordt bepaald door een levenslange uitbetaling voor verzekerde vanaf 60 jaren en een levenslange nabestaande-uitbetaling van zeventig procent van vorenbedoelde uitbetaling uitgaande van een nabestaande vrouw van 60 jaren: een storting van € 20.000;
f. een verzekerd bedrag uitgekeerd uit hoofde van een gemengde verzekering met overlijdensrisicodekking of een overlijdensrisicoverzekering ter hoogte van de totale inleg over de gehele contractuele looptijd; of
g. in geval van een levensverzekering met winstdeling wordt voor de berekening van de guise uitgegaan van de laagst mogelijke winstdeling.

5. Indien het complexe product een schuldproduct betreft is, in aanvulling op het eerste en het tweede lid, de berekening van het financiële risico, de kosten en opbrengsten gebaseerd op de volgende parameters:

   a. in geval van een schuldproduct, niet zijnde een overwaardeconstructie:
      1. een hypothecair krediet van € 200.000; of
      2. in geval van een niet-hypothecair krediet: een door de Autoriteit Financiële Markten te bepalen omvang van het krediet;
   b. in geval van een overwaardeconstructie: een hypothecair krediet van € 225.000, waarvan € 25.000 wordt gestort in een beleggingsdepot en een jaarlijkse onttrekking uit het depot van € 1.630;
   c. een inleg gebaseerd op de historische rendementen en/of voorgeschreven rekenrendementen uit bijlage 5, tabel 0, en een aflossingsdoel dat gelijk is aan het krediet;
   d. een verzekerd bedrag uitgekeerd uit hoofde van een gemengde verzekering met een overlijdensrisicodekking waarvan de omvang gelijk is aan het krediet of een overlijdensrisicoverzekering waarvan de omvang gelijk is aan het krediet;
   e. in geval van een hypothecair krediet af te lossen door middel van sparen en beleggen een verdeling van de helft aan spaar- en de andere helft aan beleggingsopbrengsten of
   f. een krediet van € 15.000 in geval het complexe product bestaat uit een combinatie van een krediet zonder een hypothecaire zekerheid en een levensverzekering, die dient ter aflossing van voornoemd krediet.

6. In aanvulling op het eerste tot en met het vijfde lid, zijn de berekening van het financiële risico, de kosten en opbrengsten gebaseerd op een beleggingsklasse als bedoeld in bijlage 5, die overeenkomt met:

   a. hetgeen inherent is aan het product;
   b. de beleggingsklasse bedoeld in categorie 4 van bijlage 5 indien de consument de beleggingen kan kiezen, een mixfonds tot de keuzemogelijkheden behoort en mixfonds niet de minst risicovolle keuze is;
   c. de beleggingsklasse bedoeld in categorie 5 van bijlage 5 indien de consument de beleggingen kan kiezen, onderdeel b niet van toepassing is en categorie 5 tot de keuzemogelijkheden behoort; of

d. de beleggingsklasse bedoeld in categorie 6 van bijlage 5 indien onderdeel b, of c niet van toepassing zijn.

7. Indien de aanbieder van het complexe product transactiekosten berekent, waarvan de hoogte afhankelijk is van te maken keuzes van de consument, wordt voor de berekening van deze kosten uitgegaan van de meest representatieve keuzes.

Gestandaardiseerde vragenlijst ten behoeve van het empirisch deel van het onderzoek naar beleggingsverzekeringen.

A.	Algemeen	
1.	Maatschappij: Productnaam:	<invullen IFO>
2.	Productcategorie	<invullen IFO>
3.	Productkenmerk	<beschrijving door IFO, welke overlijdensverzekeringen, a.o. etc>
4.	Ingangsdatum verzekering en premiebetaling	<invullen IFO>
5.	Einddatum van de verzekering en premiebetaling	<invullen IFO>
6.	Premiebetaling	Per maand: EUR <invullen IFO>

Zie opmerkingen met betrekking tot onderdeel A bijgevoegd memo.

B.	Inhoudingen door de verzekeraar op de premies of waarde van de beleggingen, kosten	
7.	Eerste kosten (geen provisie) ▪ Hoe hoog zijn de eerste kosten? (incassokosten en afsluitkosten) ▪ Op welke wijze worden ze verrekend (met de premie of het beleggingsdepot)?	Bedrag / percentage van xxx? Uitleg (met bedragen) op welke wijze eerste kosten worden verrekend.
8.	Doorlopende kosten (geen provisie) ▪ Hoe hoog zijn de doorlopende kosten? (administratiekosten, incassokosten) ▪ Op welke wijze worden ze verrekend (met premie of uit de beleggingen)?	
9.	Kosten voor provisie ▪ Eerste kosten ▪ Doorlopende kosten ▪ Hoe worden de provisies verrekend met de premies en/of beleggingsdepot? ▪ Zijn er andere provisie elementen t.l.v. premie of beleggingsdepot? Om verwarring te voorkomen suggestie om te spreken om Kosten voor provisie (dit wikt namelijk af van de feitelijke provisie die de adviseur ontvangt). Ook hier de suggestie om de termen van model 2 te hanteren en ook een onderscheid te maken in eerste en doorlopende kosten (ter vervanging van de eerste 2 bullets). Tenslotte is niet duidelijk of de kosten van de doorlopende provisie op jaarbasis of over de hele looptijd moeten worden opgegeven.	EUR xxx of % EUR xxx of % Ja, nee. Zo ja, welke en hoog zijn deze?
10.	Poliskosten wat wordt bedoeld met poliskosten? Is dit de sommatie van de antwoorden op vragen 7, 8 en 9 of de totale premiesom?	Bedrag

C.	Inhoudingen op de premies of	

Verwijderd: beleggingsdepot

Verwijderd: eerste

Verwijderd: , beheervergoeding

Verwijderd: P

Verwijderd: Afsluitprovisie

Verwijderd: Doorlopende provisie

	beleggingsdepot - verzekeringen	
11.	Hoe hoog is de uitkering bij overlijden? Dit zou gegeven moeten zijn als onderdeel van A.	
12.	Hoe hoog zijn de (maandelijkse) risicopremies voor de verzekering van de overlijdensuitkering? Deze premies zijn variabel en hangen onder andere af van de onderliggende waarde van de beleggingen. Het is wel mogelijk om de eerste maandpremie te geven. Overigens willen we benadrukken dat premies geen kosten zijn aangezien er een verzekeringsdekking tegenover staat.	Tarief (bijvoegen), of Percentage vermelden, of Bedragen vermelden
13.	Waarop worden de risicopremies in mindering gebracht: op de premie of op de waarde van de beleggingen?	
14.	Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is meeverzekerd: ▪ Welk aantal klassen? ▪ Welke opslag? Wat is de bedoeling van deze vraag? Het lijkt dat deze gegevens ook zouden moeten worden genomen in onderdeel A. Als dat niet de bedoeling is, zal deze vraag een overzicht opleveren van alle a.o. klassen en bijbehorende opslagen.	Welk percentage? Welk (nominaal) bedrag?
15.	Waarop worden de risicopremies in mindering gebracht: op de premie of de waarde van de beleggingen?	
D.	Toevoegingen aan de waarde van de beleggingen	
16.	Worden negatieve risicopremies toegevoegd? Ten aanzien van het tarief gelden wel dezelfde opmerkingen als bij vraag 12 van onderdeel C. De hoogte van de risicopremies zijn afhankelijk van de koers. Met welke frequentie?	Ja, nee Zo ja, hoe wordt de hoogte vastgesteld? Wat is het tarief daarvoor (bijvoegen)? Maandelijks/jaarlijks

E.	Beleggingsdepot - beleggingen	Ja/nee/of bijvoegen/opmerkingen/memo
17.	In welke beleggingsfondsen kan worden belegd?	Fondsen vermelden
18.	Wat zijn de bruto rendementen op jaarbasis geweest van de fondsen, c.q. welk rendement is toegerekend aan het product?	Aangeven per fonds
19.	Wat is het netto beleggingsrendement op jaarbasis, zijnde het bruto beleggingsrendement minus de totale kosten die daarop in mindering zijn gebracht? Geef aan hoe het netto productrendement precies is berekend.	Aangeven per fonds. De bruikbaarheid van de antwoorden op de vragen 18 en 19 is mogelijk geringer dan verwacht, omdat op basis van historische rendementen de stand van het fonds niet terug te

Verwijderd: het beleggingsdepot

Verwijderd: op het beleggingsdepot

Verwijderd: het beleggingsdepot

Verwijderd: ¶

		rekenen is. Hier zou wellicht beter kunnen worden gevraagd naar de juridische status van fondsen en de fondskosten. Het zou helpen als wordt aangegeven met welk doel deze cijfers worden gevraagd want dan kan actief worden meegedacht welke gegevens het beste zouden kunnen worden aangeleverd om het doel te bereiken.
20.	Tegen welke benchmark is er belegd geweest? Omschrijf de eventuele benchmark en toon de gehanteerde cijferreeks.	Aangeven per fonds
21.	Welke 'tracking error' had de onderliggende portefeuille?	
22.	Wat is de performance van de fondsen op basis van GIPS? Toon de rendementen op jaarbasis en licht eventuele afwijkend berekeningsmethoden toe.	Aangeven per fonds
23.	Wat is er met de dividenden gebeurd? Zijn er op deze dividenden nog kosten ingehouden?	Aangeven per fonds
24.	Wat zijn de beheerkosten van de fondsen?	Per fonds percentage vermelden
25.	Op welke wijze worden de beheerkosten onttrokken aan het beleggingsfonds?	Bijv. maandelijks
26.	Wat zijn de aankoopkosten?	Percentage of bedrag vermelden
27.	Worden de aankoopkosten met de premie verrekend of met het beleggingsdepot?	Premie of beleggingsdepot
28.	Welke verkoopkosten worden verrekend bij verkopen van beleggingen?	Percentage of bedrag vermelden
29.	Hoeveel en welke kosten van de fondsbeheerder worden verrekend met het rendement op de beleggingen?	Aangeven per fonds
30.	Is er sprake van kickback fees? Zo ja, hoe worden deze bepaald en verrekend?	

F.	Informatie	
31.	Welke informatie is er op het moment van de offerte verstrekt aan de polishouder? Te denken valt aan brochures, polisvoorwaarden, leeswijzers, bijsluiters, etc. Graag de informatie verstrekken bij deze opgave.	De aanlevering van de informatie is afhankelijk van het aantal producten waarvoor informatie wordt opgevraagd en van de vraag of offertesystemen die destijds werden gebruikt nog beschikbaar zijn. Is het mogelijk om, indien nodig, voor het beantwoorden van deze vraag meer tijd te krijgen dan voor het aanleveren van de productgegevens? Op welke wijze wordt rekening gehouden met de door het intermediair mondeling verstrekte informatie?

32.	Welke transparantieregels (RIAV 1994, Code rendement en risico, RIAV 1998, Wfd 2001, Financiële bijsluiter 2002, Financiële bijsluiter 2006) golden op het moment van het verstrekken van de betreffende informatie?	Lijkt ons niet zinvol om dit aan iedere verzekeraar apart uit te vragen. De informatie over wet- en regelgeving is bij IFO aangeleverd door het Verbond. Aan de hand van de ingangsdatum van de verzekering kan worden bepaald welke regelgeving op dat moment gold.

G.	**Afkoop en premievrijmaken**	**Suggestie om de vragen 33 en 34 niet alleen voor 10 jaar uit te vragen maar ook voor 5 en voor 20 jaar**
33.	Wat zijn de gevolgen voor de waarde van de beleggingen c.q. verzekering, als een verzekering na 10 jaar premievrij wordt gemaakt: • Voortzetting risicoverzekering en onttrekking risicopremies? • Wordt nog provisie verrekend? • Welke kosten worden kosten aan het beleggingsdepot onttrokken?	Zo ja, hoeveel? Hoeveel en wanneer (maandelijks/jaarlijks)
34.	Welke kosten worden verrekend indien de verzekering na 10 jaar wordt afgekocht: • Wordt nog provisie verrekend? • Welke kosten worden aan het beleggingsdepot onttrokken?	Zo ja, hoeveel? Hoeveel?

Verwijderd: het beleggingsdepot

Concept

Aanvraagformulier voor een levensverzekering

Polisnummer

Naam verzekeraar

Adres

Plaats

Lees vóór het invullen de Toelichting bij het formulier.

Waarom dit formulier?
Met dit formulier vraagt u een levensverzekering aan. U vult hierop de gegevens in op basis waarvan de verzekeraar na acceptatie de verzekeringsovereenkomst opstelt. Bij dit formulier hoort een gezondheidsverklaring waarin de kandidaat-verzekerde vragen over zijn gezondheidstoestand moet beantwoorden, indien er sprake is van een verzekering met overlijdens- of arbeidsongeschiktheidsrisico.

Invullen van de vragen
Het is zeer belangrijk dat u alle vragen juist en volledig beantwoordt. Wanneer u dit aanvraagformulier niet juist of onvolledig invult, voldoet u niet aan uw mededelingsplicht (verzwijging).

Persoonsgegevens
Bij de aanvraag van een verzekering worden persoonsgegevens gevraagd. Deze worden door de verzekeraar verwerkt ten behoeve van het aangaan en uitvoeren van overeenkomsten, voor het uitvoeren van marketingactiviteiten, ter voorkoming en bestrijding van fraude jegens financiële instellingen, voor statistische analyse en om te kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen.

In verband met een verantwoord acceptatiebeleid kan de verzekeraar uw gegevens raadplegen bij de databank van de Stichting CIS te Den Haag.
Doelstelling hiervan is risico's te beheersen en fraude tegen te gaan. Het privacyreglement van de Stichting CIS is van toepassing (zie www.stichtingcis.nl).

Herroepingsrecht
U kunt de verzekering binnen 30 dagen na de totstandkoming met terugwerkende kracht zonder kosten schriftelijk opzeggen. Een eventueel koersrisico komt voor rekening van de verzekeringnemer.

1 Persoonsgegevens

De verzekeringnemer sluit de levensverzekering en heeft deze in 'eigendom'. Hij bepaalt op wiens leven de verzekering wordt gesloten en wie de begunstigde is.

Schrijf alleen de eerste voornaam voluit.

Wie is de (eerste) verzekeringnemer?

Naam ☐ O Man O Vrouw
Voornamen
Adres
Postcode Woonplaats
Geboortedatum Burgerservicenummer
Nationaliteit
Beroep
Soort bedrijf

Soms sluiten twee personen één levensverzekering. De rechten en plichten van het contract zijn dan (in principe gelijkelijk) verdeeld over de twee verzekeringnemers.

Schrijf alleen de eerste voornaam voluit.

Wie is de tweede verzekeringnemer?

Naam ☐ O Man O Vrouw
Voornamen
Adres
Postcode Woonplaats
Geboortedatum Burgerservicenummer
Nationaliteit
Beroep
Soort bedrijf

De verzekering wordt gesloten op het leven van de verzekerde. Dit kan de verzekeringnemer zijn, maar ook zijn partner, kind of een ander persoon.

Schrijf alleen de eerste voornaam voluit.

Wie is de (eerste) verzekerde?

Naam ☐ O Man O Vrouw
Voornamen
Adres
Postcode Woonplaats
Geboortedatum Nationaliteit
Wat is de relatie van de verzekerde tot de verzekeringnemer?
Beroep
Soort werkzaamheden O Zelfstandig O Loondienst

Beantwoord deze vragen alleen als u een aanvullende verzekering wilt aanvragen (zie vraag 3).

Verschilt de verzekerde handenarbeid? O Nee
O Ja → Waaruit bestaat deze handenarbeid?

Bond van Verzekeraars, november 2007

1 Persoonsgegevens tweede

Soms wordt de levensverzekering ook op het leven van een tweede verzekerde gesloten.

Schrijf alleen de eerste voornaam voluit.

Wie is de tweede verzekerde?

Naam: ☐ ○ Man ○ Vrouw

Voornamen:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Geboortedatum: Nationaliteit:

Wat is de relatie van de tweede verzekerde tot de verzekeringnemer?

Beroep:

Beantwoord deze vragen alleen als u een aanvullende verzekering wilt aanvragen (zie vraag 3).

Soort werkzaamheden: ○ Zelfstandig ○ Loondienst

Verricht de tweede verzekerde handenarbeid? ○ Nee ○ Ja → *Waaruit bestaat deze handenarbeid?*

Alleen voor een aanvullende verzorgingsclausule (zie vraag 3), vul dan hier in wie de verzorger is. Deze moet een aparte gezondheidsverklaring invullen.

Schrijf alleen de eerste voornaam voluit.

Wie is de verzorger?

Naam: ☐ ○ Man ○ Vrouw

Voornamen:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Geboortedatum: Nationaliteit:

Wat is de relatie van de verzorger tot de verzekeringnemer?

Beroep:

Beantwoord deze vragen alleen als u een aanvullende verzekering wilt aanvragen (zie vraag 3).

Soort werkzaamheden: ○ Zelfstandig ○ Loondienst

Verricht de verzorger handenarbeid? ○ Nee ○ Ja → *Waaruit bestaat deze handenarbeid?*

2 De verzekering

Ingangsdatum (in cijfers):

Omschrijf de onderdelen van de verzekering.

Omschrijving	Kapitaal	Rente	Duur of einddatum
	€	€	
	€	€	
	€	€	

Is voor deze verzekering een offerte uitgebracht? ○ Nee ○ Ja → *Datum:* *Nummer:*

Verbond van Verzekeraars, November 2007

2 De verzekering (vervolg)

Kruis aan welke verzekeringsvorm u wenst. In de Toelichting vindt u meer informatie over de verschillende vormen. Voor bepaalde verzekeringsvormen is een Financiële Bijsluiter opgesteld. De Financiële Bijsluiter treft u aan op de website van de verzekeringsmaatschappij.

Welke verzekeringsvorm wenst u?

Winstdeling: O Nee / O Ja → *Winstvorm*

Beleggingsverzekering: O Nee / O Ja → *Productnaam*

Fondsverdeling

Naam fonds	*Percentage*

Gerichte lijfrente: O Nee / O Ja → *Vorm*: O *Bij leven en na overlijden* / O *Alleen bij leven*

Als deze vraag met ja wordt beantwoord, is verpanding van de polis niet toegestaan (zie vraag 10).

Is deze verzekering een kapitaalverzekering t.b.v. eigen woning? O Nee O Ja

Gebruikt u de spaarloonregeling om de premie te betalen? O Nee O Ja

Stuur een kopie van de om te zetten polis(sen) mee.

Wilt u met deze aanvraag een of meer bestaande verzekeringen omzetten? O Nee / O Ja → *Polisnummer(s)* — *Datum laatstbetaalde premie*

Eventuele toelichting bij vraag 2.

3 Aanvullende verzekeringen

Lees de Toelichting voor meer informatie of raadpleeg uw assurantieadviseur.

Aanvullende verzekering(en)	*Voor wie?*	*Hoeveel klassen?*	*Welk bedrag?*
O Verzorgingsclausule			
O Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	O Eerste verzekerde	O 3 klassen / O 7 klassen	
	O Tweede verzekerde	O 3 klassen / O 7 klassen	
	O Verzorger	O 3 klassen / O 7 klassen	
O Arbeidsongeschiktheidsrente	O Eerste verzekerde	O 3 klassen / O 7 klassen	O Eerste jaar € / O Volgende jaren €
	O Tweede verzekerde	O 3 klassen / O 7 klassen	O Eerste jaar € / O Volgende jaren €
O Ongevallenkapitaal (DUBO)	€		
O Overige aanvullende verzekeringen			

Eventuele toelichting bij vraag 3.

ed van Verzekeraars, November 2007

4 Andere verzekeringen bij overlijdensrisico

Is de afgelopen drie jaar op het leven van de eerste of tweede verzekerde een verzekering met overlijdensrisico afgesloten of verhoogd, of vraagt u ook bij een andere verzekeraar een verzekering met overlijdensrisico aan?

Eerste/tweede verzekerde? O Nee

O Ja → Bij welke verzekeraar? _____

Voor welk bedrag? € _____

Eerste/tweede verzekerde? O Nee

O Ja → Bij welke verzekeraar? _____

Voor welk bedrag? € _____

5 Premie

Voorlopige hoogte van de premie: O Eerste premie € _____

daarna € _____ per O maand O halfjaar O kwartaal O jaar

O Eenmalige koopsom € _____

Wij informeren u zo spoedig mogelijk over de definitieve hoogte van de premie.

Hoelang wilt u premie betalen? _____ jaar of tot (einddatum) _____

Alleen invullen als de duur van de premiebetaling afwijkt van de duur van de verzekering.

Aan wie wilt u premie betalen? O Aan de assurantieadviseur

O De eerste premie aan de assurantieadviseur en vervolgens rechtstreeks aan de verzekeraar

O Rechtstreeks aan de verzekeraar

Hoe wilt u de premie betalen? O Per acceptgiro

O Via automatische afschrijving

Kiest u voor automatische afschrijving, dan verleent u de verzekeraar een machtiging door het formulier te ondertekenen.

Wat is uw rekeningnummer? _____ Ten name van _____

Is de premiebetaler een ander dan (één van) de verzekeringnemer(s)? O Nee

O Ja → Wie betaalt de premie?

Naam _____ O Man O Vrouw

Adres _____

Postcode _____

Woonplaats _____

Geboortedatum _____

Handtekening premiebetaler _____

Bij automatische afschrijving verleent de premiebetaler een machtiging aan de verzekeraar door deze vraag te ondertekenen.

6 Identiteit

De assurantieadviseur heeft de identiteit van de (eerste) verzekeringnemer vastgesteld aan de hand van: O Geldig paspoort O Geldig Nederlands rijbewijs O Geldige Europese identiteitskaart

Vul de gegevens van het legitimatiebewijs in:

Nummer _____

Datum van afgifte _____

Plaats van afgifte _____

De assurantieadviseur heeft de identiteit van de tweede verzekeringnemer/premiebetaler vastgesteld aan de hand van: O Geldig paspoort O Geldig Nederlands rijbewijs O Geldige Europese identiteitskaart

Vul de gegevens van het legitimatiebewijs in:

Nummer _____

Datum van afgifte _____

** Doorhalen wat niet van toepassing is.*

** Doorhalen wat niet van toepassing is.*
Vul deze vraag alleen in als er sprake is van een tweede verzekeringnemer of als de premiebetaler een ander dan (één van) de verzekeringnemer(s) is.

7 Premiesplitsing

Lees de Toelichting voor meer informatie of raadpleeg uw assurantieadviseur.

Wilt u gebruikmaken van premiesplitsing in verband met successierecht?
O Nee
O Ja

Wie is premieplichtig voor het overlijdensdeel op het leven van de (eerste) verzekerde?

Schrijf alleen de eerste voornaam volluit.

Naam: O Man O Vrouw
Voornamen: Geboortedatum:

Wie is premieplichtig voor het overlijdensdeel op het leven van de tweede verzekerde?

Schrijf alleen de eerste voornaam volluit.

Naam: O Man O Vrouw
Voornamen: Geboortedatum:

8 Uitkering aan de begunstigde lijfrente

Vul deze vraag alleen in als u kiest voor een direct ingaande lijfrente. Stuur een ingevulde loonbelastingverklaring mee. Schrijf alleen de eerste voornaam volluit.

Aan wie moet de lijfrente-uitkering worden overgemaakt?

Naam: O Man O Vrouw
Voornamen:
Adres:
Postcode: Woonplaats:
Geboortedatum: Burgerservicenummer:
Rekeningnummer:

9 Begunstiging

Lees de Toelichting voor meer informatie of raadpleeg uw assurantieadviseur.

Wilt u afwijken van de standaardbegunstiging?

O Nee
O Ja → *Welke begunstiging kiest u?*

Schrijf alleen de eerste voornaam volluit.
Is de begunstiging aanvaard? Vermeld dan ook het burgerservicenummer van de begunstigde.

	Naam en voornamen	Geboortedatum	Burgerservicenummer	Man/Vrouw
1				O M O V
2				O M O V
3				O M O V
4				O M O V

10 Verpanding

Wilt u de rechten en vorderingen uit deze verzekering verpanden?
O Nee
O Ja → *Aan wie wilt u de verzekering verpanden?*

Naam:
Adres:
Plaats:
Kantoor houdende te:

11 Eerder aangevraagde verzekeringen

Deze vraag hoeft niet te worden beantwoord als een aanvraag wordt gedaan voor een verzekering volgens de Pensioenwet (PW), behalve als er sprake is van een aanvraag die wordt gedaan voor een directeur-grootaandeelhouder (dga). In dat geval moet deze vraag altijd worden ingevuld.

Heeft een verzekeraar een van de te verzekeren personen ooit een ziektekosten-, arbeidsongeschiktheids- of levensverzekering opgezegd, vernietigd of geweigerd?
O Nee
O Ja → *Bij welke verzekeraar was dit?*
Wanneer vond dit plaats?
Wat was de reden?

Heeft een van de te verzekeren personen ooit een ziektekosten-, arbeidsongeschiktheids- of levensverzekering gesloten waarbij een hogere premie of uitsluiting van bepaalde
O Nee
O Ja → *Bij welke verzekeraar was dit?*
Wanneer vond dit plaats?
Wat was de reden?

D Ondertekening

Als u het formulier ondertekent, verklaart u dat u alle vragen op het aanvraagformulier volledig en naar waarheid heeft ingevuld, u van de toelichting kennis heeft genomen en de aangevraagde verzekering wilt verkrijgen.

Ondergetekende(n) verklaart/verklaren er van op de hoogte te zijn dat op de verzekering algemene voorwaarden van toepassing zijn die ten inzage liggen op het kantoor van de verzekeraar en op verzoek voorafgaand aan het sluiten van de verzekering maar in elk geval bij het afgeven van de polis worden toegezonden.

Alle premieplichtigen ingevolge deze overeenkomst gaan ermee akkoord dat de door hen verschuldigde premie zal worden geïncasseerd bij de eerste verzekeringnemer. Iedere premieplichtige voor het overlijdensdeel verzoekt de verzekeraar zich voor de incasso van de verschuldigde premie te richten tot de eerste verzekeringnemer. De eerste verzekeringnemer verklaart zich akkoord met bovengenoemde wijze van incasso.

Plaats: Datum:

Handtekening (eerste) verzekeringnemer:

Handtekening tweede verzekeringnemer:

Handtekening (eerste) verzekerde:

Handtekening tweede verzekerde:

Handtekening verzorger:

Handtekening premieplichtige(n):

Bij minderjarigheid van verzekeringnemer(s) en/of verzekerde(n) moet een ouder/voogd het aanvraagformulier ondertekenen.

Bij premiesplitsing moet elke premieplichtige zijn handtekening zetten.

E Voor assurantieadviseur

Laat dit gedeelte invullen door uw assurantieadviseur

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Relatienummer:

Naam Inspecteur:

Heeft u een formulier voorlopige dekking afgegeven? O Nee O Ja

Hoort deze aanvraag bij een hypotheek- of financieringsaanvraag? O Nee O Ja → Datum: Naam hypotheek: Verstrekker/mandaat:

Heeft u een afspraak gemaakt voor een keuring van de verzekerde? O Nee O Ja → Bij wie/waar u/ut vindt de keuring plaats: Wanneer vindt de keuring plaats?

Door ondertekening van dit formulier verklaart u dat u geen feiten en/of omstandigheden bekend zijn op grond waarvan de aangevraagde verzekering niet zou kunnen worden geaccepteerd.

Handtekening assurantieadviseur:

Ruimte voor stempel:

(FM/ME)

Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: woensdag 6 februari 2008 17:31
Aan: (FM/ME)
Onderwerp: RE: planning onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer

Hierna treft u de planning, zoals toegezegd:

Vrijdag 15/2 IFO stuurt vragenlijst aan de verzekeraars zowel digitaal als aangetekend
Dinsdag 19/2 Eerste afstemming Klankbordgroep-IFO
Maandag 10/3- De verzekeraars sturen antwoorden digitaal aan CVS
Vrijdag 14/3 CVS stuurt antwoorden geanonimiseerd digitaal aan IFO
T.b.d. Tweede afstemming Klankbordgroep-IFO
Vrijdag 11/4 IFO onderzoek van de ontvangen antwoorden gereed
Maandag 21/4 IFO legt bevindingen in concept voor aan de betrokkenen
Vrijdag 25/4 Betrokken reageren op concept.
Dinsdag 29/4 Rapport.

Zoals op 22 januari in Den Haag besproken, is deze planning uiterst scherp en staat geen enkele afwijking toe op het gebied van reactietermijn voor de sector, medewerking aan het onderzoek en het wederhoor op de concept bevindingen. De afstemmingen met Verbond inzake vragenlijst en productselectie liggen op schema. Vorige week en deze week zijn er daartoe meerdere afstemmingsgesprekken geweest met het Verbond. Ik zal u morgen bellen om e.e.a. mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Evert-Jan

Evert-Jan Lammers
IFO
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Nederland
T: +31 (33) 4892280
F: +31 (33) 4892289
M: +31 (6) 26234207
Skype: evert.jan.lammers
lammers@instifin.com
www.instifin.com

Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Registered in The Netherlands under number 32103834
Statutory Seat: Amersfoort
Registered address: Van Boetzelaerlaan 22, 3828 NS Amersfoort

E-mail Disclaimer: The information in this e-mail may be confidential and legally privileged. This e-mail is intended solely for the addressee. Access to this e-mail by anyone else is unauthorised. If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken related to this e-mail, is prohibited and may be unlawful. If you are not the intended recipient, please notify us immediately by fax (+31 33 489 2289) or by email (contact@instifin.com). When addressed to our clients, any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions governing the engagement. Instituut Financieel Onderzoek is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this e-mail nor for any delay in its receipt.

Van: (FM/ME)
Verzonden: vrijdag 1 februari 2008 14:07
Aan: Evert Jan Lammers
Onderwerp: planning onderzoek beleggingsverzekeringen

24

Geachte heer Lammers,
In opvolging van ons telefoongesprek gisteren, herinner ik u er graag aan dat ik de planning van het onderzoek naar beleggingsverzekeringen graag ontvang.

Zeer bedankt,
prettig weekend,

Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: di 12-2-2008 18:36
Aan: (FM/ME)
Onderwerp: RE: Voice mail Klankbordgroep

26 T/M 30

De PowerPoint wordt een document dat al veel informatie bevat. Er komen dus wel degelijk tastbare stukken met cijfermateriaal, opmerkingen, vragen, etc. Maak je geen zorgen. Het ppt-bestand wordt vrijdag per email in pdf aangeleverd. De vrijdag moeten we er nog wel aan kunnen sleutelen. Om 15 uur lijkt ons haalbaar. Eventueel stem ik morgen alvast een stuk presentatie vertrouwelijk met je af. zodat je er wat gevoel bij krijgt.

De Kifid-website onderscheidt ruim 1.200 produkten verdeeld over 40 aanbieders. Maar de markt is in de onderzoeksperiode voor 90% te beschrijven middels 6 (huidige) verzekeringsgroepen. Die namen kunnen we gewoon geven. Verder gegven we de productgroepen die zijn onderzocht: hypotheken, lijfrentes/pensioenen, spaarerzekeringen en overige. We geven aan hoeveel waarnemingen we per verzekeringsgroep doen. De precieze naam van de geselecteerde polis hoeft dan inderdaad niet te worden gegeven. Uiteraard gaan we uitgebreid in op de selectiecriteria.

Er wordt slechts om een reden "gewacht" met het omvormen van de geschreven dossiernotitie van 120 bladzijden tot een hoofdstuk in het rapport, namelijk totdat de bevindingen uit het empirisch onderzoek er zijn. Die dossiernotitie gaan we overigens donderdag weer een keer mee aan de slag.

Met vriendelijke groet,

Evert-Jan

6-6-2008

29

Van: | (FM/ME)
Verzonden: dinsdag 12 februari 2008 16:32
Aan: Evert Jan Lammers
CC: | (FM/ME):

Onderwerp: RE: Voice mail Klankbordgroep

Evert-Jan,
Dank voor je reactie. Jammer dat er nog geen tastbare stukken liggen die besproken kunnen worden. Wachten met schrijven tot het hele onderzoek afgerond is, lijkt ons een riskante strategie gegeven de krappe timing en de behoefte aan bijdrage van de klankbordgroep. Nog twee opmerkingen van mijn kant.
1. Het verspreiden van een lijst met geselecteerde producten aan de klankbordgroep is misschien voor de verzekeraars geen acceptabele route. Stemmen jullie dat nog af met het Verbond? Wellicht dat in plaats daarvan een uitleg over de selectiemethode en criteria volstaat, maar dat waren jullie waarschijnlijk toch al van plan.
2. Kunnen we de stukken voor de klankbordgroep vrijdag tijdig ontvangen, zodat we die zelf nog kunnen verspreiden voor het weekend?

Vriendelijke groet,

28

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: dinsdag 12 februari 2008 15:51
Aan: (FM/ME)
Onderwerp: RE: Voice mail Klankbordgroep

Dit wil ik direct even kortsluiten. We hebben afgesproken dat IFO een PowerPoint presentatie zal maken inzake het onderzoek naar de beleggingsverzekeringen, daarbij ingaand op de markt/productstudie, deze vooraf beschikbaar zal stellen ten behoeve van de mondelinge afstemming op dinsdag 19/2 met de Klankbordgroep. Je weet dat we onze markt/productstudie hebben afgerond maar dat het rapport nog niet is geschreven. Ik heb ook uitgelegd waarom dat rapport er nog niet is: ons onderzoek onderscheidt zich van de eerdere onderzoeken door een empirisch gedeelte waarmee de marktstudie wordt gecompleteerd en ook gevalideerd. We wachten dus met het schrijven tot het hele onderzoek rond is. Behalve een omvangrijk dossier en 120 pagina's uitgewerkte notities is dus er geen "rapport" over de markt/productstudie waar we even iets uit kunnen kopiëren.

Toch zullen we de bevindingen van de markt/productstudie op 19 februari afstemmen met de Klankbordgroep. Zoals gezegd zullen we daarbij aangeven op welke punten IFO verwacht dat het empirisch onderzoek nader inzicht kan geven op het desk review gedeelte. De PowerPoint presentatie is uiteraard niet ontbloot van informatie/content, maar toch compact. Het zijn geen uitgeschreven volzinnen, paragrafen en hoofdstukken zoals in een uitgewerkt rapport met samenvatting. Ik zie ook geen kans om voor de deadline van 15/2 nog met een tussentijds uitgeschreven samenvattend rapport over die marktstudie te komen, dat was ook niet voorzien.

We zullen de PowerPoint presentatie deze week samenstellen en vrijdag toezenden; donderdag is onmogelijk omdat we die dag geblokkeerd hebben voor de afronding van de productselectie en de vragenlijst en een belangrijke bespreking juist over die markt/productstudie. E.e.a. kan niet worden vervroegd in verband met de afstemmingen met het Verbond en het CVS die momenteel lopen; dit hangt nu eenmaal samen. We zullen ons best doen om daar een leesbaar document van te maken.

Met vriendelijke groet,

Evert-Jan

Van: | (FM/ME) |

27

Verzonden: dinsdag 12 februari 2008 14:30
Aan: Evert Jan Lammers
CC: ! (FM/ME);

Onderwerp: RE: Voice mail Klankbordgroep:

Beste Evert-Jan,

Via de mail gaat hopelijk sneller dan telefonisch, want we hebben steeds moeite om elkaar te pakken te krijgen!

Wij vinden het van belang en het is ook gebruikelijk dat de klankbordgroep de kans krijgt om bij te dragen aan de totstandkoming van het onderzoek naar beleggingsverzekeringen. Het is dan ook van belang dat de klankbordgroep inhoudelijk iets te bespreken heeft. Aangezien de vragenlijst en productselectie op 19 februari voldongen feiten zijn, resteert vooral de marktverkenning ter inhoudelijke bespreking. Ik begreep uit ons gesprek vrijdag dat er een stuk ligt dat als basis dient voor de marktverkenning. Ten behoeve van die inhoudelijke bespreking dient de klankbordgroep tijdig (uiterlijk donderdag) over dat stuk te beschikken.

Als er zwaarwegende argumenten tegen verspreiding van dat stuk zijn, zoudeh er op zijn minst slides *met content* moeten komen ter facilitering van de inhoudelijke bespreking. Ook in dat geval zouden wij het stuk nog steeds graag uiterlijk donderdag ontvangen.

Vriendelijke groet.

26

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: dinsdag 12 februari 2008 11:18
Aan: (FM/ME)
Onderwerp: Voice mail Klankbordgroep

Ik hoorde je voice mail.

Vrijdag ronden we de samenstelling van de deelwaarneming af en verzenden we de vragenlijsten. Dan zullen we direct een pdf-versie hiervan aan je sturen, zodat deze kunnen worden verspreid onder de leden van de Klankbordgroep.

De slides dienen ter ondersteuning van het gesproken woord en bevatten slechts bullit points inzake:
- de opzet van het onderzoek: uitgangspunten, plannning, uitvoering, verloop, rapportage
- de marktstudie/productstudie
- het empirisch productonderzoek.

Deze kunnen we maandag wel toezenden, vrijdag is kort dag omdat we dan met de afronding en verzending zitten. De laatste wijzigingen moeten we dan nog kunnen verwerken in de slides.

Mvg

Evert-Jan

Evert-Jan Lammers
IFO
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Nederland
T: +31 (33) 4892280
F: +31 (33) 4892289

M: +31 (6) 26234207
Skype: everl.jan.lammers
lammers@instifin.com
www.instifin.com

Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Registered in The Netherlands under number 32103834
Statutory Seat: Amersfoort
Registered address: Van Boetzelaerlaan 22, 3828 NS Amersfoort

E-mail Disclaimer: The information in this e-mail may be confidential and legally privileged. This e-mail is intended solely for the addressee. Access to this e-mail by anyone else is unauthorised. If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken related to this e-mail, is prohibited and may be unlawful. If you are not the intended recipient, please notify us immediately by fax (+31 33-489 2289) or by email (contact@instifin.com). When addressed to our clients, any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions governing the engagement. Instituut Financieel Onderzoek is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this e-mail nor for any delay in its receipt.

31 +32

Van: (FM/ME) 32
Verzonden: dinsdag 4 maart 2008 17:54
Aan: (FM/ME)
CC:
Onderwerp: RE: Beleggingsverzekeringen - Verwachtingen

Evert Jan gebeld. Er spelen twee issues:

1. Evert Jan heeft gesproken met van CVS. heeft hem aangegeven dat de informatie van verzekeraars versleuteld wordt aangeleverd door CVS aan IFO. IFO krijgt de sleutel pas als CVS weet wat IFO over de gaat schrijven in de rapportage ... Onmogelijke manier om te werken voor IFO lijkt mij (en vinden ze zelf ook). Evert Jan denkt dat dit of een actie is van die niet is afgestemd of een prikje richting IFO om te kijken hoe ver men kan gaan. Evert Jan wordt hierover morgen door Harold Herbert van het Verbond teruggebeld.

2. Verbond gaat ervanuit dat in de eindrapportage geen informatie staat die ter vertalen is naarr individuele producten en maatschappijen. Klopt in principe ook alleen staat deze info wel in de bijlage (en zal voor een gedeelte te herleiden zijn naar rapport). IFO wil de vrijheid hebben om eventueel een individuele ma wel te noemen als bijvb blijkt dat van de 20 maatschappijen er 2 het echt niet goed doen (ze verwachten dat dit niet zal gebeuren maar willen dit nog niet vooraf weggeven). Kans dat dit een echt issue wordt schat Evert Jan laag in.

Wordt donderdag hierover weer gebeld met update.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Evert-Jan Lammers
Verzonden: dinsdag 4 maart 2008 17:12 31
Aan: (FM/ME)
CC:
Onderwerp: Beleggingsverzekeringen - Verwachtingen

Vandaag hadden we (CVS) aan de lijn en hij informeerde ons over bepaalde verwachtingen, die in de sector zouden leven ten aanzien van het IFO-onderzoek, en die o.i. afwijken van de gemaakte afspraken. Haaks erop zelfs. Een ervan is echt belangrijk, de andere is waarschijnlijk een non-issue, maar toch graag snel even bespreken. Belt een van jullie me terug? Alvast bedankt en groet,

Evert-Jan

Evert-Jan Lammers
IFO
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Nederland
T: +31 (33) 4892280
F: +31 (33) 4892289
M: +31 (6) 26234207
Skype: evert.jan.lammers

lammers@instifin.com
www.instifin.com

Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Registered in The Netherlands under number 32103834
Statutory Seat: Amersfoort
Registered address: Van Boetzelaerlaan 22, 3828 NS Amersfoort

E-mail Disclaimer: The information in this e-mail may be confidential and legally privileged. This e-mail is intended solely for the addressee. Access to this e-mail by anyone else is unauthorised. If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken related to this e-mail, is prohibited and may be unlawful. If you are not the intended recipient, please notify us immediately by fax (+31 33 489 2289) or by email (contact@instifin.com). When addressed to our clients, any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions governing the engagement. Instituut Financieel Onderzoek is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this e-mail nor for any delay in its receipt.

33 t/m 35

Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: vrijdag 14 maart 2008 12:14
Aan: (FM/ME)
Onderwerp: RE: Bellegingsverzekeringen - niet rapporteren op productniveau

35

ik bel je vanmiddag, Er is geen verschil van mening.
Evert-Jan

Van: (FM/ME)
Verzonden: vrijdag 14 maart 2008 11:51
Aan: Evert Jan Lammers
Onderwerp: RE: Bellegingsverzekeringen - niet rapporteren op productniveau

34

Evert Jan,
Dank voor je mail. Ik had zelf ook de brieven van januari en juli vorig jaar erbij gepakt. Die van juli is m.i. voor meer uitleg vatbaar en ik vraag me af hoe de verwachtingen sindsdien zijn gemanaged. De vraag daaromtrent heb ik neergelegd b Bernard die vorig jaar al bij het dossier betrokkenen waren.

Ik ben er niet helemaal gerust op dat we wegkomen met het alleen noemen van de vijftig geselecteerde producten zonder daarbij melding te maken van de relevante kengetallen. Dat beeld leeft volgens mij vrij breed. De productselectie bevat geen incourante en atypische producten en het beeld van de meest courante en typische producten biedt dan goede aanknopingspunten voor een beoordeling van eventuele 'afgeleide' producten van dezelfde aanbieder. De productselectie omvat 50 producten, zodat alle grote aanbieders in ieder geval wel een beurt krijgen (niemand ontspringt dus de dans...)
Is aan de presentatie van de producten in de klankbordgroep niet ook aandacht besteed? Wat kwam er uit die bespreking volgens jou?

Ik stel voor dat we even de reactie van Bernard afwachten. Ik hoop dat de Telegraaf intussen niet bij voorbaat al veel schade zal doen...
Vriendelijke groet.

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: donderdag 13 maart 2008 17:46
Aan (FM/ME)
CC: Erwin Meijer; Jaap Koelewijn;
Onderwerp: Bellegingsverzekeringen - niet rapporteren op productniveau

33

het is geen gemakkelijk verhaal voor buitenstaanders, maar wel een rechte lijn vanaf vorig jaar juli. Onderstaand doe ik een poging tot gedachtenvorming, graag dan eerst weer even overleg. Ik ben vrijdag goed bereikbaar. Groet,
Evert-Jan

Informatie van Minister Bos aan de Tweede Kamer dd. 13 juli 2007 :
" (...) Doel van het feitenonderzoek is het vergroten van het inzicht in de markt voor beleggingsverzekeringen en de op die markt aangeboden producten. Zoals opgemerkt in mijn brief van 8 maart jl. ben ik van mening dat de uitkomsten van het onderzoek het door mij beoogde proces kunnen versterken, doordat ze de onduidelijkheid voor bestaande polishouders kunnen helpen wegnemen. (...)

Het volgende onderdeel behelst een empirisch feitenonderzoek voor wat betreft de productkenmerken en heeft tot doel per product de relevante kerngetallen vast te stellen. De

productbeschrijving krijgt in dit onderdeel feitelijke invulling doordat per product wordt gekeken naar de feitelijke hoogte van de risicopremie en de kosten. Zo ontstaat inzicht in de bandbreedte daarvan in de markt en ook meer duidelijkheid in kwantitatieve zin over de werking van verschillende producten.

(...) de omvang zal daarom betrekking hebben op een representatieve selectie van producten. Het is belangrijk dat de selectie plaatsvindt op basis van objectieve criteria. Dit betekent dat de geselecteerde producten gezamenlijk een substantiële marktdekking moeten hebben en dat alle categorieën producten, evenals alle grotere verzekeraars adequaat vertegenwoordigd zijn. (...)
"

Van bij het begin was duidelijk dat met 50 waarnemingen geen (wetenschappelijk gezien) representatieve selectie was maken. De markt is te groot en te heterogeen (1.200 producten, 4 categorieën) en de periode (1995-2005) is lang en met wijzigingen in de fiscale wetgeving. Evenmin bestaat er in de werkelijkheid niet slechts 1 maatmens per product.

Indien je iets over de individuele (50) producten zouschrijven, dan zou je automatisch ook iets over de maatschappijen schrijven en dat ligt gevoelig. Het aantal waarnemingen is ook per maatschappij gezien te beperkt voor conclusies per maatschappij (1 product voor een kleine maatschappij tot 4 voor een grote).

Je kunt dus noch het individuele product noch de individuele maatschappij typeren middels een selectie van 50. En dat is ook niet nodig. Er wordt gerapporteerd op het niveau van productcategorie: beleggingsverzekeringen gekoppeld aan hypotheken, lijfrente en pensioen, spaarverzekeringen en overige beleggingsverzekeringen. Daarmee kom je ook tegemoet aan het vraagstuk van de hoog opgelopen spanningen in de sector, waarover we in onze opdrachtbevestiging schrijve (p.5) : " Ook al zal het rapport slechts feitelijkheden bevatten, de wijze waarop die feitelijkheden gepresenteerd zullen worden, zal ongetwijfeld spanning opleveren. IFO is bereid zich in te spannen om die spanning te vermijden dan wel te verminderen." Met de gekozen aanpak halen we de doelstellingen van de Minister en de Kamer en houden we ons aan de gemaakte randafspraken.

36

Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: dinsdag 18 maart 2008 10:25
Aan: (FM/ME)
CC:
Onderwerp: Beleggingsverzekeringen

Er is een html script gedetecteerd en verwijderd door de Mimesweeper van het Ministerie van Financien.

A html script has been detected and deleted by the Mimesweeper of the Dutch Ministry of Finance.

Vanochtend hebben we de codeersleutels ontvangen die we vrijdagmiddag aan het CVS hadden gevraagd en waarover ik je vrijdag heb gebeld. Dit probleem is vanochtend pas opgelost toen alle codeersleutels ineens wél konden worden vrijgegeven. We kunnen nu pas aan de slag. Over deze vertraging wil ik je vandaag spreken, net als over het onderstaande onderwerp. Ik bel jou straks.
Met vriendelijke groet,
Evert-Jan Lammers

'Ernstige zorgen' over studie naar woekerpolis

17 Mar 08, 16:14

AMSTERDAM (AFN) - De stichting Verliespolis begint zich "ernstige zorgen" te maken over het feitenonderzoek naar zogenoemde woekerpolissen, dat momenteel wordt uitgevoerd in opdracht van minister Wouter Bos van Financiën. Dat maakte de consumentenorganisatie maandag bekend.

Verliespolis heeft vernomen dat de resultaten van het onderzoek naar de polissen geanonimiseerd naar buiten zullen worden gebracht. Dat betekent dat de studie geen namen zal vermelden van onderzochte verzekeraars en polissen. "Dat die gegevens anoniem blijven, is nooit afgesproken", aldus een woordvoerder van de club.

Volgens het ministerie van Financiën "staat er nergens in de opdrachtomschrijving dat iedereen met naam en toenaam zal worden vermeld", aldus een woordvoerster. Volgens de zegsvrouw is er in de studie sprake van een steekproef. "De vraag is of je dan juridisch gezien wel namen kan noemen. Dat kan voor de in het onderzoek betrokken verzekeraars verstrekkende gevolgen hebben."

Advies

Begin deze maand publiceerde de Ombudsman financiële dienstverlening Jan Wolter Wabeke een advies over de woekerpolissen. Hierin stelde hij dat mensen onvoldoende geïnformeerd zijn bij het kopen van een beleggingsverzekering. De mate van financiële compensatie die hij voorstelde, viel echter slecht bij de consumentenorganisaties. Zij dreigen nog steeds met rechtszaken tegen verzekeraars.

Het feitenonderzoek dat wordt uitgevoerd in opdracht van minister Bos liep al een paar keer vertraging op. De resultaten zouden eind vorig jaar verschijnen. De Tweede Kamer was daarover ontstemd. Bos heeft toegezegd dat de resultaten eind april bekend worden gemaakt.

2

37+M 39

Van: Evert Jan Lammers [
Verzonden: dinsdag 18 maart 2008 18:27
Aan: (FM/ME)
CC:) (FM/ME); Erwin Meijer;
Onderwerp: RE: Beleggingsverzekeringen. Kamervragen.

39

Bedankt, we hebben het ook gevolgd via Internet. Overleg hierover op volgende week dinsdag, voorafgaand aan onze meeting, lijkt me prima..

Groet,

Evert-Jan

Van:) (FM/ME) [
Verzonden: dinsdag 18 maart 2008 17:04
Aan: Evert Jan Lammers
CC: (FM/ME)
Onderwerp: RE: Beleggingsverzekeringen. Kamervragen.

38

Evert Jan,
Dank voor je mail en je meedenken. Het vragenuurtje in de kamer is redelijk verlopen. De minister heeft uitgelegd dat het onderzoek vragen conform afspraak kan worden afgewikkeld. De berichtgeving is ook niet ongunstig, alleen geeft het wel aan dat de Kamer hoge verwachtingen heeft en daar zullen we rekening mee moeten houden.

Ik denk daarom dat het van belang is om op niet al te lange termijn (vrijdag of in combi met de afspraak volgende week dinsdag?) bij voorkeur tripartiet de verschillende beelden van het eindrapport te bespreken. Voor ons is van belang dat in het eindrapport (liig in een bijlage) duidelijk met naam en toenaam wordt weergegeven relevante productkenmerken en 'risico's' zoals de minister aan de Kamer heeft gemeld. Ik ben niet op voorhand overtuigd van de noodzaak tot extrapolatie. De selectie bevat geen incourante en atypische producten en moet daarmee een goed beeld van de belangrijkste producten. Misschien dat het niet op het detailniveau van De Ruiter hoeft, maar daar moeten we het dus over hebben.

Ik ben donderdag weer bereikbaar.
Vriendelijke groet,

---Oorspronkelijk bericht---
Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: dinsdag 18 maart 2008 13:30
Aan: (FM/ME)
CC: Erwin Meijer; Jaap Koelewijn
Onderwerp: Beleggingsverzekeringen. Kamervragen.

37

Harold Herbert heeft me desgevraagd vandaag telefonisch bevestigd dat het Verbond van Verzekeraars akkoord is met de opname van een bijlage bij het onderzoeksrapport over het productonderzoek, die bevat:

- opsomming van in het productonderzoek betrokken maatschappijen
- opsomming van in het productonderzoek betrokken producten
- per geselecteerd product een opsomming van de relevante productkenmerken.

Er kan niet nog nader worden aangeduid hoe precies over deze relevante productkenmerken zal worden gerapporteerd. Bijvoorbeeld kan niet worden aangekondigd dat er zal worden gerapporteerd conform alle parameters van Model 2 van De Ruijter. Of dat de cijfermatige bevindingen uit het

onderzoek in de vorm van bandbreedtes zullen worden weergegeven (waar vorige zomer sprake van was). Wij zijn immers van mening dat de deelwaarneming van 50 niet representatief is voor de meer dan 1.200 producten, waardoor je niet kunt extrapoleren.

Wel kan worden gezegd dat van de geselecteerde producten de relevante productkenmerken worden weergegeven. Ik verwacht dat Minister Bos geen probleem zal hebben om staande te houden dat hij niet kan vooruitlopen op het precieze detailniveau in het rapport. Uiteraard is rapportering wel anoniem met betrekking tot de polishouders waarover vertrouwelijke informatie is ontvangen.

Graag vernemen we vanmiddag hoe het in de Kamer is gegaan. In dit gesprek moeten we het ook even hebben over de voorbereidingstijd voor afstemmingen als deze tussen MinFin, het Verbond en IFO.

Met vriendelijke groet,

Evert-Jan Lammers

40.

Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: donderdag 20 maart 2008 17:14
Aan: (FM/ME)
CC: Erwin Meijer
Onderwerp: FW: mij 14

onderstaande email ter illustratie van de dubieuze houding van het CVS tot en met vanmiddag. We spreken Harold Herbert erop aan dat hij zijn mannen in de greep moet houden.
Groet,
Evert-Jan

Van: Evert Jan Lammers **Namens** Evert-Jan
Verzonden: donderdag 20 maart 2008 16:56
Aan: 'Herbert, Harold'

Onderwerp: RE: mij 14

Harold, ik kom net op kantoor en lees deze email. Kun je dringend instrueren om hiermee op te houden. Hij gaat middels die email op mijn stoel zitten en dat is na onze gesprekken van vrijdag en maandag onbegrijpelijk en ook overigens niet verstandig. We hebben net een week vertraging gemeld en op deze manier loopt dat in rap tempo verder op. Wij willen de komende vier dagen kunnen doorwerken. We zijn nu bezig om de helaas massaal ontbrekende informatie op te vragen bij de verzekeraars. Voor die laatste vier maatschappijen weten we niet eens precies aan wie we wat moeten vragen. Alvast bedankt voor je inspanning. Hartelijke groet,
Evert-Jan Lammers

Van: @verzekeraars.nl]
Verzonden: donderdag 20 maart 2008 15:29
Aan: Erwin Meijer
CC: Evert Jan Lammers; Herbert, Harold
Onderwerp: RE: mij 14

Hoi Erwin,

Ik heb enige moeite met dit verzoek. De afspraak in het sectorbestuur is bedoeld voor maatschappijen die jullie wilden bezoeken. Jullie zouden ons de naam geven en wij zouden dan het bijbehorende nummer geven. Het verzoek voor de sleutel van de laatste maatschappijen kwam zo snel dat jullie de kwaliteit van de data nog niet hadden kunnen beoordelen en is bovendien verkeerd om: jullie zeggen de nummers en wij moeten dan de namen erbij zeggen. Dit lijkt dan ook niet bedoeld voor de bezoeken en is daarmee niet comform de afspraak in het sectorbestuur. Het lijkt er hierdoor op dat jullie die afspraak gebruiken om de sleutel te verkrijgen en niet om de data nodig voor de bezoeken te verkrijgen. We hebben de data niet geaonimiseerd om daarna direct de sleutel mee te sturen en de eis voor anonimiteit is voor sommige verzekeraars hard en zeker geen wassen neus. Ik heb daarom ook geen mandaat om de sleutel op deze manier af te geven en zal het verzoek doorspelen naar Harold.

Groeten,

Van: Erwin Meijer
Verzonden: donderdag 20 maart 2008 15:18
Aan:
CC: Evert Jan Lammers
Onderwerp: RE: mij 14

Jouw mail inzake maatschappij 14 is goed aangekomen.

In navolging op het verzoek van Evert Jan Lammers van gistermiddag nogmaals het verzoek om de sleutels na te sturen voor de maatschappijen 14, 21, 22 en 23. Alvast bedankt.

Groet,

Erwin Meijer

IFO
Instituut Financieel Onderzoek
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Nederland

T: +31 33 489 2280
F: +31 33 489 2289
M: +31 6 16471258
E: meijer@instifin.com
W: www.instifin.com

Instituut Financieel Onderzoek B.V.
Registered in The Netherlands under number 32103834
Statutory sent: Amersfoort
Registered address: Van Boetzelaerlaan 22, 3828 NS Amersfoort

E-mail Disclaimer: The information in this e-mail may be confidential and legally privileged. This e-mail is intended solely for the addressee. Access to this e-mail by anyone else is unauthorised. If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken related to this e-mail, is prohibited and may be unlawful. If you are not the intended recipient, please notify us immediately by fax (+31 33 489 2289) or by email (contact@instifin.com). When addressed to our clients, any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions governing the engagement. Instituut Financieel Onderzoek is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this e-mail nor for any delay in its receipt.

Van: [redacted] @verzekeraars.nl]
Verzonden: donderdag 20 maart 2008 10:09
Aan: Erwin Meijer
Onderwerp: mij 14

Is de laatste mail aangekomen?

Groeten,

Dit bericht is gecontroleerd op alle bekende virussen.
This message has been checked for all known viruses.

KPN MailScan (IV Scan), powered by MessageLabs.
For further information visit: http://www.veiliginternet.nl

Dit bericht is gecontroleerd op alle bekende virussen.
This message has been checked for all known viruses.

DISCLAIMER

De informatie in dit e-mail-bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Het Verbond van Verzekeraars staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van een verzonden e-mail-bericht.

Dit bericht is gecontroleerd op alle bekende virussen.
This message has been checked for all known viruses.

KPN MailScan (IV Scan), powered by MessageLabs.
For further information visit: http://www.veiliginternet.nl

Bericht

41

Van: (FM/ME)
Verzonden: dinsdag 25 maart 2008 13:14
Aan:
CC: (FM/ME)
Onderwerp: Bijlage

Hallo Evert Jan,

In de bijlage vind je een voorzet van ons met kenmerken die in de bijlage kunnen worden opgenomen, we kunnen dit vanmiddag telefonisch bespreken. Ook wil ik het dan hebben over de klankbordgroepbijeenkomst van volgende week. Ik stel voor dat IFO een presentatie houdt over de eerste resultaten en dat we de indeling van de bijlage voorleggen aan de klankbordgroep. De brief die vanmiddag uitgaat naar de TK kan vooraf verstuurd worden naar de klankbordgroep.

Vriendelijke groet,

Voorstel op te nemen kenmerken in tabel bijlage:

Kosten: B 5, 6, 7,8 optellen tot totaal percentage en terugrekenen per jaar (vergelijkbaar met kostenpercentage Wabeke).

Inhouding kosten op premiesom/waarde beleggingen

Risicopremie: obv offerte maatmens

Inhouding risicopremie op premiesom/waarde beleggingen

Feitelijk rendement belegging: (bruto rendement – kostenpercentage)

Afkoopwaarde na 5, 10, 20 jaar

	Kosten	P/W	Risicopremie	P/W	Feitelijk rendement	Afkoopwaarde 5	10	20
ABN Amro Beleggingshypotheek								

42

Van: Evert Jan Lammers

Verzonden: vrijdag 28 maart 2008 17:11

Aan: (FM/ME);

CC: Erwin Meijer; ; Erwin Bosman; Jaap Koelewijn

Onderwerp: Visie bijlage feitenonderzoek Beleggingsverzekeringen

Zoals afgesproken sturen we hierbij onze visie op "de bijlagen" bij het IFO-rapport inzake de beleggingsverzekeringen, met name het feitenonderzoek naar de productkenmerken. Dit is een discussiestuk voor het tripartiete overleg MinFin - Verbond - IFO.

Op 21 maart hadden we een eerste aanzet van dit stuk gestuurd, ter discussie. Ondertussen zond Marloes ons een voorstel met enkele wensen. Zoals telefonisch deels al besproken gaan de meeste wensen, waaronder het lijstje onderaan dat voorstel, ons te ver omdat het te weinig genuanceerd is dan wel omdat het niet mogelijk blijkt om deze informatie te verstrekken op basis van de door de verzekeraars aangeleverde informatie. Een uitzondering betreft de vergelijking van de kosten (vragen 5-8) met de Wabeke-norm, dat lijkt op basis van de huidige inzichten wel haalbaar al zullen we nog bespreken hoe je daar zorgvuldig over kunt rapporteren. Dit is verwerkt in bijgevoegde visie.

Inmiddels wordt in de wandelgangen al gesproken over een "kostenonderzoek". We moeten ervoor waken dat de communicatie niet wordt verengd tot het kostenaspect.

De hoofdvraag is momenteel of er ook namen van maatschappijen en producten moeten worden genoemd bij deze cijfers. Dit dient dringend te worden afgestemd. Indien dit wordt verlangd dan moet er tijd worden ingelast voor het wederhoor, immers de maatschappijen hebben recht op wederhoor over de gerapporteerde cijfers voordat we ons rapport uitbrengen, e.e.a. conform onze offerte.

Maandagochtend willen we jullie graag dringend bijpraten over onze bevindingen inzake het eerste van de zes grote concerns.

Met vriendelijke groet en goed weekend toewensend,

Evert-Jan Lammers
IFO
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort
Nederland
T: +31 (33) 4892280
F: +31 (33) 4892289
M: +31 (6) 26234207
Skype: evert.jan.lammers
lammers@instifin.com
www.instifin.com

Instituut voor Financieel Onderzoek B.V.
Registered in The Netherlands under number 32103834
Statutory Seat: Amersfoort
Registered address: Van Boetzelaerlaan 22, 3828 NS Amersfoort

E-mail Disclaimer: The information in this e-mail may be confidential and legally privileged. This e-mail is intended solely for the addressee. Access to this e-mail by anyone else is unauthorised. If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken related to this e-mail, is prohibited and may be unlawful. If you are not the intended recipient, please notify us immediately by fax (+31 33 489 2289) or by email (contact@instifin.com). When addressed to our clients, any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions governing the engagement. Instituut Financieel Onderzoek is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this e-mail nor for any delay in its receipt.

Van: Heijkant, MEJ (Marloes) van den (FM/ME) [mailto:M.E.J.Heijkant@minfin.nl]

Verzonden: donderdag 27 maart 2008 16:12
Aan: Evert Jan Lammers
Onderwerp: opzet bijlage feitenonderzoek Beleggingsverzekeringen

Hallo Evert-Jan,

Kun je de bijlage morgen ook sturen naar mijn prive-emailadres: @yahoo.com ?
Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

Beleidsmedewerker

Directie Financiële Markten

Landelijk onderzoek beleggingsverzekeringen. Bijlagen bij IFO-rapport. Visie 28 maart 2008.

A. Inleiding

1. Er is de afgelopen maanden veel gesproken over "de bijlagen" bij het IFO-rapport inzake het feitenonderzoek naar de beleggingsverzekeringen. Dit terwijl IFO de door de maatschappijen ingevulde de vragenlijsten nog niet had ontvangen en het eerste bezoek bij de maatschappijen nog moest plaatsvinden. In onze ogen waren de uitlatingen hierover dan ook prematuur en dienden om enigszins tegemoet te komen aan de wens om informatie over het verloop en de uitkomst van het onderzoek.

2. De bezoeken aan de maatschappijen zijn gepland in de periode 27 maart - 15 april 2008. Op het moment van schrijven van deze visie hebben we bezoeken gebracht aan de vier maatschappijen van één van de zes grote concerns die in de deelwaarneming vallen. Dat heeft meer inzicht gegeven in de manier waarop over de uitkomsten van het feitenonderzoek zal kunnen worden gerapporteerd.

3. Hierna geven we onze huidige visie op de gedetailleerde bijlagen bij dat rapport. Of dit uiteindelijk haalbaar is, zal pas duidelijk zijn wanneer we alle ontvangen vragenlijsten hebben geëvalueerd en besproken met de maatschappijen. Als onderzoeker streef je een bepaalde wijze van rapporteren na, maar je weet niet of je onderzoeksbevindingen dat zullen dragen tot dat je onderzoek is afgerond.

4. Onze eerste indrukken van de ontvangen informatie geven een verdeeld beeld. Het lijkt erop dat van bepaalde parameters, bijvoorbeeld bepaalde kosten, duidelijke cijfers naar voren komen, waardoor van deze parameters in de bijlagen een bandbreedte zou kunnen worden aangegeven, zoals voorgesteld in de herziene offerteaanvraag van het Ministerie van juli 2007. In het ideale geval kan de samenstelling van de bandbreedte worden gegeven door de vermelding van de individuele cijfers van de maatschappijen. Hiertoe moet er met betrekking tot de individuele gevallen sprake zijn van voldoende massa en voldoende heterogeniteit.

5. We hebben vastgesteld dat over de mate waarin over individuele maatschappijen en producten kan worden gerapporteerd, nadere afspraken zijn gemaakt tussen het Ministerie van Financiën en het Verbond van Verzekeraars, waarvan wij niet op de hoogte zijn. De afgelopen weken is ons gebleken dat de gehanteerde bewoordingen aanleiding geven tot misverstanden over de gemaakte afspraken. We zien de noodzaak van tripartiete overleg met het Verbond van Verzekeraars en het Ministerie van Financiën om nadere invulling te geven aan de gemaakte afspraken. Deze bespreking moet op dit moment nog plaatsvinden. Indien alsnog zou worden besloten dat over individuele maatschappijen en producten kan worden gerapporteerd, dan moeten onze bevindingen worden voorgelegd ("wederhoor") aan de individuele maatschappijen alvorens erover te kunnen rapporteren. Dat is in onze offerte zo vastgelegd. Dit zal invloed hebben op de doorlooptijd van het onderzoek; we dienen deze praktische zijde van de vraag te betrekken in de afweging.

6. Onze definitieve offerte d.d. 17 juli 2007 vermeldt hierover: "Nadat de selectie van producten en maatschappijen definitief vaststaat, zullen per geselecteerd product de bij onderdeel B *[Productbeschrijving, ejl]* geïdentificeerde factoren en kengetallen worden verzameld en vastgelegd. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de indeling en de geïdentificeerde kostenvariabelen conform model 2 van de uitgewerkte modellen van De Ruijter (...). Op basis van deze inventarisatie kunnen, met behulp van het rekenmodel (onderdeel B), modelberekeningen worden gemaakt. Onze offerte voorziet in het ontwikkelen van het rekenmodel en het inventariseren van de productkenmerken zoals hiervoor beschreven. Het uitwerken en analyseren

van verschillende modelberekeningen, anders dan het inzichtelijk maken van de werking van een specifiek product (onderdeel B), is geen onderdeel van deze offerte (...)."

Hieruit valt op te maken dat tijdens de onderzoeksfase relevante productkenmerken, waaronder kostenvariabelen, zullen worden verzameld en vastgelegd. In hoeverre en in welke mate van detail over deze verzamelde kerngetallen effectief zal worden gerapporteerd blijkt hier niet uit. Nogmaals, dit is afhankelijk van de uitkomsten van het feitenonderzoek en het tripartiete overleg. Bij het onderhavige onderzoek is het nog pregnanter omdat er sprake is van een deelwaarneming en geen sprake van een integraal onderzoek naar de producten.

B. Bijlagen

Hierna volgt de mate van detaillering van de bijlagen bij het feitenonderzoek, zoals die ons vandaag voor ogen staat.

1. Maatschappijen en de beleggingsverzekeringen volgens de Kifid-website.

Volgens de informatie op de Kifid-website bestaan er in Nederland ruim 1.200 beleggingsverzekeringsproducten verdeeld over 42 maatschappijen. Conform afspraak hebben wij ons bij de productselectie hierop gebaseerd.

Tabel die een volledig overzicht geeft van 1.200 producten verdeeld over 42 maatschappijen, gerangschikt naar productcategorie:

			Categorie		
Maatschappij	Product	Hypotheek	Uitgestelde Lijfrente	Spaarverzekering	Overig
AAA	Productnaam 1	X			
	Productnaam 2	X			
	Productnaam 3	X			
	Productnaam 4		X		
	Productnaam 5		X		
	Productnaam 6			X	
	Productnaam 7			X	
	Productnaam 8				X
	Etc.				
BBB	Etc.				
CCC	Etc.				
Etc.					

Noot IFO 280308: De producten op Kifid-website zijn nog steeds niet in categorieën ingedeeld. Dit moet dringend gebeuren, zoals aangekondigd in de offerte-aanvraag van het Ministerie van Financiën. De sector moet hier actie nemen.

2. Deelwaarneming: van 50 producten: selectiecriteria

Conform de opdracht heeft IFO 50 producten geselecteerd voor de deelwaarneming.

Conform de opdracht heeft IFO van de grote maatschappijen minimaal 1 en maximaal 4 producten geselecteerd. Met maatschappijen wordt bedoeld: de individuele maatschappijen zoals vermeld op de Kifid-site. Veel van deze individuele maatschappijen zijn onderdeel van een groter verzekerings-concern. Voorbeeld: ABN Amro Verzekeringen, Delta Lloyd, Erasmus, Ohra en Nationaal Spaarfonds zijn tegenwoordig onderdeel van het Delta Lloyd concern. Deze grote concerns zijn met minimaal 4 en maximaal 9 producten in de deelwaarneming betrokken. De verdeling van maatschappijen over concerns wordt hierna inzichtelijk gemaakt. Dit betreft de situatie ten tijde van het onderzoek - tijdens de onderzoeksperiode wijzigde dit.

De 50 geselecteerde producten zijn in aantallen proportioneel verdeeld over de vier product-categorieën: (1) Hypotheek (2) Uitgestelde lijfrente (3) Spaarverzekering (4) Overige. Wij hebben ons hierbij gebaseerd op productiestatistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Centrum voor Verzekeringsstatistiek (CVS). Bij de verdeling moet rekening worden gehouden met de homogeniteit van elke productcategorie.

2.1. Selectiecriteria producten

Verdeling producten op basis van het marktaandeel beleggingsverzekeringen (CBS-cijfers verzekerde kapitalen van verzekeringen in beleggingseenheden 1997-2005):

Geselecteerde Producten	Productcategorieën	Marktaandeel per Categorie
20	Hypotheek	45%
18	Uitgestelde Lijfrente	30%
10	Spaarverzekering	20%
2	Overige	5%
50		100%

De categorie Uitgestelde Lijfrente is iets minder homogeen dan de categorieën Hypotheek en Spaarverzekering, vandaar dat deze een iets grotere dekking heeft gekregen.

Belangrijke noot: De marktaandelen per product zijn niet bekend. IFO heeft deze opgevraagd aan Het Verbond/CVS en ons is medegedeeld dat die marktaandelen per product niet beschikbaar zijn. Evenmin is van de geselecteerde 50 producten op niveau CBS/CVS bekend welk marktaandeel ze hebben. Dat criterium kon dus niet worden gehanteerd en deze informatie komt niet beschikbaar. Dat betekent dat de deelwaarneming weliswaar verstandig is verdeeld over de maatschappijen en de productcategorieën in aantallen maar dat van de representativiteit in Euros niets bekend is. Dit heeft maakt de extrapolatie van de bevindingen naar de hele massa niet mogelijk., iets waar we al geruime tijd op hameren.

2.2 Selectiecriteria maatschappijen

Verdeling producten op basis van marktaandeel beleggingsverzekeringen (CBS-cijfers 1995-2005):

Geselecteerde producten	Aantal producten per maatschappij	Aantal Maatschappijen	Marktaandeel per Maatschappij	
12	4	3	> 10%	Fortis, Interpolis, NN
15	3	5	4 – 10 %	Aegon, CB, DL, Falcon, SNS
6	2	3	2 – 4 %	Axa, RVS, Zwitserleven
17	1	17	1 – 2 %	ABN Amro, Algemeene Zeeuwse, Allianz, Amersfoortse, Avero, DBV, Erasmus, Generali, Goudse, L&G, Loyalis, Ohra, Postbank, Robein, Spaarbeleg, VVAA, Winterthur
50		28		
0	0	14	< 1%	
50		42		

Toelichting op deze tabel, als voorbeeld nemen we de bovenste regel: Van de 3 maatschappijen met een marktaandeel van meer dan 10 procent hebben we telkens 4 producten geselecteerd. Zo zijn er 12 producten van de grootste 3 maatschappijen geselecteerd.

Indien er voor een maatschappij meerdere producten werden geselecteerd, dan hebben we die verdeeld over de verschillende productcategorieën. Van de 42 maatschappijen zijn er zo 28 betrokken in het onderzoek. 14 maatschappijen hebben een dermate klein marktaandeel in beleggingsverzekeringen (< 1%), dat ze niet in het onderzoek zijn betrokken.

2.3 Marktaandelen maatschappijen en concerns (uit onderdeel "Marktverkenning")

Een groot deel van deze maatschappijen zijn momenteel onderdeel van concerns. Marktaandelen op basis van het marktaandeel beleggingsverzekeringen (CBS-cijfers 1997-2005):

Tabel

Concern	Maatschappijen	Marktaandeel	
AAA	BBB CCC DDD	8% 7% 5%	20%
EEE	FFF GGG HHH III	7% 3% 2% 0%	12%
Etc.			
	Overige		xx%
	Totaal		100%

De grootste zes concerns hebben tezamen een marktaandeel van ongeveer 85%.

3. Deelwaarneming: van 50 producten: Selectie

Op basis van het overzicht van producten en maatschappijen op de Kifid-website (punt 1) en de selectiecriteria (punt 2) heeft IFO de volgende 50 producten geselecteerd:

Tabel

			Categorie		
Maatschappij	Product	Hypotheek	Uitgestelde Lijfrente	Spaarver-zekering	Overig
AAA	Productnaam 1 Productnaam 4 Productnaam 7 Productnaam 8 Etc.	X	X	X	X
BBB	Productnaam 17 Etc.	X			
etc					
Totaal 28 maatschappijen	Totaal 50 producten				

IFO heeft de 6 grootste concerns (85% marktaandeel) alle een bezoek gebracht t.b.v. het verkrijgen van nadere toelichting en verificatie van ontvangen informatie. Van de overige maatschappijen (...% marktaandeel) heeft IFO er xxx bezocht. Van de andere maatschappijen zijn de vragenlijsten beoordeeld middels desk review, zonodig ondersteund door telefonische bevraging.

4. Onderzoeksbevindingen

De bevindingen worden meegedeeld met inachtneming van het onderzoeksdoel, zoals vastgelegd in de definitieve offerte van 17 juli 2007.

Van elk product is informatie opgevraagd van meerdere maatmensen. De maatmens is in belangrijke mate bepalend voor de hoogte van de meeste kostenpercentages. Daarom worden de bevindingen telkens weergegeven voor een gegeven productcategorie en voor een gegeven maatmens.

We zullen terughoudend zijn in het oplijsten van maatschappijen en kostenpercentages omdat dergelijke lijsten de lezer in de verleiding kunnen brengen om ongenuanceerde uitspraken te doen in de sfeer van "dure en goedkope" maatschappijen. Gezien de beperkte representativiteit van de deelwaarneming is dat niet mogelijk.

4.1 Voorbeeld: Hypotheken

De kenmerken van een beleggingsverzekering gekoppeld aan een hypotheek is in kaart gebracht op basis van vier verschillende maatmensen. Voorbeeld: Maatmens 1 voor de Hypotheek:

Geslacht hoofdverzekerde	M
Geslacht medeverzekerde	V
Leeftijdsverschil	M - V = 3 jaar
Jaar van afsluiten	1996
Leeftijd bij afsluiten	30
Duur	35
Premie per maand (€)	100
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Maximaal aantal klassen
Uitkering bij overlijden (€)	150.000
Aantal producten in deelwaarneming	20

Bevindingen op basis van de deelwaarneming van 20 producten, per vraag van de IFO vragenlijst (1)	Maatsch. 1	Maatsch. 2	....	Maatsch.20	Commentaar: bandbreedte, totaal, gemiddelde, of ander kenmerk
Eerste kosten (Vraag 5)	aa	bb	...	cc	dd
Doorlopende kosten (Vraag 6)	ww	xx	...	yy	zz
Kosten voor provisie (Vraag 7)	etc.				
Poliskosten (Vraag 8)	etc.				
En zo verder voor de vragen van de vragenlijst, voor zover daarmee de relevante productkenmerken worden getypeerd.					

(1) Bij elke regel zullen de cijfers in hun context moeten worden geplaatst, bijvoorbeeld het verrekenen van de eerste kosten met de premiesom of de beleggingen of een mix van beide. Daarbij zal worden uitgelegd dat de wijze van verrekenen net zozeer invloed heeft op de uikomsten als de hoogte van de kosten zef, zonodig toegelicht met een berekening met het IFO-model.

4.2 Uitgestelde lijfrente

Idem

4.3 Spaarverzekeringen

Idem

4.4 Overige

Idem

5. Evaluatie productkenmerken op basis van deelwaarneming

De onderzoeksresultaten inzake productkenmerken (punt 4 hiervoor) zullen objectief worden geëvalueerd, zowel kwalitatief als kwantitatief. Ook hier geldt weer: in de mate waarin de onderzoeksresultaten het toelaten.

Kwantitatief:
Bijvoorbeeld door de waargenomen kostenpercentages per productcategorie te vergelijken met het percentage van Ombudsman Wabeke.

Kwalitatief:
Bijvoorbeeld door aan te geven op welke wijze bij de vier productcategorieën de diverse kosten worden ingehouden (affrekken van premie, aftrekken van belegging, mix, ...)

In geval van tussentijdse wijzigingen van de opgevraagde polissen, zoals afkoop en premievrij maken, zullen we trachten om de impact te berekenen van het ineens moeten betalen van de kosten die bij continuering pas in de toekomst zouden hoeven worden betaald. Bij tussentijdse wijziging zal hierdoor het kostenpercentage stijgen. Dit moeten we idealiter kunnen kwantificeren per productcategorie maar dat is afhankelijk van de individuele gevallen. In dit stadium van het onderzoek is het nog onduidelijk hoeveel basis we hier zullen hebben voor krachtige uitspraken.

Aan Ministerie van Financiën

43

Amersfoort, 11 april 2008

Zoals afgesproken sturen we hierbij een overzicht van de vertragingen die we de afgelopen maand aan jullie hebben doorgegeven, alsmede de geschatte invloed op de afronding van ons onderzoek.

Vertragingen

Op hoofdlijnen hebben we de volgende vertragingen aan jullie gemeld:

1. De eerste gemelde vertraging was direct na de opleverdatum voor de ingevulde vragenlijsten van vrijdag 14 maart. De vertraging ontstond door de onvolledige aanlevering door het CVS van enkele vragenlijsten en het ontbreken van alle codeersleutels. Dit is op dinsdag 18 maart en donderdag 20 maart hersteld. Zonder codeersleutels konden we niet: a) volledigheid van de respons vaststellen b) relatie leggen tussen de ingevulde vragenlijsten en de separaat aangeleverde brochures, folders etc. c) met onze interne documentatie beginnen en d) niet reageren op de direct zichtbare onvolledigheid of onjuistheid van het aangeleverde materiaal.

2. De tweede gemelde vertraging geschiedde na een week en was nodig omdat bij een eerste inhoudelijke beoordeling van het ontvangen materiaal per maatschappij bleek dat dit materiaal zonder duidelijke reden onvolledig was: vragenlijsten ontbraken, waren onvolledig ingevuld, bijsluiters en brochures ontbraken, etc. Na ontvangst van de codeersleutels konden we contact maken met de verzekeraars om dit te melden, te bespreken en op te doen lossen.

3. De derde gemelde vertraging werd zichtbaar tijdens het eerste van de geplande gesprekken bij de verzekeraars, in casu bij de eerste van de zes grote concerns, op 27 en 28 maart. Ook deze vertraging is direct gemeld. Tijdens dat gesprek bleek dat de verzekeraars vragen inzake kosten en rendementen niet volledig hadden beantwoord of het gegeven antwoord niet hadden onderbouwd, zoals was verzocht in de vragenlijst en de begeleidende brief - en later in de door ons verstuurde 'Frequent gestelde vragen en antwoorden' (FAQ). Dit leidde tot het vragen naar aanvullende informatie. Deze aanvullende informatie werd toegezegd, maar dit vraagt per concern (meerdere maatschappijen) toch enkele dagen. Dit deed zich ook voor in het gesprek met het tweede concern (vorige week) en met het derde concern (gisteren).

In het gesprek met het derde concern is ook het beantwoorden van enkele vragen, die we tijdens het gesprek hebben gesteld, door het concern voorwaardelijk gemaakt, namelijk onder voorwaarde van 'geheimhouding'. De informatie waarom is gevraagd ligt echter in het verlengde van informatie die reeds door het concern is aangeleverd; wie kunnen deze gestelde voorwaarde dan ook niet plaatsen maar het ligt vermoedelijk in de lijn van de onduidelijkheid rondom de anonimisering van het onderzoek en de onderzoeksbevindingen. We moeten deze onduidelijkheid op korte termijn zien uit te [illegible] Verbond en de sector teneinde ook dit punt met het derde concern [illegible]
Vandaag vindt het bezoek plaats aan het vierde grote concern.

4. De vierde gemelde vertraging werd vorige week bevestigd doordat de aanlevering van de informatie door één van de concerns, waar op 4 april het gesprek zou plaatsvinden, dermate onvolledig was, dat we hebben gevraagd om de informatie aan te vullen. Als gevolg daarvan moest de afspraak naar achteren worden verschoven. Deze afspraak kon om meerdere redenen niet tussen de andere gesprekken worden gepland en vindt nu op 17 april plaats. Het laatste maatschappijbezoek vindt normaal gesproken op 21 april plaats.

Al met al leidde het voorgaande niet alleen tot meer werk voor de onderzoekers maar ook tot het naar achteren schuiven van de datum waarop alle informatie beschikbaar zal zijn voor verwerking.

Conform het gesprek met de heren Ter Haar en Herbert op 22 januari in Den Haag, zou elke serieuze vertraging leiden tot het niet halen van de deadline van 30 april en zou IFO deze direct melden aan het Ministerie van Financiën. Dit heeft IFO telkens terstond gedaan.

Gezien het feit dat het laatste bezoek aan de verzekeraars moest worden verplaatst naar 17 april en daar - gezien de eerdere ervaringen - nadere vragen en onderzoek op moeten worden verwacht, mag de volledige basisinformatie op zijn vroegst eind april worden verwacht. Bij de verschillende betrokken partijen zijn in de laatste week van april en de eerste week van mei vakanties gepland, wat een praktische beperking oplevert bij de uitvoering van het onderzoek in de periode 25 april - 9 mei.

Zoals op 22 januari aangegeven en - naar aanleiding van de hiervoor beschreven ontwikkelingen - begin vorige week herhaald, is 31 mei een meer realistische opleverdatum. In bijlage geven we de agenda voor de komende weken. De gedetailleerde begroting van uren en kosten sluit hierop aan en zal beschikbaar worden gesteld.

Overige punten

Indien met naam en toenaam over de maatschappijen wordt gerapporteerd (hierover wordt nog gesproken), moet ook het principe van hoor en wederhoor worden gerespecteerd: de gepresenteerde feiten en productkenmerken moeten dan vooraf aan de verzekeraars worden voorgelegd en hun commentaar zal waar nodig worden verwerkt. Ook dit zal in mei moeten gebeuren met de dan beschikbare personen bij IFO en de verzekeraars. Ook hier mag weer discussie worden verwacht, hetgeen inherent is aan het fenomeen hoor-en-wederhoor. De datum van 31 mei is ook vanuit dat oogpunt een meer realistische einddatum.

We zullen op zeer korte termijn contact maken met het Verbond van Verzekeraars teneinde hun voorstel te bespreken en te bezien of het zinvol en mogelijk is om een gesprek met een expertgroep in te lassen voor hardnekkige discussiepunten die centraal zouden kunnen worden afgewikkeld.

Tenslotte verzoeken we jullie nogmaals om deze aanpassing van het tijdschema te communiceren naar de betrokken partijen, in casu Klankbordgroep, Minister en Kamer, zodat IFO hier in het kader van het onderzoek over kan communiceren met de betrokkenen.

Voortgangsverwachting

De hierna weergegeven planning gaat wederom uit van de medewerking vanuit de sector zoals toegezegd en besproken. Eventuele vertragingen of andere problemen die vertraging kunnen veroorzaken, zullen wederom terstond worden gemeld.

Maand	Datum	Bezoeken	Vragenlijsten	Transparantie	Afstemming	Rapport
Maart	27-28	Concern 1	Analyse	Analyse.		
April	1		Analyse.	Analyse.	Klankbordgroep	
	2	Concern 2	Analyse	Analyse.		
	3		Analyse	Analyse.		
	4		Analyse	Analyse.		
	5		Analyse	Analyse.		
	7		Analyse	Analyse.		
	8		Analyse	Analyse		
	9		Analyse	Analyse		
	10	Concern 3	Analyse	Analyse.		
	11	Concern 4	Analyse	Analyse.		
	14	Concern 5	Analyse	Analyse.		
	15		Analyse	Analyse		Marktv.+Productb.
	16		Analyse	Analyse		Marktv.+Productb.
	17	Concern 6	Analyse.	Analyse.		Marktv.+Productb.
	18		Analyse	Analyse		Marktv.+Productb.
	21	Maatschappij 7	Analyse	Analyse.		
	22		Analyse	Analyse		Marktv.+Productb.
	23		Analyse	Analyse		Transparantie
	24	Voorbehoud	Analyse	Analyse		Transparantie
	25		Analyse	Analyse	Klankbordgroep?	
	28		Analyse	Analyse		Transparantie
	29		Analyse	Analyse		Transparantie
	30 Feestdag					
Mei	1 Feestdag					
	2 Feestdag					
	5 Vakantie					Concept
	6 Vakantie					Concept
	7 Vakantie					Concept
	8 Vakantie					Concept
	9 Vakantie					Concept
	12				Afstem/wederhoor	
	13				Afstem/wederhoor	
	14				Afstem/wederhoor	
	15				Afstem/wederhoor	
	16				Afstem/wederhoor	
	19					Concept
	20					Concept
	21				Klankbordgroep?	Concept
	22					Concept
	23					Concept
	26					Rapport
	27					Rapport
	28					Rapport
	29					Rapport
	30					Rapport

VERBOND VAN VERZEKERAARS

mr. R. Weurding
algemeen directeur

44

Ministerie van Financiën
De heer drs. W.J. Bos
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Onze referentie
2008/br/1584/HHERB

Den Haag
18 april 2008

Betreft
feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Bos,

Het Verbond van Verzekeraars maakt zich ernstige zorgen over de voortgang van het feitenonderzoek beleggingsverzekeringen en de beeldvorming rondom dit onderzoek. Verzekeraars werken conform toezegging constructief mee, ondanks eerder geuite zorgen over de opzet van het onderzoek. Wij hechten hier grote waarde aan omdat een goed feitenonderzoek een belangrijke bijdrage kan leveren aan het herstel van de ontstane reputatieschade. Onze waarnemingen omtrent het verloop van het onderzoek en de beeldvorming daarover bij stakeholders, geven aanleiding tot grote zorg over de vraag of het onderzoek gaat bijdragen aan een correct beeld van de branche en zijn producten. Deze zorg zit met name in het verloop van het overleg- en onderzoeksproces, de representativiteit van de steekproef en de kwaliteit van de analyse.

Verloop van het onderzoek
In juli 2007 hebben verzekeraars op uw verzoek hun medewerking aan het feitenonderzoek toegezegd. Op uw aandringen hebben zij zelfs de voorwaarde van anonieme rapportage losgelaten, hoewel deze zeer te rechtvaardigen was, gegeven het feit dat slechts 50 van de meer dan 1000 producten onderzocht zouden worden. Hierbij zijn aanvullende afspraken gemaakt om optimale zorgvuldigheid van het proces te waarborgen. Deze betreffen met name het waarborgen van de representativiteit van de steekproef, de gelegenheid tot audit van het onderzoeksmodel en overleg over de wijze van rapporteren. Deze afspraken zijn slechts zeer ten dele ingevuld.

De steekproef is vanzelfsprekend door IFO getrokken. Aangezien wij geen inzicht hebben in marktaandelen van de diverse producten, hebben wij IFO aangeraden met verzekeraars te bespreken in hoeverre de steekproef courante, representatieve producten bevat. Voor zover onze waarneming strekt is dit niet gebeurd. Het lijkt ons daarom van belang te verifiëren of er een representatieve selectie is gemaakt, aangezien anders een onjuist beeld van de markt kan ontstaan.

Informatie: drs. H.J. Herbert
Doorkiesnummer 070 - 333 86 01 Fax rechtstreeks 070 - 333 86 30 E-mail h.herbert@verzekeraars.nl

De audit van het onderzoeksmodel heeft voor zover wij kunnen waarnemen, niet plaatsgevonden. Wel is de vragenlijst aan verzekeraars voor commentaar voorgelegd. Het commentaar van verzekeraars is op cruciale punten niet overgenomen. Onze zorg zit met name in de keuze voor onrealistische maatmenssituaties. Zo is een hypotheekverzekering genomen met een onrealistisch hoge overlijdensdekking in relatie tot de premie. Ook is gekozen voor een maatmens met een weinig voorkomende hypotheekverzekering met een duur van 35 jaar, een maatmens die op een leeftijd van 45 jaar een lijfrente afsluit voor 30 jaar, en maatmensen die op hun 30e een spaarverzekering afsluiten voor 40 jaar. Deze punten hebben aanzienlijk aan relevantie gewonnen, in het licht van het voornemen in de bijlage kengetallen per product op basis van deze maatmensen op te nemen.

Wij zijn ons eenerdege van bewust dat er groot politiek gewicht wordt toegekend aan een niet-anonieme rapportage, en zijn dan ook voornemens onze inspanningen te richten op het mogelijk maken van de door de Kamer gewenste rapportage. Daartoe is het essentieel dat alsnog op de genoemde punten overleg kan worden gevoerd met uw ministerie en IFO over mogelijke onevenwichtigheden in het onderzoek en de wijze waarop deze kunnen worden weggenomen.

Beeldvorming over de opstelling van verzekeraars
In de Tweede Kamer, maar ook door andere stakeholders, worden regelmatig twijfels geuit over de mate waarin verzekeraars medewerking geven aan het onderzoek. Wellicht vindt dit zijn oorsprong in onze eerste reactie op de roep om een onderzoek door de Kamer, waarin nut en haalbaarheid van het onderzoek sterk betwijfeld werden. De perceptie dat de medewerking van verzekeraars te wensen overlaat, staat echter op gespannen voet met de feiten. Naar onze mening is de ontstane vertraging op geen enkele wijze toe te rekenen aan verzekeraars.

Onze waarneming over de voortgang van het onderzoek tot begin december 2007, hebben wij op 6 december 2007 schriftelijk onder de aandacht van uw ministerie gebracht. Dit vormde de aanleiding van een overleg tussen uw ministerie, IFO en Verbond op 14 december jl., waarmee het onderzoek is vlotgetrokken. Vervolgens zijn pas op 12 februari 2008 concrete vragen aan verzekeraars gesteld, die nagenoeg geheel binnen de uiterst beperkte termijn van 4 weken zijn beantwoord. Het Verbond heeft binnen een vrij stringente deadline commentaar mogen leveren op de vragenlijst, dat echter zoals eerder aangegeven slechts ten dele is overgenomen. Inmiddels vernemen wij van onze leden dat er nu, ruim een maand na beantwoording van de vragen, nog altijd nieuwe vragen worden gesteld en informatie wordt opgevraagd. Mede hierdoor is bij onze leden in de praktijk een beeld ontstaan van een op zijn minst ongestructureerd onderzoeksproces, hetgeen de vrees voor een onjuiste beeldvorming en verdere vertraging voedt.
In de loop van het proces is op verzoek van IFO de oorspronkelijke afspraak tussen IFO, uw ministerie en verzekeraars, om gegevensverkeer *gedurende het onderzoek* geanonimiseerd te laten plaatsvinden, omwille van de voortgang door verzekeraars versoepeld. Daarmee is w de publicitaire kwetsbaarheid van verzekeraars voor onjuiste beeldvorming gegroeid.

Naar onze mening zijn de vragen door verzekeraars niet alleen tijdig, maar ook zorgvuldig en naar beste kunnen beantwoord. Dit heeft echter een hoeveelheid en variëteit aan gegevens opgeleverd waarvan wij ons kunnen voorstellen dat de analyse daarvan IFO voor uitdagingen stelt. Hiervoor hebben wij IFO naar aanleiding van de conceptvragenlijst gewaarschuwd. Dit is inherent aan de materie en de gekozen onderzoeksmethode.

Het feit dat verzekeraars initiatieven hebben genomen om waargenomen knelpunten te

bespreken, concessies hebben gedaan aan gemaakte afspraken om de voortgang te waarborgen en een zeer grote inspanning hebben geleverd door binnen 4 weken een enorme hoeveelheid gegevens te leveren, klinkt naar onze mening nog onvoldoende door in het debat met de Tweede Kamer. Wij veronderstellen dat de hiervoor gemelde feiten, inzichten en gang van zaken sporen met uw beeld. In het verlengde hiervan hechten wij dan ook aan een helder signaal aan de Kamer omtrent de constructieve opstelling van verzekeraars in dit onderzoek.

Uiteraard zijn wij graag bereid bovenstaande nader aan u toe te lichten en zullen wij ook in het verdere verloop van het onderzoek onze medewerking blijven verlenen. Nogmaals: een kwalitatief goed onderzoek is ook in het belang van de sector, dat realiseren wij ons terdege.

Met vriendelijke groet,

R. Weurding

instituut
financieel
onderzoek

45.

Vertrouwelijk
Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer dr. B. ter Haar
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 23 april 2007

Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

Op uw verzoek bevestigen we hierbij dat de verwachte rapportagedatum van het feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen moet worden verschoven naar 30 mei. Een cumulatie van vertragingen die tussentijds niet konden worden goedgemaakt, maakt de toch al krappe rapportagedeadline van 30 april onhaalbaar.

Het feitenonderzoek is gebaseerd op een bevraging van de verzekeringsmaatschappijen (28) over de geselecteerde producten (50) door middel van een vragenlijst met bijbehorende toelichting. Deze vragenlijst was vooraf via het Verbond van Verzekeraars afgestemd met de sector. De bevraging geschiedde in één grote ronde met alle betrokken verzekeringsmaatschappijen, gevolgd door bezoeken ter plaatse voor een toelichting op de verstrekte informatie en ter verificatie van de bevindingen. De vertragingen die we u eerder hebben gemeld komen vooral voort uit het feit dat de vragenlijst niet in de praktijk kon worden getest, maar meteen in de hele groep moest worden uitgezet.

Duidelijk werd dat elke maatschappij eigen werkprocessen heeft, eigen interpretaties heeft en eigen definities hanteert. De bezoeken aan de maatschappijen blijken noodzakelijk om relevante productinformatie op tafel te krijgen die aanvankelijk niet inzichtelijk was. Voorafgaand, tijdens en kort na deze gesprekken heeft IFO gerichte informatieverzoeken gedaan teneinde de essentie van het onderzoek te realiseren: inzicht verkrijgen in de werking van producten en productkenmerken. Na de laatste bezoeken aan de verzekeringsmaatschappijen hebben we enkele resterende vragen doorgegeven. IFO geeft de betrokken maatschappijen de tijd om de gevraagde informatie te verstrekken.

De individuele verzekeraars en het Verbond van Verzekeraars zijn zich bewust van het belang van het onderzoek en van de urgentie en we rekenen erop dat zij er ook in deze slotfase alles aan zullen doen om tijdige oplevering mogelijk te maken. We stellen een deadline van 8 mei vast voor het ontvangen van de resterende informatie; rapportage per eind mei moet zo gegarandeerd zijn.

We stellen vast dat het onderzoek een nuttig resultaat oplevert. Voor een kwaliteitsvol feitenonderzoek moeten de maatschappijen echter in de gelegenheid worden gesteld om de aanvullende informatie te verstrekken en dat kost meer tijd dan oorspronkelijk gepland.

Hoogachtend,

E.J. Lammers

instituut
financieel
onderzoek

Bijlege 1

Vertragingen

1. De eerste gemelde vertraging vond plaats direct na de opleverdatum van vrijdag 14 maart. De vertraging ontstond door de onvolledige aanlevering door het CVS van enkele vragenlijsten en het ontbreken van alle codeersleutels. Dit is door ons direct aan CVS en aan u gemeld. Het probleem werd op dinsdag 18 maart resp. donderdag 20 maart hersteld. Zonder codeersleutels konden we niet: a) de volledigheid van de respons vaststellen, b) de relatie leggen tussen de ingevulde vragenlijsten en de separaat aangeleverde brochures, folders etc., c) met onze interne documentatie beginnen, en d) niet reageren op de direct zichtbare onvolledigheid en onjuistheid van het aangeleverde materiaal.

2. De tweede gemelde vertraging geschiedde na een week. Bij een eerste inhoudelijke beoordeling van het ontvangen materiaal per maatschappij bleek namelijk dat dit materiaal zonder duidelijke reden onvolledig was: vragenlijsten ontbraken, waren onvolledig ingevuld, bijsluiters en brochures ontbraken, etc. Na ontvangst van de codeersleutels konden we contact maken met de betreffende maatschappijen om dit te melden, te bespreken en te doen oplossen.

3. De derde gemelde vertraging geschiedde na twee weken. Deze vertraging werd zichtbaar tijdens een van de eerste bezoeken aan de verzekeraars, in casu een van de zes grote concerns. Ook deze vertraging is direct gemeld. Tijdens dat gesprek bleek dat de verzekeraars vragen inzake kosten en rendementen niet volledig hadden beantwoord of het gegeven antwoord niet hadden onderbouwd, zoals was verzocht in de vragenlijst en de begeleidende brief. Tevens was dit door IFO begin maart nogmaals bevestigd in de door ons verstuurde 'Frequent gestelde vragen en antwoorden' (FAQ). Wij hebben dus bij dat concern naar de ontbrekende informatie moeten vragen. Deze aanvullende informatie werd toegezegd, maar dit vraagt per concern (meerdere maatschappijen) toch enkele dagen. Dit deed zich ook voor in het gesprek met de andere concerns.

   Een ander concern gaf tijdens het verificatiebezoek te kennen dat ze een deel van onze vragen slechts onder voorwaarde van 'geheimhouding' beantwoorden. De betreffende informatie waarom door ons is gevraagd ligt echter in het verlengde van informatie die reeds door het concern is aangeleverd; we kunnen deze gestelde voorwaarde dan ook niet plaatsen maar het ligt vermoedelijk in de lijn van de onduidelijkheid rondom de 'anonimisering' van het onderzoek, van de verstrekte informatie en van de onderzoeksbevindingen. We moeten deze onduidelijkheid op korte termijn zien uit te klaren met het Verbond en de maatschappijen teneinde ook dit punt met de betrokken maatschappijen op te lossen.

   Bij weer een ander concern werden de opgevraagde gegevens niet verstrekt omdat het om 'vertrouwelijke strategische informatie' zou gaan. Pas in een gesprek met de directie van het betreffende concern werd het alsnog toegezegd.

   Let wel, we spreken hier over opleveringsperikelen van de afgelopen week, dus medio april. Ze worden opgeworpen tijdens de bezoeken aan de maatschappijen. Ze weerspiegelen zorgen bekommernissen vanuit de sector die IFO slechts met veel moeite en tijdens de ontmoeting met de maatschappijen kan trachten op te lossen.

4. De vierde gemelde vertraging werd veroorzaakt doordat de aanlevering van de informatie door één van de concerns - waar begin april het bezoek zou plaatsvinden - dermate onvolledig was, dat we moesten vragen om de gevraagde informatie aan te vullen alvorens ons bezoek af te leggen. Als gevolg daarvan moest de afspraak naar achteren worden verschoven. Deze afspraak kon hierdoor pas plaatsvinden na de andere geplande afspraken met de overige grote concerns.

FW:

46

Van: (FM/ME)

Verzonden: dinsdag 20 mei 2008 17:13

Aan:

CC:

Onderwerp: Conceptrapport IFO

Beste leden van de klankbordgroep Feitenonderzoek beleggingsverzekeringen,

Ter voorbereiding van onze derde bijeenkomst as donderdag stuur ik u hierbij het conceptrapport. Omdat de onderzoekers momenteel hard aan het werk zijn om het rapport af te ronden is nog niet alle tekst beschikbaar en zijn sommige gedeeltes nog grijs gemarkeerd. Over pagina 11 en 12 zijn het IFO en het ministerie nog met elkaar in gesprek waardoor ook deze tekst nog niet beschikbaar is in deze rapportage. Aangezien deze rapportage nog een concept betreft en vertrouwelijke informatie bevat wil ik u verzoeken om dit rapport niet verder te verspreiden.

Graag tot ziens as. donderdag van 14:00-16:00 bij het Ministerie van Financiën.

Vriendelijke groet,

47

Vertrouwelijk
Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer dr. B. ter Haar
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 23 mei 2008

Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

Zoals IFO gisteren (22 mei) tijdens de Klankbordgroepvergadering heeft toegelicht, biedt de inmiddels beschikbaar gestelde informatie van de verzekeringsmaatschappijen, nog onvoldoende basis voor een essentieel onderdeel van het onderzoek maar de beleggingsverzekeringen, namelijk de opbouw van de totale kosten van de producten. De Klankbordgroep bevestigde onze mening dat er nog te weinig basis is om inzicht te geven in de kostenopbouw voor de onderzochte producten. Het betreft zowel de verzekeringgerelateerde kosten als de beleggingerelateerde kosten waarover aanvullende informatie nodig is.

De benodigde aanvullende informatie betreft voornamelijk, maar niet uitsluitend, het zogenaamde "formularium" of delen daarvan, alsmede aanvullende informatie inzake de beleggingen en bijbehorende kosten. De deadline voor de aanlevering daarvan was 8 mei 2008, conform onze brief aan de betrokken maatschappijen d.d. 22 april en onze brief aan u d.d. 23 april jl. In deze laatste brief hebben wij tevens aangegeven dat IFO alleen op deze wijze - aanlevering van de aanvullende informatie uiterlijk 8 mei - tegen eind mei zou kunnen rapporteren. Van enkele concerns en van een enkele kleinere maatschappij was deze aanvullende informatie op de deadline van 8 mei jl. nog niet of niet in bruikbare vorm beschikbaar.

Het onderzoek naar de kosten van beleggingsverzekeringen betreft een essentieel deel van het onderzoek en heeft ook maatschappelijk en in de Tweede Kamer veel aandacht. We zijn ons daarvan terdege bewust en hebben het nodige gedaan om de toegezegde informatie tijdig te verkrijgen. Een deel ervan moet nog in bruikbare vorm aan ons worden verstrekt of werd zojuist geheel of gedeeltelijk verstrekt, te kort voor de beoogde rapportagedatum. Deze aanvullende informatie moet namelijk door ons worden verwerkt, geanalyseerd en besproken met de verzekeraar, wat de afronding van ons onderzoek en de afstemming van het onderzoeksrapport voor de beoogde rapportagedatum onmogelijk maakt. Hiervoor waren drie weken voorzien. Deze periode is nu bijna om en er komt nog steeds informatie binnen.

Zonder deze informatie biedt ons onderzoek niet de substantiële dekking die benodigd is. Het onderzoek is daarmee onvoldoende voltooid om een rapportage over de bevindingen te rechtvaardigen. Wij achten het dan ook onzorgvuldig om op basis van de beschikbare informatie volgende week uitspraken te doen over de kosten van beleggingsverzekeringen en daarmee over het onderzoek in zijn geheel. We zullen nadere afspraken met u moeten maken over de termijn waarop het onderzoek wel kan worden afgerond, op basis van de beschikbaarstelling van de benodigde aanvullende informatie, maar u zult begrijpen dat wij bij deze aanlevering afhankelijk blijven van de medewerking van de betrokken verzekeraars.

Tenslotte gaan we nader in op uw verzoek om juist over die kosten (met naam en toenaam) per product te rapporteren, in aanvulling op de rapportage op niveau van productcategorieën. Dat is momenteel onmogelijk om de volgende reden. Deze kosten zijn in absolute zin bij ons bekend, maar hierop moet een toelichting worden gegeven omdat deze kosten, behoren bij de betreffende maatmensen en niet algemeen geldend zijn voor dat betreffende product. Deze toelichting is slechts mogelijk door middel van het bijbehorende formularium, waarover hiervoor is geschreven. Vele verzekeraars die het formularium beschikbaar stelden, deden dit onder de uitdrukkelijke voorwaarde van anonimiteit, die we respecteren. Ze erkennen dat deze informatie nodig is om het benodigde inzicht te geven in de kenmerken van hun producten, maar stellen tegelijk dat dit vertrouwelijke informatie is waarover niet herkenbaar (met naam en toenaam per product) mag worden gerapporteerd.

Vanochtend hebben we met u en het Verbond van Verzekeraars gesproken over de vraag of het mogelijk is om deze anonimiteit op te heffen. Dit is slechts mogelijk met de uitdrukkelijke toestemming van de betrokken maatschappijen, die deze toestemming nu meestal uitdrukkelijk niet hebben gegeven. We spraken af dat zal worden onderzocht of de maatschappijen hun standpunt door middel van nader overleg op basis van de volledige onderzoeksbevindingen zouden willen heroverwegen. Wij zijn bereid om hieraan mee te werken, maar hebben tegelijk aangegeven dat een dergelijke toelating niet zou stroken met de vertrouwelijke behandeling die in de afgelopen weken werd verlangd. In het geval van rapportering met naam en toenaam zal voor de benodigde bilaterale afstemming met verzekeraars inzake de gepresenteerde kenmerken en bijbehorende toelichtingen; voldoende tijd moeten worden ingeruimd.

Na ons mondelinge overleg gisteren en vandaag vonden we het zorgvuldig om onze overwegingen vandaag schriftelijk (via email) aan u bevestigen.

Met vriendelijke groet,

Evert-Jan Lammers

48

Directie Financiële Markten

Instituut voor Financieel Onderzoek

Datum	Uw brief (Kenmerk)	Ons kenmerk
27 mei 2008		FM 2008-01250 M

Onderwerp
Feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Lammers,

Met verontrusting heb ik vorige week kennisgenomen van het conceptrapport van het feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen, zoals dat is aangeboden aan de klankbordgroep. Mijn verontrusting betreft zowel de kwaliteit van het rapport als de gang van zaken.

Ten aanzien van de kwaliteit moet ik constateren dat deze momenteel niet op het vereiste niveau is, zoals dat mag worden verwacht op basis van de offerte en opdrachtbevestiging. In dit conceptrapport worden nog geen bevindingen gerapporteerd en bevat dan ook weinig nieuwe en zinvolle informatie. Het onderzoek van de producten moet worden gebaseerd op een steekproef van vijftig producten die voor een aantal maatmenssituaties worden doorgerekend. Uit het conceptrapport wordt niet duidelijk hoe het door IFO ontwikkelde rekenmodel eruit ziet en hoe zij daarvan gebruik heeft gemaakt. Langs deze lijnen heeft ook de klankbordgroep zich uitgelaten over het concept. Bovendien is het conceptrapport slordig, slecht gestructureerd, onvolledig en qua toonzetting niet altijd neutraal. Dat geldt overigens niet alleen voor de delen waarvoor medewerking en aanlevering van gegevens door verzekeraars nodig is, maar ook voor de delen die al wel hadden kunnen worden afgerond, zoals de marktverkenning en de beschrijving van de type beleggingsverzekeringsproducten.

Ik verwacht een zinvolle rapportage van acceptabele kwaliteit met daarin een

marktverkenning en een zorgvuldige productbeschrijving op basis van het onderzoek naar productkenmerken en transparantie. In een bijlage wordt ook een tabel opgenomen met daarin relevante kenmerken per onderzocht beleggingsverzekeringsproduct (in ieder geval de kosten, overlijdensrisicopremie en de structuur van het product). Ook de verzekeraars bij monde van het Verbond van Verzekeraars staan erachter dat deze gegevens in het rapport worden opgenomen.

Op 23 mei j.l. gaf u aan dat er meer tijd nodig is voor het opleveren van een rapport, omdat u het onzorgvuldig acht op basis van de beschikbare informatie uitspraken te doen. Deze gang van zaken vind ik hoogst onbevredigend, temeer daar het de derde keer is dat het onderzoek verder vertraagt. Veel te laat werd aan mij in 2007 de vertraging gemeld dat de door u in eerste instantie beoogde aanpak van het onderzoek niet haalbaar was. Vervolgens is in overleg een nieuwe planning gemaakt, gericht op oplevering van het onderzoek eind april. IFO heeft op 22 april nog informatie bij verzekeraars opgevraagd die momenteel wordt aangemerkt als cruciaal. Daarmee is de deadline van eind mei kennelijk ook niet reëel geweest.

Ik wil een kwalitatief goed rapport dat de minimale toets der kritiek kan doorstaan. Het lijkt me dan ook onvermijdelijk u nog twee weken de tijd te geven om het rapport op een acceptabele manier af te ronden. Ik verwacht uiterlijk 13 juni een rapport dat aan geschetste eisen voldoet en alszodanig is afgestemd met mijn departement.

Hoogachtend,

Wouter Bos
Minister van Financiën

instituut
financieel
onderzoek

49

De Minister van Financiën
De heer W. Bos
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 29 mei 2008

Betreft: Onderzoek beleggingsverzekeringen

Zeer geachte heer Bos,

Gaarne willen wij u, mede naar aanleiding van uw schrijven d.d. 27 mei 2008, informeren over de voortgang van ons onderzoek. Wij hebben uw departement regelmatig en gedetailleerd van deze voortgang op de hoogte gehouden en het lijkt ons thans goed rechtstreeks contact met u te hebben. De door ons via deze brief verstrekte informatie komt overeen met datgene wij onlangs hebben gerapporteerd en besproken tijdens het reguliere overleg met uw departement en de door het departement ingestelde Klankbordgroep d.d. 22 mei jl.

Uw onaangekondigde brief van 27 mei jl. heeft ons hoogst onaangenaam verrast. Wij menen dat u onvolledig bent geïnformeerd. De gemaakte verwijten beschadigen ten onrechte de reputatie van ons instituut.

Hierna gaan we in het kort op een aantal punten in.

Verwachtingen met betrekking tot het door ons op te stellen rapport van bevindingen

De door u dezer dagen - en eerder - uitgesproken verwachtingen ten aanzien van het rapport - "Iedere polishouder moet aan de hand van het IFO-rapport kunnen zien hoe zijn product er voor staat" of woorden van gelijke strekking - zullen en kunnen niet waargemaakt worden op basis van dit onderzoek. Dat is bij uw departement vanaf de aanvang van het feitenonderzoek (begin 2008) en bij de Klankbordgroep bekend. De omvang van de steekproef van 50 maakt dit onmogelijk. Deze omvang is in onderling overleg vastgesteld: Er zijn honderden producten en vele honderden variaties daarop in de markt verkrijgbaar, in totaal meer dan 1.200 producten.

Concept

Wij hebben ter voorbereiding op de vergadering met de Klankbordgroep op 22 mei j.l. - uiterst vertrouwelijk – een eerste aanzet gegeven voor een concept rapport, niet om het over de inhoud te hebben (het onderzoek kon immers niet worden afgerond vanwege het ontbreken van informatie), maar om voor een aantal belangrijke problemen steun te zoeken en input te krijgen, waaronder de structuur, anonimisering en de mate van detail van de bijlagen. Hoewel de term *"eerste concept bedoeld voor de Klankbordgroep"* door ons is gebruikt, blijkt expliciet uit dit stuk en het begeleidend schrijven dat het onderzoek niet is afgerond en dat de tekst bedoeld was voor discussie. De stelling 'dat IFO een concept rapport heeft uitgebracht' strookt niet met de werkelijkheid.

Onderzoeksproces

Tijdens het onderzoek bleken de afspraken - in het bijzonder over de informatieaanlevering - die tussen partijen, het departement en het Verbond, waren gemaakt - met de betrokkenheid van vertegenwoordigers van verschillende belangenhebbende polishouders - onvoldoende uitgewerkt waren en daardoor onvoldoende draagvlak te bieden. De discussies met de verzekeraars over elementen van de concrete invulling van de opdracht hebben zich vanaf de start van het onderzoek stelselmatig voorgedaan en hebben zich tot in deze maand voortgezet.

Zoals in de opdrachtfase was overeengekomen, had IFO een diepgaand vooronderzoek ingepland teneinde mogelijke valkuilen en problemen te inventariseren die zich tijdens het onderzoek zouden kunnen voordoen. Hiertoe hadden wij in het najaar van 2007 met een vijftal verzekeraars diepte-interviews gepland. De onderhandelingen over de inhoud en structuur van deze interviews vroegen van de zijde van verzekeraars een lange doorlooptijd. Na toezeggingen onzerzijds over vertrouwelijkheid hebben enkele interviews uiteindelijk plaatsgevonden. Deze interviews leverden nauwelijks enige informatie op. Het afgesproken vooronderzoek als start van het feitenonderzoek bleek derhalve onhaalbaar te zijn.

Genoemde omstandigheden hebben IFO begin december 2007 - voordat wij het diepgaande onderzoek aanvingen - tot het inzicht gebracht dat de onderzoeksdoelstellingen niet zouden kunnen worden gehaald. Wij hebben daarom d.d. 4 december 2007 uw departement schriftelijk kenbaar gemaakt de opdracht te willen teruggeven. Uw departement heeft ons vervolgens overtuigd dat, met hulp van de inspanning van uw departement om de sector in beweging te krijgen, de zaak wel tot een goed einde gebracht zou kunnen worden. Op 20 december 2007 vond een vergadering plaats met uw departement en vertegenwoordigers van de verzekeringssector over de mogelijkheid om het feitenonderzoek te laten (door)starten volgens de gewijzigde aanpak. Gemeten vanaf dat moment heeft IFO aangegeven dat het feitenonderzoek pas in juni 2008 afgerond kon zijn. De datum van 30 april werd slechts aanvaard onder de absolute voorwaarde dat de gevraagde informatie tijdig en van voldoende kwaliteit zou worden aangeleverd. Er werd afgesproken dat afwijkingen hiervan telkens door IFO aan het departement zouden worden doorgegeven. Dit is ook gebeurd.

Informatieverstrekking door de verzekeringsmaatschappijen

Op 6 december 2007 hebben wij op verzoek van uw departement een uitvoerige schriftelijke recapitulatie verstrekt van het verloop van het onderzoeksproces tot op dat moment, de daarbij gerezen problemen en onze communicatie daaromtrent.

IFO heeft in samenspraak met het Verbond van Verzekeraars in januari 2008 een uitgebreide vragenlijst met toelichting opgesteld, teneinde de benodigde onderzoeksinformatie van de maatschappijen te verkrijgen. Deze vragenlijst is op 15 februari 2008 aan de maatschappijen verzonden. De deadline voor de ontvangst van de antwoorden was 14 maart 2008.

Zoals was voorzien heeft IFO in de periode medio maart tot medio april 2008 bezoeken gebracht aan diverse maatschappijen om hun antwoorden te bespreken. In deze periode heeft IFO met regelmaat het departement geïnformeerd over de tijdigheid en de kwaliteit van de aangeleverde informatie. Vele maatschappijen gaven met de verstrekte informatie niet het gewenste inzicht in de (kosten)structuur van de te geselecteerde producten.

Direct aansluitend heeft IFO op 23 april 2008 de benodigde informatie (wederom schriftelijk) bij de maatschappijen opgevraagd. IFO heeft dit op 22 april schriftelijk doorgegeven aan uw departement, waarbij een deadline werd afgesproken van 8 mei voor de aanlevering.

Op 8 mei bleek wederom dat de gevraagde informatie nog niet was verstrekt of niet het gewenste inzicht gaf in de (kosten)structuur van de onderzochte producten. IFO informeerde wederom uw departement over de kwaliteit van de aanlevering van informatie door de maatschappijen. De vaststelling was dat er nog niet over de onderzoeksbevindingen kon worden gerapporteerd omdat er nog steeds sprake van was een resterende informatiebehoefte. IFO heeft dit ook duidelijk gemaakt in de communicatie aan het departement d.d. 19 mei jl. Tijdens de vergadering met uw departement en de Klankbordgroep op 22 mei jl. hebben wij dit toegelicht en duidelijk gemaakt dat IFO geen macht heeft om dit te doorbreken.

Wij constateren dat de resterende informatiebehoefte vooral de beleggingstechnische aspecten van de producten betreft. Een deel van de maatschappijen stelt bijvoorbeeld dat het onmogelijk is om de gevraagde informatie te verstrekken omdat deze zich alleen bij de (externe) vermogensbeheerder bevindt. Het is nochtans de verzekeraar zelf die verantwoordelijk is voor deze informatieverstrekking aan polishouders. Derhalve zou die belangrijke informatie voor IFO beschikbaar moeten zijn. Vele betrokken maatschappijen hebben het gevraagde inzicht wel gegeven, waaruit blijkt dat onze vragen duidelijk waren.

Ook bestaat er achterstand in de verstrekking van vertrouwelijke informatie over kostenopbouw. IFO heeft deze informatie aan de verzekeraars gevraagd omdat deze vertrouwelijke gegevens om een aantal redenen essentieel en onmisbaar zijn voor het onderzoek. De belangrijkste is dat IFO een controlemogelijkheid dient te hebben om de opgave van de (nominale) kosten van de verzekeraar - steekproefsgewijs - te kunnen controleren. Zonder deze controlemogelijkheid zou slechts *'een mededeling van een verzekeraar'* resteren. Een verzameling van dergelijke mededelingen verdient niet de status van *'een onderzoek'*.

Het mag duidelijk zijn dat de informatie - op het moment dat ze wordt ontvangen - nog moet worden geanalyseerd en afgestemd. Dit betreft het eigenlijke onderzoek. We stellen vast dat een deel van deze informatie nog steeds onvolledig is of geen deugdelijke analyse mogelijk maakt.

Het is bekend dat dit onderzoek wordt uitgevoerd onder de toezegging van vrijwillige medewerking van de sector en dat IFO geen macht heeft om in te grijpen wanneer het anders loopt dan gewenst.

Afronding van het onderzoek

De gevraagde aanvullende informatie van een aantal verzekeraars is essentieel, vooral door hun belangrijke aandeel in de steekproef van 50 producten. Zonder deze informatie zullen wij beperkt bevindingen kunnen rapporteren.

De door u gestelde termijn van 2 weken voor afronding van het onderzoek is niet reëel aangezien de tussen partijen vereiste afstemming van recent ontvangen c.q. nog te ontvangen informatie nog moet plaatsvinden en omdat er immer nog informatie ontbreekt.

Participatie van de Klankbordgroep in de laatste fase van het onderzoek - met name de totstandkoming van het rapport - achten wij van groot belang. De Klankbordgroep, met vertegenwoordigers van belangengroepen, heeft dit belang bevestigd. Hiervoor dient voldoende doorlooptijd te worden ingeruimd.

Gezien de in dit schrijven geschetste omstandigheden en onze ervaringen tot heden kunnen wij geen uitspraak doen over het moment van gereedkomen van ons rapport.

Tenslotte

Wij betreuren het dat ons een aantal zaken aangerekend worden die buiten onze macht liggen. Zaken zoals teleurstellingen die voortvloeien uit een beperkte steekproefomvang of uit beperkingen en vertragingen in de ons beschikbaar gestelde informatie en de onmogelijkheid om product vergelijkingen te doen.

Gezien onze bevindingen zijn wij van mening dat het onderzoek, ondanks de moeilijkheden die zich voorgedaan hebben en nog steeds voordoen, interessante resultaten zal opleveren.

instituut
financieel
onderzoek

IFO verzoekt u deze brief openbaar te maken.

Hoogachtend,

Evert-Jan Lammers

instituut
financieel
onderzoek

50

PERSBERICHT 02-06-2008 - 21h45
www.instifin.com

ONDERZOEK BELEGGINGSVERZEKERINGEN

Minister Bos heeft onlangs ernstige verwijten gericht aan het adres van IFO. IFO meent dat deze verwijten onterecht zijn en dat hierdoor haar reputatie ten onrechte ernstig is beschadigd.

IFO stelt vast dat er een belangrijk verschil bestaat tussen de informatieverstrekking door IFO aan het departement en de informatieverstrekking door de Minister aan de Kamer. IFO heeft in een brief aan de Minister d.d. donderdag 29 mei jl. één en ander uiteengezet en de Minister verzocht om deze brief openbaar te maken. Dit om de Tweede Kamer en de betrokkenen correct te informeren over het proces, en als 'rectificatie' van de gemaakte verwijten. Nu deze openbaarmaking achterwege blijft, voelt IFO zich genoodzaakt zelfstandig met enige informatie naar buiten te treden.

- IFO heeft a tempo en in detail geïnformeerd over de voortgang en de moeilijkheden alsmede over de consequenties van de door de verzekeraars bedongen geheimhouding.

- IFO heeft begin december 2007 de opdracht teruggegeven nadat ze had vastgesteld dat met de overeengekomen onderzoeksopzet de onderzoeksdoelstellingen niet gehaald zouden kunnen worden. Het Ministerie heeft, door het aanbieden van ondersteuning, IFO overtuigd het onderzoek voort te zetten. Eind december is er in overleg met het Ministerie en de verzekeringssector een nieuwe onderzoeksopzet overeengekomen.

- IFO heeft ter voorbereiding op de vergadering met de Klankbordgroep op 22 mei jl. - uiterst vertrouwelijk - een eerste aanzet gegeven voor een rapport, niet om het over de inhoud te hebben (het onderzoek was stopgezet vanwege het ontbreken van informatie), maar om voor een aantal belangrijke problemen steun te zoeken en input te krijgen. Hoewel de term *"eerste concept bedoeld voor de Klankbordgroep"* door ons is gebruikt, blijkt expliciet uit dit stuk en het begeleidend schrijven dat het onderzoek niet is afgerond en dat de tekst bedoeld was voor discussie. De stelling 'dat IFO een concept rapport heeft uitgebracht' strookt niet met de werkelijkheid.

- De door de Minister gewekte verwachting dat polishouders de onderzoeksresultaten kunnen betrekken op de eigen polis, is niet haalbaar. Dit was en is bekend bij het Ministerie.

- IFO is met het onderzoek van start gegaan in september 2007; eind mei 2008 resteert er nog informatiebehoefte. Daardoor wordt de doorlooptijd van het onderzoek verlengd. Dat kan IFO niet worden aangerekend. IFO kan het onderzoek pas verrichten als de gevraagde informatie ontvangen is. Verzekeraars werken mee op basis van vrijwilligheid; IFO heeft in deze geen enkele macht.

- IFO is bereid om op basis van het thans ontvangen materiaal haar onderzoek af te ronden en te rapporteren. IFO stopt met verzamelen en het in ontvangst nemen van informatie, met uitzondering van informatie die benodigd is voor controle. IFO zal in haar rapport aangeven welke informatie uiteindelijk ontbrak.

- De betrokkenheid van de Klankbordgroep bij de afronding van het onderzoek is essentieel. IFO zal op dinsdag 3 juni met het Ministerie overleggen over een nieuwe datum voor de afronding van het onderzoek.

Drs. Evert Jan Lammers RA
Voorzitter

51

Van: Evert Jan Lammel
Verzonden: maandag 2 juni 2008 14:52
Aan:

CC: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM);
Onderwerp: Dringend verzoek van IFO

Aan: de leden van de Klankbordgroep Onderzoek beleggingsverzekeringen

Van : IFO Onderzoeksteam Beleggingsverzekeringen

Geachte leden van de Klankbordgroep,

Gezien uw beoogde rol in het onderzoek van IFO naar de beleggingsverzekeringen - het bevorderen van de kwaliteit van het onderzoek en de rapportage - informeren wij u hierbij en vragen dringend om uw reactie.

Nadat wij dinsdag 27 mei jl. geconfronteerd werden met de acties van de minister hebben wij donderdag 29 mei jl. door middel een brief aan de minister:

- onze teleurstelling uitgesproken over de onverwachte en ongemeen harde publieke aanval op IFO en de hierdoor ontstane reputatieschade voor IFO;
- hem het onderzoeksproces toegelicht en gewezen op het probleem van niet gerechtvaardigde verwachtingen. Uit onze brief blijkt onder meer dat wij het departement a tempo hebben geïnformeerd en dat de berichtgeving van de Minister aan de Tweede Kamer op belangrijke punten afwijkt van deze informatie;
- ingegaan op de afronding van het onderzoek en vervaardiging van het rapport.

Wij hebben de minister verzocht deze brief openbaar te maken. De brief zenden wij u hierbij toe. Wij verzoeken u deze brief vertrouwelijk te behandelen.

De afgelopen dagen heeft het departement ons zeer dringend verzocht de door de minister gestelde deadline van 13 juni aanstaande in acht te nemen. Mochten wij de deadline niet haalbaar achten dan schakelt het departement over op 'plan B'. Het departement stelt dat zij in deze geen keus heeft vanwege de druk van de Tweede Kamer.

Wij hebben de laatste weken een deel van de ontbrekende informatie ontvangen. Wij zijn voornemens te gaan rapporteren op basis van de thans beschikbare informatie en vermelden in het rapport op welke basis onze bevindingen zijn gebaseerd. Op dit moment beoordelen wij hoeveel tijd wij nodig hebben om het onderzoek af te ronden. Vanavond vergaderen de leidinggevenden van het onderzoeksteam om deze beoordeling af te ronden.

Zoals u bekend heeft IFO vertrouwelijke productinformatie van de verzekeraars ontvangen, onder de expliciete voorwaarde van geheimhouding door IFO. Wij hebben hedenmorgen het departement nogmaals bevestigd dat wij deze geheimhouding niet kunnen doorbreken. IFO heeft daarbij aangegeven dat gedetailleerde rapportage over kostenaspecten per product slechts mogelijk is indien het Ministerie de gevraagde geheimhouding door de maatschappijen laat opheffen.

Vooruitlopend op ons interne overleg van vanavond lijkt verschuiving van de deadline voor afronding van het onderzoek noodzakelijk, teneinde:

- de onlangs binnengekomen informatie te analyseren;
- deze informatie in de vergelijkende analyses te betrekken;
- tijd in te ruimen voor invulling van uw rol;
- indien noodzakelijk, wederhoor met de verzekeraars te plegen.

IFO wil met een kwalitatief goed rapport komen. IFO sluit niet uit dat de Tweede Kamer, indien beter geïnformeerd over het onderzoeksproces, begrip zou hebben voor een deadline na 13 juni as. Wij vinden uw input en draagvlak daarbij essentieel. Wij verzoeken u om ons voor ons interne overleg van vanavond hierover uw mening te geven. We zullen het Ministerie informeren over de uikomsten van dit interne overleg.

Met vriendelijke groet,

Evert-Jan Lammers

mr.R. Weurding
algemeen directeur

52

Concept

Ministerie van Financiën
De heer drs. W.J. Bos
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Onze referentie
2008/br/5282/PGOOR

Den Haag
2 juni 2008

Betreft
feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Bos,

Nu het feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen niet volgens planning verloopt, wordt in de Tweede Kamer en daarbuiten begrijpelijkerwijs gespeculeerd over de oorzaak hiervan. In het debat met de Tweede Kamer is naar onze waarneming geen eenduidige conclusie getrokken op dit punt; wel is door u aangegeven dat het aan de medewerking van verzekeraars zou schorten. Hoewel wij begrip en waardering hebben voor uw wens in deze fase beschuldigingen over en weer zoveel mogelijk te vermijden, betreuren wij het zeer dat hierdoor de suggestie blijft bestaan en wordt versterkt dat de medewerking van verzekeraars te wensen heeft overgelaten. Dit is ons inziens volstrekt onjuist.

In onze brieven van 6 december 2007 en 18 april jl. hebben wij onze zorgen over het onderzoeksproces en de medewerking daaraan door verzekeraars reeds onder uw aandacht gebracht. Ten aanzien van de gegevensaanlevering is met name relevant dat de eerste concrete vragen aan verzekeraars op 15 februari zijn gesteld, en binnen de uiterst ambitieuze termijn van 4 weken zijn beantwoord. Vervolgens bleek de geleverde informatie aanleiding te geven tot aanvullende en nieuwe vragen, die op 23 april jl. aan verzekeraars zijn gezonden met een zo mogelijk nog ambitieuzere reactietermijn van 2 weken (door feestdagen netto 8 werkdagen). Deze deadline is vrijwel door iedereen gehaald, een enkele uitzondering daargelaten die enkele dagen extra nodig had: Deze feiten laten naar onze stellige overtuiging geen ruimte voor de suggestie dat de vertraging in het proces (mede) te wijten zou zijn aan de informatieverstrekking door verzekeraars.

Informatie: drs. H.J. Herbert
Doorkiesnummer 070 - 333 86 55 Fax rechtstreeks 070 - 333 86 30 E-mail
h.herbert@verzekeraars.nl
[illegible]laan 2. 2591 XR, Postbus 93450, 2509 AL Den Haag, Internet

Mede omdat de reputatie van verzekeraars onder druk staat, hechten wij er sterk aan dat op dit punt geen misverstanden blijven bestaan. Daarom vinden wij het belangrijk dat richting de Tweede Kamer mogelijke mispercepties over de medewerking van verzekeraars actief worden weggenomen. Mocht dit niet stroken met uw beeld, dan zouden wij graag vernemen op welke punten en momenten volgens uw informatie de informatieverstrekking door verzekeraars aan IFO verwijtbaar te wensen heeft overgelaten.

Met vriendelijke groet,

R. Weurding

c.c.
dr. B. Ter Haar
Vaste Commissie voor Financiën

53

Uiffenbogaard, RA (Roland) (FM/ME)

Van: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM)
Verzonden: donderdag 5 juni 2008 15:44
Aan: 'Evert Jan Lammers'
CC:

Onderwerp: RE: reactie op brief en persbericht IFO

Beste Evert-Jan,
Ik denk dat het nodig is om op korte termijn te overleggen over de ontstane situatie en waar we nu staan tegenover elkaar. Bij deze zou ik een overleg willen voorstellen op het ministerie op woensdag 11 juni a.s. van 9 uur tot 10 uur. Aan onze kant zullen dan, naast mijzelf en de dossierhouder, de directeur van het bureau inkoop en een juridisch medewerker aan het overleg deelnemen.
Graag vernem ik je reactie,

Met vriendelijke groet,
Bernard ter Haar

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Evert Jan Lammers
Verzonden: donderdag 5 juni 2008 9:29
Aan: [illegible] (FM/ME)
CC: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM)
Onderwerp: RE: reactie op brief en persbericht IFO

Beste,
Indien gewenst ben ik telefonisch bereikbaar via ons kantoor in Amersfoort telefoon 033 4892283 (centrale: 2280) of via het Belgische nummer 0032 495 593363, maar vandaag niet op mijn Nederlandse mobiele nummer.
Met vriendelijke groet,
Evert-Jan Lammers

Van: L [illegible] (FM/ME)
Verzonden: woensdag 4 juni 2008 14:07
Aan: Evert Jan Lammers
CC: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM),
Onderwerp: reactie op brief en persbericht IFO

Beste Evert Jan,
Bijgaand tref je onze reactie op jullie persbericht aan waar de Kamer om heeft gevraagd, zoals heden aan de Kamer gestuurd. Bijlagen bij de brief zijn jullie brief en een brief van het Verbond van gisteren. Die stuur ik na, want ik moet nu naar de Kamer voor het spoeddebat.
Vriendelijke groet,

54

Uittenbogaard, RA (Roland) (FM/ME)

Van: Haar, B (Bernard) ter (FM/AL_FM)
Verzonden: donderdag 5 juni 2008 15:52
Aan: (FM/ME);
Onderwerp: FW:
Urgentie: Hoog

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Weurding, Richard
Verzonden: vrijdag 11 januari 2008 14:36
Aan: Haar, B.(Bernard) ter (FM/AL_FM)
Onderwerp:
Urgentie: Hoog

Beste Bernard,

Ik ben zeer ongelukkig met de berichtgeving rond IFO; zie volkskrant
Dit spoort bepaald niet met de gang van zaken en onze opstelling
Ik verzoek je dringend jullie woordvoering daar op te corrigeren
Ook de brief aan de Kamer voedt mi deze misverstanden

Richard

Dit bericht is gecontroleerd op alle bekende virussen.
This message has been checked for all known viruses.

KPN MailScan (IV Scan), powered by MessageLabs.
For further information visit: http://www.veiliginternet.nl

DISCLAIMER

De informatie in dit e-mail-bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen is niet toegestaan. Het Verbond van Verzekeraars staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van een verzonden e-mail-bericht.

instituut
financieel
onderzoek

55

Vertrouwelijk
Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer dr. B. ter Haar
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 5 juni 2008

Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

Wij hebben kennis genomen van de brieven van Minister Bos aan IFO d.d. 27 mei jl. en aan de Tweede Kamer d.d. 4 juni jl. De Minister spreekt in laatstgenoemde brief openlijk van een vertrouwensbreuk tussen hem en IFO. Daarnaast heeft de Minister 13 juni aanstaande genoemd als uiterste opleverdatum van het onderzoeksrapport. Op beide punten gaan we in.

Afronding
In de loop van de afgelopen maanden hebben we u op de hoogte gehouden over de tijdigheid en de bruikbaarheid van de informatie die de sector aan IFO heeft aangeleverd. In de maand mei is dit beeld niet gewijzigd. Uit onze analyse van de aangeleverde informatie in de maand mei is gebleken dat oplevering van het onderzoeksrapport op de datum van 13 juni 2008 niet realistisch is. Aangezien het zomerreces en de vakantieperiode nadert, zullen de noodzakelijke afstemmingen naar verwachting moeizamer dan normaal verlopen. Dit gevoegd bij de eerdere ervaringen heeft IFO doen voorstellen dat de afronding van het onderzoek en definitieve rapportage kort na het zomerreces plaatsvindt.

Maandagochtend jl. hebben wij telefonisch met u besproken dat IFO maandagnamiddag intern overleg zou hebben over het laatst aangeleverde materiaal en het verwachte tijdstip van afronding, en u hierover dinsdagochtend zou informeren. De uitkomst van dit overleg - de voorgestelde verschuiving van de rapportagedatum - hebben we direct na het overleg maandagavond via email gezonden, vandaar dat we dinsdagochtend geen contact hebben gezocht. Overigens was ons bureau de afgelopen dagen telefonisch bereikbaar via de vaste lijnen en de bij u bekende mobiele nummers en e-mailadressen van de leidinggevenden.

Vertrouwensbreuk
Momenteel hebben wij dringend behoefte aan helderheid over de status van onze opdracht, wij wachten uw bericht ter zake af. Vandaag hebt u ons uitgenodigd voor een gesprek op 11 juni a.s.; graag ontvangen we ruimschoots van tevoren de agenda.

Tenslotte
IFO is gaarne bereid met u mee te denken met betrekking tot 'Plan B'. Wij geven u in overweging een regievoerder ('bemiddelaar') te benoemen die rechtstreeks aan u en de Minister rapporteert.

Met vriendelijke groet,

E.J. Lammers

ministerie van Financiën

56

Directie Financiële Markten

IFO
t.a.v. dhr. E.J. Lammers
Van Boetzelaerlaan 22
3828 NS Amersfoort

Datum	Uw brief (Kenmerk)	Ons kenmerk
		FM 2008-01430 M

Onderwerp
Feitenonderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Lammers,

Op 17 juli 2007 is tussen de Staat der Nederlanden en het Instituut voor Financieel Onderzoek (IFO) een overeenkomst gesloten, waarbij de Staat aan IFO opdracht heeft gegeven tot het verrichten van een feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen. Het feitenonderzoek zou moeten resulteren in een door het IFO aan het ministerie van Financiën uit te brengen rapport.

In verband met de problemen met de uitvoering van deze overeenkomst en meer in het bijzonder de (tijdige) oplevering van de rapportage, bent u uitgenodigd voor een overleg op 11 juni 2008, 09.00 uur. Door middel van een e-mail van 10 juni 2008, verzonden om 23.28 uur, hebt u laten weten de communicatie tussen IFO en het ministerie schriftelijk te willen laten verlopen. Als dit u wens is, rest mij niets anders dan eenzijdige ontbinding van de overeenkomst.

Gelet op het bepaalde in de artikelen 6:265 en 6:267 BW ontbind ik de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en het IFO, waarbij aan het IFO opdracht is gegeven tot het verrichten van een feitenonderzoek naar beleggingsverzekeringen en het uitbrengen van een rapportage daaromtrent. De reden voor de ontbinding is dat het IFO in meerdere opzichten tekort geschoten is bij de uitvoering van de overeenkomst. In de eerste plaats is de overeengekomen termijn voor oplevering van het rapport meerdere malen door het IFO in de tijd naar achteren geplaatst. De laatstelijk door IFO toegezegde datum voor oplevering van de rapportage (30 mei 2008) is niet gehaald. Nadat ik

een laatste termijn had gesteld tot 13 juni 2008, heeft het IFO bij brief van 5 juni 2008 aangegeven deze termijn niet te zullen halen en in de begeleidende e-mail bij deze brief gaf u aan eerst na het zomerreces te kunnen leveren, maar zonder duidelijke deadline.

In de tweede plaats is gebleken dat een door het IFO uit te brengen rapport niet aan de daaraan te stellen eisen zal kunnen voldoen. Ik wijs in dit verband in het bijzonder op het door het IFO op 19 mei 2008 toegezonden concept-rapport, dat heeft geleid tot een unaniem oordeel van de klankbordgroep dat dit rapport ernstig in kwaliteit tekort schiet. Het niet-tijdig opleveren van het rapport en het feit dat het IFO kennelijk niet in staat is een rapport op te leveren dat aan de daaraan te stellen kwaliteitseisen voldoet, levert ieder voor zich en gezamenlijk grond op voor de hiervoor aangegeven buitengerechtelijke ontbinding van de tussen de Staat en het IFO gesloten overeenkomst. Ik verwijs in dit verband ook naar de brief van 27 mei 2008 van de minister waarin is aangegeven waar u bent tekortgeschoten.

Nu de reden van de ontbinding het gevolg is van het verwijtbaar tekort schieten van het IFO behoud ik mij, gelet op het bepaalde in artikel 6:277 BW, alle rechten voor. Ik ga er in ieder geval van uit dat het IFO onmiddellijk alle van individuele verzekeraars verkregen informatie aan de betreffende verzekeraars retourneert.

Een kopie van deze brief zend ik aan het Verbond van Verzekeraars.

Hoogachtend,

Minister van Financiën, voor deze

Dr. Bernard ter Haar
Directeur Financiële Markten

57

Vertrouwelijk
Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer dr. B. ter Haar
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 12 juni 2008

Betreft: Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Ter Haar,

De Vaste Kamercommissie voor Financiën heeft u gevraagd haar te informeren over de tussen het IFO en uw departement gevoerde correspondentie. Het overzicht dat op grond van dit verzoek door uw departement is uitgewerkt is in concept zonder bijlagen, gisterenavond aan ons voorgelegd met het verzoek daarop te reageren.

Wij hebben geconstateerd dat het overzicht niet een volledige weergave is van relevante gebeurtenissen en afspraken. Hierbij treft u onze reactie op het door u gepresenteerde overzicht van 'data en gelegenheden'. Wij verzoeken u de door ons aangegeven correcties te verwerken in het door u vervaardigde overzicht en de betreffende achterliggende stukken toe te voegen, zodat de Tweede Kamer ook over deze stukken kan beschikken.

Zoals aangekondigd in ons persbericht d.d. 4 juni jl. zou IFO zelfstandig de Minister en de Kamer inzicht geven in het verloop van het onderzoeksproces. Hiertoe hebben wij een eigen chronologische weergave opgesteld van relevante gebeurtenissen en afspraken gedurende het onderzoeksproces. De brief met deze weergave zenden wij u separaat. Wij verzoeken u die brief ook op te nemen op uw chronologisch overzicht van gebeurtenissen en gelegenheden. Wij verzoeken u ons per ommegaande te bevestigen of u aan ons verzoek zal voldoen.

Wij vragen uw speciale aandacht voor het volgende. In de vergadering van de minister met de vaste kamercommissie d.d. .... is kenbaar gemaakt dat het stuk dat op 22 mei jl. in de klankbordgroep als discussiestuk is besproken niet openbaar gemaakt zou worden. Wij willen u nogmaals wijzen op deze toezegging en vertrouwen erop dat u dit zal respecteren, gezien de vele vertrouwelijke elementen die dit stuk bevat.

Hoogachtend,

Drs. E.J. Lammers RA

instituut
financieel
onderzoek

58

De Minister van Financiën
De heer drs. W. Bos
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Amersfoort, 12 juni 2008

Betreft: Onderzoek beleggingsverzekeringen

Geachte heer Bos,

De Vaste Kamercommissie voor Financiën heeft u gevraagd haar te informeren over de tussen Instituut Financieel Onderzoek (IFO) en uw departement gevoerde correspondentie. Aansluitend heeft IFO aangekondigd dat het u en de Kamer inzicht zal geven in het onderzoeksproces.

Het correspondentieoverzicht dat door uw departement is uitgewerkt, is in concept, zonder bijlagen, aan IFO voorgelegd. IFO heeft haar aanvullingen kenbaar gemaakt aan het departement, met het verzoek om deze te verwerken.

Dit correspondentieoverzicht geeft u en de Kamercommissie naar onze mening onvoldoende inzicht in enkele essentiële onderdelen van het onderzoeksproces. Met name de positie van IFO die u publiekelijk zwaar – en naar onze mening niet terecht – bekritiseert, komt onvoldoende evenwichtig aan de orde. Om die reden hebben wij bijgaand 'Overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken' als bijlage bij deze brief gevoegd. Dit overzicht geeft naar onze mening een goed inzicht in het verloop van het onderzoeksproces.

Wij willen op twee onderwerpen nader ingaan.

Een rapport zonder namen en rugnummers
Over dit onderwerp is tijdens het onderzoeksproces veelvuldig gesproken tussen uw departement, het Verbond van Verzekeraars, de sector en IFO. Wij hebben tijdens de Klankbordgroepvergadering op 19 februari 2008 aan uw departement en aan de Klankbordgroep kenbaar gemaakt dat het rapport geen melding zou kunnen maken van gedetailleerde kenmerken van individuele producten met namen en rugnummers. Dit gegeven is nogmaals expliciet bevestigd in e-mails aan het departement in de eerste helft van maart en daarna. De vermelding van namen en rugnummers vormde overigens ook geen onderdeel van de aan IFO verstrekte opdracht.

In uw berichtgeving aan de Tweede Kamer d.d. 25 maart 2008 geeft u - zonder enig voorafgaand overleg met IFO en in strijd met het besprokene - aan dat in een bijlage bij het rapport melding zal worden gemaakt van de 50 geselecteerde producten en verzekeringsmaatschappijen met daaraan gekoppeld een beschrijving van productkenmerken. IFO had echter duidelijk aangegeven dat deze melding niet met naam en toenaam kon gebeuren en uitgelegd waarom.

Desalniettemin heeft uw departement sindsdien druk op IFO uitgeoefend om wel te rapporteren met namen en rugnummers - en daarmede de gemaakte afspraken inzake anonimiteit te doorbreken. Uw departement toonde zich niet gevoelig voor het argument dat het IFO niet vrij stond zulks te doen. Evenmin heeft het departement inspanningen geleverd om de beperkingen op te heffen.

instituut
financieel
onderzoek

In een poging om de ontstane impasse te doorbreken heeft IFO op 19 mei 2008, ter voorbereiding van een vergadering met de Klankbordgroep, een discussiestuk opgeleverd teneinde inzicht te geven in twee belangwekkende elementen die de afronding van het onderzoek in de weg stonden. Ten eerste, de onmogelijkheid om te rapporteren met namen en rugnummers. IFO heeft in dit discussiestuk een uitgebreide uiteenzetting gegeven van de daaraan ten grondslag liggende reden(en). Ten tweede, de onmogelijkheid om aan de hand van de op dat moment ter beschikking staande informatie het onderzoek af te ronden. Deze onmogelijkheid hield verband met het uitblijven van toezending van bepaalde informatie door de betrokken verzekeraars. Het discussiestuk gaf juist inzicht in deze onvolkomenheden.

Hoewel het expliciet een vertrouwelijk discussiestuk betrof (*"...dit document strikt vertrouwelijk moet worden behandeld door de Klankbordgroepleden en niet aan derden mag worden verstrekt zonder onze voorafgaande toestemming"*) en niet de oplevering van het rapport zelf betrof, heeft u - zonder voorafgaand overleg met IFO - de Tweede Kamer geïnformeerd dat het rapport tekort schoot waarbij bovendien ten onrechte is gesteld, dat zulks het IFO is aan te rekenen.

'Plan B'
U heeft onlangs aangegeven over te willen schakelen op 'plan B'. De inhoud van 'plan B' is ons niet bekend. Indien 'plan B' er in voorziet dat een andere partij het onderzoek zal verrichten, dan zal IFO desgevraagd daaraan constructief haar medewerking verlenen. Wij zijn gaarne bereid de door ons verzamelde informatie en verrichte analyses over te dragen aan de partij die het onderzoek zal verrichten. Een voorwaarde is wel dat alle bij het onderzoek betrokken verzekeraars ons ontheffen van de met hen overeengekomen geheimhoudingverplichting.

Indien 'plan B' voorziet in het benoemen van een regievoerder dan zijn wij eveneens gaarne bereid het onderzoek onder zijn regie af te ronden. Dit alles zou op korte termijn kunnen geschieden.

Tenslotte
IFO heeft recent informatie van de verzekeraars ontvangen en is in staat om het onderzoek af te ronden en een rapport aan te bieden. Ook kunnen wij een kort rapport met de belangrijkste bevindingen vervaardigen; een dergelijk rapport zou op een termijn van enkele weken gereed kunnen zijn.

Uiteraard delen wij uw visie dat - gelet op het grote maatschappelijke belang van het onderzoek - een snelle afronding van het onderzoek gewenst is.

IFO verzoekt u deze brief openbaar te maken en toe te voegen aan uw overzicht van met IFO gevoerde correspondentie.

Hoogachtend,

Evert-Jan Lammers

Bijlage: Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

instituut
financieel
onderzoek

Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

Nr.	Gebeurtenis	Datum	Onderwerp / Toelichting	Documentatie
1.	Definitieve offerte aanvraag Ministerie	15-6-2007		Offerteaanvraag d.d. 15 juni 2007
2.	Brief minister Bos aan Tweede Kamer.	13-7-2007	Aankondiging feitenonderzoek IFO. Minister schrijft dat aanbesteding langer heeft geduurd dan verwacht, maar dat afronding van het onderzoek voor <u>het einde van het jaar</u> nog steeds haalbaar is. Hiermee geeft de minister aan dat de verwachte nominale doorlooptijd van dit onderzoek circa een half jaar bedraagt.	Brief met kenmerk FM2007-01675M
3.	Definitieve offerte IFO	17-7-2007	Beschrijving opdracht, aanpak en specifieke opdrachtvoorwaarden	Definitieve offerte IFO 17-7-2007
4.	(Concept) dienstverleningsovereenkomst	Augustus 2007		(Concept) dienstverlenings-overeenkomst.
5.	Vooronderzoek.	sept – okt 2007		Brieven september aan 5 verzekeraars geselecteerd voor het voor-onderzoek. Gespreksverslag overleg Verbond van Verzekeraars en IFO d.d. 19-10-2007
6.	Brief IFO aan Verbond van Verzekeraars	9-11-2007	Moeizame verloop vooronderzoek.	Brief IFO aan Verbond d.d. 9 november 2007
7.	Brief Verbond van Verzekeraars aan IFO	20-11-2007	Reactie op onze brief d.d. 9-11-2007.	Brief Verbond 20 november 2007
8.	Brief IFO aan Verbond van Verzekeraars	29-11-2007	Voortzetting discussie omtrent moeizame verloop vooronderzoek en bevestiging vergadering tussen IFO-Verbond en Verzekeraars.	Brief IFO 29 november 2007

Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

9.	Vergadering IFO met Verbond van Verzekeraars en vertegenwoordigers sector	3-12-2007	Vertegenwoordigers sector weigeren op laatste moment om aan te schuiven. Vergadering vindt wel doorgang, met IFO en Verbond.	
10.	Vergadering IFO bij Ministerie.	4-12-2007	Bespreking brief IFO inzake het voornemen van IFO om opdracht terug te geven. Ministerie overtuigt IFO om onderzoek voort te zetten.	Brief IFO aan Ministerie 4 december 2007
11.	Brief IFO aan Ministerie.	6-12-2007	Op verzoek van Ministerie verstrekt IFO chronologisch overzicht van verloop proces communicatie met relevante betrokken partijen.	Brief IFO 6 december 2007 inclusief bijlagen.
12.	Brief IFO aan Ministerie.	18-12-2007	Bevestiging van gesprek van 4 december en verwijzing naar de brief van 6 december als vastlegging van de gebeurtenissen die tot besluit van 4 december hebben geleid. Daarnaast geeft IFO aan bereid te zijn de opdracht te hervatten als medewerking gegarandeerd is. Dit zal besloten worden na afloop van de vergadering van 20 december met Verbond, sector, Ministerie en IFO	Brief IFO 18 december 2007
13.	Overleg IFO met Ministerie, Verbond van Verzekeraars en vertegenwoordigers van de sector	20-12-2007	Vergadering bij Ministerie met Verbond, vertegenwoordigers sector en IFO. Hiervan geen notulen ontvangen, wel agenda. Dit is feitelijk het moment van de 'doorstart' van het onderzoek volgens gewijzigde aanpak. Uitgaande van een nominale doorlooptijd van een half jaar zou oplevering in juni realistisch zijn.	Agenda.
14.	Brief minister aan Tweede Kamer.	10-1-2008	Eerste melding van vertraging door Minister aan de Tweede Kamer. Wordt geen melding gemaakt van 'herstart' onderzoek en geen nieuwe deadline genoemd. Wel dat het onderzoek nog enkele maanden gaat duren.	Brief 10-1-2008

Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

15.	Brief Kamercommissie aan minister Bos.	16-1-2008	Vaste Kamercommissie Financiën vraagt om opheldering, n.a.v. brief van 10-1-08.	Brief 16-1-2008
16.	Email IFO aan Ministerie	17-1-2008	IFO maakt kenbaar dat boodschap duidelijk moet zijn: onderzoek kent een bepaalde doorlooptijd en het onderzoek is na de kerstvakantie (januari 2008) opnieuw opgestart.	Email IFO aan Ministerie 17-1-2008.
16.b	Vergadering met IFO, Ministerie, en Verbond van Verzekeraars	22-1-2008	Gesprek over planning: Ministerie-Verbond-IFO. IFO verwacht afronding in juni. Onaanvaardbaar voor Ministerie. Uiterlijk 30 april. IFO kan alleen akkoord gaan onder voorwaarde perfecte oplevering. IFO: elke vertraging in aanlevering zal worden gemeld en leidt tot vertraging afronding.	Email IFO aan Ministerie 6-2-2008 refereert aan deze afspraak.
17.	Brief Minister aan Tweede Kamer.	24-1-2008	In reactie op vragen vaste Kamercommissie Financiën gaat de Minister in op vertraging, en deadline van eind april wordt genoemd. Minister maakt geen melding van het teruggeven van de opdracht en het opnieuw opstarten van het onderzoek. Daarentegen wordt gesproken over 'afronden' van het onderzoek. Verder stelt hij: " *...dat de opgetreden vertraging geen directe gevolgen heeft voor de afwikkeling van schadeclaims en de inspanningen van (onder andere) de Ombudsman Financiële Dienstverlening om te bemiddelen bij klachten resp. aanbevelingen te doen ten aanzien van polisreparatie voor bestaande polishouders. Het onderzoek heeft tot doel meer inzicht te geven in de markt voor beleggingsverzekeringen. De uitkomsten zijn niet bedoeld om in procedures te worden gebruikt, anders dan in de vorm van - daarom niet minder belangrijke - achtergrondinformatie"*	Brief

Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

18.	1e Vergadering met begeleidings-commissie (klankbordgroep).	19-2-2008	Eerste vergadering met begeleidingscommissie (klankbordgroep). Na afloop nog bilateraal overleg IFO-Ministerie.	Presentatie en notulen.
19.	Email Ministerie aan IFO	25-2-2008	Ministerie bevestigt dat IFO tijdens 1e vergadering klankbordgroep van 19-2 heeft gemeld dat bevindingen in rapportage niet zijn te herleiden naar de individuele producten en vraagt of deze details wel uit de bijlage blijken.	Email Ministerie aan IFO 25-2-2008
19.b	Email IFO aan Verbond van Verzekeraars	10-3-2008	Bevestiging dat we niet rapporteren op het niveau van de individuele producten maar op niveau productcategorieën	Email IFO aan Verbond 10-3-2008
20.	Email IFO aan Ministerie	13-3-2008	Bevestiging dat we niet rapporteren op het niveau van de individuele producten. Departement reageert hierop per email op 14-3 dat ze toch verwachten dat er een bijlage komt met 50 producten en vermelding van relevante kerngetallen per product.	Email IFO aan Ministerie 13-3-2008
20.b	Email IFO aan Ministerie	17-3-2008	IFO maakt melding van problemen met aanlevering informatie vanuit sector (deadline 14 maart).	Email IFO aan Ministerie 17-3-2008
20.c	Email IFO aan Ministerie	18-3-2008	IFO maakt melding van problemen met aanlevering informatie vanuit sector (deadline 14 maart).	Email IFO aan Ministerie 18-3-2008
20.d	Email IFO aan Ministerie	18-3-2008	Overleg met departement over wat de minister wel en niet zou kunnen toezeggen aan Kamercommissie.	Email IFO aan Ministerie 18-3-2008
21.b	Email IFO aan Ministerie	20-3-2008	IFO maakt melding van problemen met aanlevering informatie vanuit sector (deadline 14 maart).	Email IFO aan Ministerie 20-3-2008

Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

21.	Email IFO aan Ministerie	21-3-2008	Inhoudelijke weergave opzet feitenonderzoek (selectie, rapportage, etc). Uit dit memo blijkt anoniminiteit in rapportage. In reactie Ministerie later die dag wordt gerefereerd aan een afspraak tussen Ministerie en het Verbond uit zomer 2007. IFO weet niet van deze afspraak en er zijn geen vastleggingen van.	Email IFO aan Ministerie 21-03-08 en memo
22.	Email Ministerie aan IFO	25-3-2008	Departement geeft eigen invulling aan IFO-tabel.	Email Ministerie aan IFO 25-03-08
23.	Brief minister aan Tweede Kamer.	25-3-2008	Minister informeert Tweede Kamer over wijze waarop gerapporteerd zal worden (per product over 3 kenmerken, rapport zal duidelijkheid bieden aan polishouders, etc.). Dit ondanks het feit dat IFO meermaals heeft gemeld dat dit niet te realiseren is.	Brief
24.	2e Vergadering met begeleidings-commissie (klankbordgroep).	1-4-2008	Tweede vergadering met begeleidingscommissie. Twee weken vertraging gemeld aan Ministerie. Ministerie meldt vertraging niet aan Klankbordgroep. IFO spreekt Ministerie hierop aan na vergadering.	Presentatie en notulen.
24.b	Email IFO aan Ministerie	7-4-2008	Wederom melding van problemen met aanlevering informatie vanuit sector. IFO meldt vertraging, bovenop de twee weken die op 1 april werden gemeld.	Email IFO aan Ministerie 7-4-2008
24.c	Memo IFO aan Ministerie	11-4-2008	Recapitulatie van de reeds gemelde vertragingen en invloed op afronding: wordt 30 mei.	Email IFO aan Ministerie 11-4-2008
25.	Brief IFO aan Ministerie	23-4-2008	Op verzoek van Ministerie stuurt IFO brief naar Ministerie waarin vertraging wordt gemeld. Oplevering eind mei is alleen mogelijk als deadline voor aanlevering aanvullende info op 8 mei door sector wordt gehaald.	Brief

Chronologisch overzicht relevante gebeurtenissen en afspraken

25.b	Gesprek IFO met Ministerie	6-5-2008	Gesprek over anonimisering onderzoeksresultaten	
25.c	Gesprek IFO met Ministerie (had tripartiete overleg zullen zijn maar Ministerie besluit om Verbond niet uit te nodigen)	7-5-2008	Gesprek over anonimisering onderzoeksresultaten.	
25.d	Telefoongesprek IFO met Ministerie	19-5-2008	Melding vertraging aanlevering grote concerns m.b.t. deadline 8 mei .	Telefoongesprek IFO-Ministerie
26.	3e Vergadering met begeleidingscommissie (klankbordgroep).	22-5-2008	Derde vergadering met begeleidingscommissie. IFO maakt duidelijk dat onderzoek niet kan worden afgerond zolang nog niet alle informatie is aangeleverd. Stand van zaken m.b.t. de grotere concerns: 2 op tijd, 2 te laat, 2 nog niet volledig. IFO: invloed op afronding hiervan is onzeker want ontvangen informatie moet dan nog worden geanalyseerd op bruikbaarheid.	Presentatie IFO en discussiestuk. Geen concept notulen ontvangen.
26.b	Vergadering Ministerie, Verbond en IFO	23-5-2008	Gesprek over vertraging in aanlevering in mei en over effect van vertrouwelijke aanlevering van sleutelinformatie op rapport.	Gesprek bij Ministerie.
27.	Brief IFO aan Ministerie	23-5-2008	Brief aan Ter Haar als bevestiging van uitkomsten tripartiete overleg met Verbond en Ministerie inzake anonimiteit + onrealistische verwachtingen t.a.v. tijd afronding.	Brief
28.	Brief minister aan IFO	27-5-2008	Brief minister aan IFO. Uiting zorg over status onderzoek en stellen deadline 13-6.	Brief
29.	Brief IFO aan minister	29-5-2008	Brief IFO aan minister. Reactie op brief 27-5.	Brief
30.	Brief minister aan IFO	4-6-2008	Brief minister aan IFO. Melding vertrouwensbreuk.	Brief
31.	Brief IFO aan minister	5-6-2008	Brief IFO aan minister. Reactie op brief 4-6	Brief

32.	Brief IFO aan Ministerie	12-6-2008	Brief IFO aan Ter Haar. Reactie op concept feitenrelaas zoals opgesteld door departement	Brief en per email aan Ministerie
33.	Brief IFO aan minister (onderhavige brief)	12-6-2008	Brief IFO aan minister: inzicht in onderzoeksproces.	Brief en per email aan Ministerie